

Naleving Corporate Governance Code

seo economisch onderzoek

Amsterdam, december 2016
In opdracht van de Monitoring Commissie Corporate Governance Code

Naleving Corporate Governance Code

Meting over boekjaar 2015

Julie Fijnje
Bert Hof
Marco Kerste
Ward Rougoor
Jarst Weda
Joost Witteman

m.m.v. Nard Koeman en Hessel van Straalen

seo economisch onderzoek

“De wetenschap dat het goed is”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winstoogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport nr. 2016-87

ISBN 978-90-6733-840-0

Copyright ©2016 SEO Amsterdam. Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit dit rapport mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via secretariaat@seo.nl

Samenvatting

De algehele naleving van de Nederlandse corporate governance code is met 97 procent hoog. De Codebepalingen worden voor 95 procent toegepast, en in 2 procent van de gevallen wordt van de bepalingen afgeweken met uitleg. De thema's bezoldiging van bestuurders en deskundigheid en samenstelling van de raad van commissarissen worden het minst goed nageleefd.

Dit rapport bevat het nalevingsonderzoek over de Nederlandse Corporate Governance Code, boekjaar 2015, in opdracht van de Monitoring Commissie Corporate Governance Code. Het onderzoek is uitgevoerd middels deskresearch en een webenquête onder de Nederlandse beursgenoteerde vennootschappen, genoteerd aan Euronext. Voor boekjaar 2015 zijn 90 vennootschappen gecontroleerd op de naleving van de Code; 81 vennootschappen hebben bovendien hun medewerking verleend aan de webenquête. Uit het nalevingsonderzoek volgt dat de algehele naleving van de Nederlandse corporate governance code 97 procent is.

Methodologie

Dit nalevingsonderzoek wijkt qua gevolgde methodologie enigszins af van het nalevingsonderzoek over boekjaar 2014. Dit jaar is gekeken of vennootschappen hetgeen de Code vraagt daadwerkelijk rapporteren in het jaarverslag of op de website (indien het rapportagebepalingen betreft). Daarnaast is bij afwijking van een bepaling gekeken naar de uitleg van de afwijking. Afwijking zonder uitleg is aangemerkt als niet-naleving en doorberekend in de nalevingscijfers.

De kern van het nalevingsonderzoek wordt gevormd door deskresearch. De webenquête gaat ook in op de naleving van geselecteerde bepalingen, namelijk 21 bepalingen met een voorwaardelijk karakter (genoemd bepalingen met een 'indien-karakter'). De webenquête kent daarnaast een deel verdiepende vragen, betreffende de thema's inrichting van de raad van commissarissen, beloningen van bestuurders en commissarissen en aandeelhouders.

Naleving, toepassing, afwijking, uitleg en niet-naleving

Volgens het 'pas toe of leg uit'-principe wordt de Code nageleefd door de betreffende bepaling ofwel onvoorwaardelijk toe te passen, ofwel uit te leggen waarom van Codebepalingen wordt afgeweken. Er is geen sprake van naleving als een bepaling niet wordt toegepast en ook niet wordt uitgelegd waarom van de bepaling wordt afgeweken. Dit onderzoek onderscheidt daarbij verschillende typen bepalingen, waarbij het verschil tussen rapportagebepalingen en gedragsbepalingen het belangrijkste is. Een rapportagebepaling schrijft rapportage over een bepaald onderwerp op een specifieke, openbare plek voor, bijvoorbeeld het bestuursverslag. Gedragsbepalingen hebben betrekking op het handelen – oftewel het gedrag – van (organen binnen) de vennootschap. Voor deze bepalingen bestaat geen verplichting om deze afzonderlijk in het bestuursverslag of elders te bespreken.

Uitkomsten nalevingsonderzoek

De algehele naleving van de Code is met 97 procent hoog. De Code wordt voor 95 procent toegepast, en 2 procent van de gevallen betreft afwijking met uitleg. Kanttekening hierbij is wel dat het merendeel van de toepassing *veronderstelde* toepassing betreft. Dit betekent dat (binnen het kader

van het nalevingsonderzoek) niet kan worden vastgesteld dat een bepaling wordt toegepast, maar de vennootschap ook niet verklaart dat de bepaling *niet* wordt toegepast. In 3 procent van de gevallen is afwijking zonder uitleg (dat wil zeggen: niet-naleving) vastgesteld. Wat opvalt is dat tijdelijke afwijkingen nauwelijks voorkomen.

Ook de naleving per vennootschap blijkt hoog: vier op de vijf vennootschappen heeft een algehele naleving van minimaal 95 procent. Nagenoeg alle vennootschappen hebben een naleving van minimaal 90 procent. Er zijn slechts enkele uitschieters naar beneden.

De naleving is met 99 procent het hoogst onder AEX-genoteerde vennootschappen, gevolgd door de AMX-, AScX- en Lokaal-genoteerde vennootschappen.

Het hoofdstuk van de Code dat bepalingen over de raad van bestuur bevat wordt het minst goed nageleefd. Hierbij springen twee thema's in het oog. In de eerste plaats het thema over de bezoldiging van bestuurders, waar in 13 procent van de gevallen sprake is van niet-naleving. Dit is beduidend hoger dan de niet-naleving van het merendeel van de andere thema's. Met name de vennootschappen op de AScX- en de Lokaal-index presteren relatief slecht op dit thema. Een tweede thema met een relatief hoge niet-naleving betreft de deskundigheid en samenstelling van de raad van commissarissen. Ook hier geldt de relatief lage naleving vooral voor niet-AEX vennootschappen.

Rapportagebepalingen kennen een hoger percentage niet-naleving dan gedragsbepalingen. Waar de gedragsbepalingen voor één procent niet nageleefd worden, is dat bij de rapportagebepalingen voor negen procent het geval.

Uitkomsten verdiepende webenquête

In een webenquête zijn verdiepende vragen gesteld over de thema's inrichting van de raad van commissarissen, beloningen van bestuurders en commissarissen, en aandeelhouders. Hieruit blijkt dat afhankelijkheid van commissarissen regelmatig voorkomt, evenals aandelenbezit van commissarissen in de eigen vennootschap en zittingname in meerdere beschermingsstichtingen. In ongeveer 14 procent van de gevallen is door vennootschappen aangegeven dat er meer dan één afhankelijke commissaris is, wat in strijd is met de Code.

Vergelijking met boekjaar 2014

Het nalevingsonderzoek over het boekjaar 2014 concludeerde een algehele naleving van ongeveer 99 procent. De naleving per beursindex was 100 procent voor de AEX en AMX, ongeveer 99 procent voor de AScX- en ongeveer 97 procent voor de Lokaal-index. Het huidige nalevingsonderzoek over het boekjaar 2015 concludeert dat de algehele naleving 97 procent bedraagt. De naleving op rapportagebepalingen is 91 procent, op gedragsbepalingen 99 procent. De nalevingscijfers voor de AEX, AMX, AScX en Lokaal zijn respectievelijk 99, 98, 97 en 94 procent.

De naleving over het boekjaar 2015 valt daarmee ongeveer 2 procentpunt lager uit dan over boekjaar 2014. Dit wordt niet zozeer veroorzaakt door verslechterde naleving door de vennootschappen, als wel door een iets andere methodologie, met name het feit dat dit boekjaar bij rapportagebepalingen is gecontroleerd of het gevraagde daadwerkelijk is gerapporteerd.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	i
1 Inleiding.....	1
1.1 Aanleiding en doel van het onderzoek.....	1
1.2 Leeswijzer	1
2 Onderzoeksaanpak	3
2.1 Toelichting op de onderzoeksmethoden.....	3
2.2 Nalevingsbegrippen en vaststelling van naleving.....	6
2.3 Validatie van uitkomsten.....	12
3 Naleving.....	13
3.1 Algemeen beeld.....	13
3.2 Naleving en handhaving van de Code	18
3.3 Bestuur	19
3.4 Raad van commissarissen.....	24
3.5 Aandeelhouders	31
3.6 Auditing.....	35
4 Verdiepend onderzoek.....	41
4.1 Inrichting raad van commissarissen	41
4.2 Beloningen van bestuurders en commissarissen.....	44
4.3 Aandeelhouders	47
5 Conclusies en lessen	51
5.1 Bevindingen uit het nalevingsonderzoek.....	51
5.2 Bevindingen uit de verdiepende webenquête	55
5.3 Vergelijking met naleving boekjaar 2014.....	56
5.4 Lessen.....	58
Literatuur	61
Bijlage A Beursvennootschappen	63
Bijlage B Overzicht bepalingen	65
Bijlage C Vragenlijst webenquête	79

Bijlage D	Steekproefomvang	91
Bijlage E	Ondersteunende figuren en tabellen	93
Bijlage F	Individuele (sub)bepalingen	97
Bijlage G	Toepassing uitgesplitst naar beursindex.....	125

1 Inleiding

Dit onderzoek meet de naleving van de principes en best practice bepalingen van de Nederlandse Corporate Governance Code. Een verdiepend deel besteedt aandacht aan de thema's inrichting van de raad van commissarissen, beloningen en aandeelhouders.

1.1 Aanleiding en doel van het onderzoek

De Monitoring Commissie Corporate Governance Code (hierna: de Commissie) heeft SEO Economisch Onderzoek (hierna: SEO) gevraagd een zowel breed als diepgaand inzicht te verschaffen in de mate van naleving van de principes en *best practice* bepalingen van de Nederlandse Corporate Governance Code (hierna: de Code).

Het onderzoek is uitgevoerd middels deskresearch en een webenquête onder de Nederlandse beursgenoteerde vennootschappen. De deskresearch levert inzicht in de naleving van de Code. De webenquête is gebruikt om op een drietal thema's (inrichting van de raad van commissarissen, beloningen en aandeelhouders) verdiepend onderzoek te doen. Daarnaast is de webenquête gebruikt om voor een aantal bepalingen de naleving te onderzoeken. Dit betreft bepalingen met een 'voorwaardelijk' karakter, in dit rapport aangeduid met 'indien-bepalingen'.

Dit nalevingsonderzoek wijkt qua gevolgde methodologie enigszins af van het nalevingsonderzoek over boekjaar 2014. In de eerste plaats is dit jaar gekeken of vennootschappen hetgeen de Code vraagt daadwerkelijk rapporteren in het jaarverslag of op de website (indien het rapportagebepalingen betreft). Over het boekjaar 2014 werd bij deze bepalingen alleen gekeken of een vennootschap iets over toepassing of (gemotiveerde) afwijking opmerkte, zonder controle op daadwerkelijke rapportage. Daarnaast is bij afwijking van een bepaling gekeken naar de uitleg van de afwijking. Uitleg van onvoldoende kwaliteit is, in tegenstelling tot boekjaar 2014, aangemerkt als niet-naleving en doorberekend in de nalevingscijfers. Tot slot kijkt het huidige nalevingsonderzoek naar alle nv's. In de meting over boekjaar 2014, waar enquêtering de voornaamste onderzoeksmethode was, is weliswaar een enquête uitgezet onder alle nv's, maar was er ook sprake van non-respons (de respons in 2014 was 79 procent).

1.2 Leeswijzer

Dit rapport is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk 2 beschrijft de onderzoeksmethode, de gehanteerde begrippen en de wijze van meting in dit nalevingsonderzoek. Deze context is noodzakelijk om de onderzoeksresultaten goed te kunnen interpreteren. De uitkomsten van het nalevingsonderzoek staan in hoofdstuk 3. Hoofdstuk 4 presenteert de resultaten van het verdiepende onderzoek over een drietal thema's in de Code. Hoofdstuk 5, ten slotte, concludeert, maakt een vergelijking met de meting over boekjaar 2014 en trekt lessen.

2 Onderzoeksaanpak

Het uitgevoerde onderzoek bestaat uit deskresearch en een webenquête. De deskresearch en een deel van de webenquête zijn gericht op het meten van de naleving van de Code. Een ander deel van de webenquête doet verdiepend onderzoek naar drie thema's: de inrichting van de raad van commissarissen, beloningen en aandeelhouders. De meting van de naleving gaat uit van het 'pas toe of leg uit'-beginsel.

2.1 Toelichting op de onderzoeksmethoden

Het uitgevoerde onderzoek bestaat uit deskresearch en een webenquête. De analyse-eenheid voor het nalevingsonderzoek zijn beursgenoteerde vennootschappen met een statutaire zetel in Nederland.¹ Teneinde aansluiting te houden met eerdere nalevingsonderzoeken is dit ook in deze editie verder afgebakend tot vennootschappen genoteerd aan Euronext. Dit betekent dat er voor boekjaar 2015 95 vennootschappen gecontroleerd zijn op naleving van de Code. Van 90 hiervan was het jaarverslag over boekjaar 2015 beschikbaar zodat deze door middel van deskresearch op naleving konden worden getoetst.² 81 vennootschappen hebben hun medewerking verleend aan de webenquête, waarvan 79 ook vertegenwoordigd zijn in de deskresearch.

De relatie tussen deskresearch en de webenquête is als volgt. De webenquête kent een deel verdiepende vragen, waarover in hoofdstuk 4 wordt gerapporteerd. De webenquête gaat tevens in op de naleving van 21 geselecteerde bepalingen met een voorwaardelijk karakter (in dit rapport genoemd bepalingen met een 'indien-karakter'). De uitkomsten uit dat nalevingsdeel zijn integraal verwerkt in het nalevingsonderzoek, waarover hoofdstuk 3 rapporteert. De kern van het nalevingsonderzoek wordt gevormd door deskresearch. Als vennootschappen in het nalevingsdeel van de webenquête in de webenquête hebben geantwoord gemotiveerd af te wijken van een bepaling, is -voor zover mogelijk- gecontroleerd of die uitleg kon worden aangetoond in de aangedragen bronnen. Als dat niet het geval was, is het nalevingsoordeel gezet op 'Afwijking zonder uitleg'.

2.1.1 Deskresearch

Onderzochte bepalingen

De deskresearch richt zich op alle bepalingen, met uitzondering van 21 bepalingen met een 'indien-karakter', welke op naleving zijn getoetst middels de webenquête³.

¹ En waarvan aandelen of certificaten van aandelen zijn toegelaten tot de handel op een gereguleerde markt of multilaterale handelsfaciliteit binnen de Europese Unie, of een daarmee vergelijkbare markt of handelsfaciliteit buiten de Europese Unie. Nederlandse beursvennootschappen waarvan effecten worden verhandeld op een multilaterale handelsfaciliteit en waarvan het balanstotaal minder dan € 500 mln. bedraagt, zijn uitgezonderd van de werking van de Code. Bron: <http://goo.gl/G9JnPX>.

² De overige 5 betreft het ontbreken van jaarverslagen (2x) en het niet hebben van materiële activiteiten (3x).

³ Daarnaast zijn er ruim 40 bepalingen met een voorwaardelijk karakter. Deze zijn onderdeel van de deskresearch.

De Code bestaat uit hoofdstukken, principes en bepalingen, met daaronder soms weer subbepalingen. Vanwege het afwijkende karakter van delen van bepalingen zijn sommige ‘opgeknipt’ (zie verderop), wat leidt tot een toename van het aantal bepalingen van 118 tot 212.

Geraadpleegde bronnen

De belangrijkste geraadpleegde bronnen zijn de bestuursverslagen en de verklaringen inzake corporate governance van de nv's. Daarnaast zijn andere openbare bronnen geraadpleegd indien de bepaling expliciet verwijst naar rapportage op een specifieke, publiek beschikbare plek. Datzelfde geldt wanneer een bepaling vastlegging vereist zonder naar een specifieke, publiek beschikbare plek te verwijzen. Daarbij zijn steeds alleen publiek beschikbare bronnen geraadpleegd die op de website van de vennootschap zijn geplaatst.

De Code verwijst naar 15 documenten. In 8 gevallen schrijft de Code voor dat de vennootschap deze documenten moet hebben, zonder dat er in de Code voorschriften staan over de inhoud ervan. In deze gevallen is gecontroleerd of deze documenten beschikbaar zijn op (een openbaar gedeelte van) de website van de onderneming.^{4,5} Daarnaast zijn er 7 documenten waarvoor de Code voorschriften geeft over de inhoud ervan. Deze documenten zijn – mits beschikbaar – gecontroleerd op de aanwezigheid van het voorgeschreven. Zie Tabel 2.1.

Tabel 2.1 Documenten waarvoor de Code voorschriften geeft over de inhoud ervan

Document	Inhoud (deels) voorgeschreven in bepaling(en):
Remuneratierapport rvc ⁶	II.2.12
Reglement rvc	III.1.1, III.6.5
Profielchets rvc	III.3.1
Reglement remuneratiecommissie*	III.5.1
Reglement auditcommissie*	III.5.1
Reglement selectie- & benoemingscommissie*	III.5.1
Verslag activiteiten administratiekantoor**	IV.2.7

* Alleen van toepassing als de vennootschap een dergelijke commissie heeft. Dit is het geval indien de rvc meer dan vier leden omvat (III.5).

** Alleen van toepassing als de vennootschap een administratiekantoor heeft.

Aggregatie en berekening van nalevingspercentages

Aggregatie over (sub-)bepalingen vindt plaats op een ‘ongewogen’ manier: elke (sub-)bepaling telt even zwaar mee in de eindscore over naleving. Dat betekent dat elke (sub-)bepaling even zwaar telt. Het nalevingspercentage over de Code als geheel weerspiegelt het percentage naleving ten opzichte van de situatie waarin elke (sub-)bepaling volledig zou zijn nageleefd.

⁴ Dit betreft de Gedragscode (II.1.3.b), de Klokkenluidersregeling (II.1.7), Presentaties beleggers (IV.3.1), (Toelichting bij) agenda algemene vergadering (IV.3.8), Beleid bilaterale contacten met aandeelhouders (IV.3.13), Stembeleid (IV.4.1-IV.4.3).

⁵ Vanwege wettelijke verandering is in het geval van verplichte publicaties krachtens het vennootschaps- en effectenrecht (IV.3.6) de aanwezigheid van stukken niet gecontroleerd.

⁶ Ten aanzien van het remuneratierapport van de rvc is er een tweede bepaling die hierop inhaakt, namelijk bepaling II.2.15. Deze heeft echter een voorwaardelijk karakter, namelijk alleen indien gedurende het boekjaar aan een (voormalig) bestuurder een vertrekvergoeding of andere bijzondere vergoeding wordt betaald. Zie ook paragraaf 2.2.

Gebroken boekjaren

Er zijn 6 vennootschappen met jaarverslaglegging anders dan van 1 januari tot en met 31 december ('gebroken boekjaren'). Van deze vennootschappen is het meest recente jaarverslag (op 1 juli 2016) meegenomen in de toetsing, mits dit jaarverslag ten minste zes maanden van kalenderjaar 2015 bestrijkt.

2.1.2 Webenquête

De webenquête bestaat uit verdiepend onderzoek op drie thema's en onderzoek naar de naleving van 21 'indien'-bepalingen.

Verdiepend onderzoek

Het verdiepende deel van de webenquête betreft de volgende drie thema's en bepalingen:

1. **Inrichting raad van commissarissen**
 - a. Onafhankelijkheid van commissarissen (III.2.1 en III.2.2)
 - b. Voorzitterschap auditcommissie (III.5.6)
 - c. Voorzitterschap remuneratiecommissie (III.5.11)
2. **Beloningen**
 - a. Maximale vertrekvergoeding (II.2.8)
 - b. Aandelenbezit commissarissen (III.7.2)
3. **Aandeelhouders**
 - a. Inroepen responstijd (IV.4.4 en II.1.9)
 - b. Beleid bilaterale contacten met aandeelhouders (IV.3.13)

De gehanteerde vragenlijst is te vinden in Bijlage C.2 Verdiepend onderzoek. De uitkomsten zijn beschreven in Hoofdstuk 4.

Naleving 'indien'-bepalingen

De 'indien'-bepalingen zijn weergegeven in Tabel 2.2.

Tabel 2.2 Classificering van de 21 'indien-bepalingen' naar type conditie en verifieerbaarheid d.m.v. deskresearch

	'Event-gerelateerde' conditie	Overige condities
(Potentieel) verifieerbaar	I.2, II.2.15, III.6.7	IV.2.1 ^{&} , IV.2.3 ^{&} , IV.2.6 ^{&} , V.3.3 ^{&}
Niet-verifieerbaar	II.2.4, II.2.5, III.1.4	III.7.2*, III.8.1 ⁺ , III.8.2 ⁺ , III.8.3 ⁺ , III.8.4 ⁺ , IV.2.2 ^{&} , IV.2.4 ^{&} , IV.2.8 ^{&} , IV.2.5 ^{&} , V.3.1 [^] , V.3.2 [^]

* Er is sprake van aandelenbezit van een commissaris.

⁺ Er is sprake van een 'one-tier' bestuursstructuur.

[&] Er is sprake van een vennootschapsstructuur met een administratiekantoor.

[^] De vennootschap heeft een interne auditor.

[&] De vennootschap heeft *geen* interne auditor.

De naleving van deze bepalingen is getoetst middels een webenquête. De gehanteerde vragenlijst is te vinden in Bijlage C.1. De aldus gemeten naleving op de 'indien'-bepalingen is geïntegreerd in het nalevingsonderzoek in hoofdstuk 3.

Zeven 'indien-bepalingen' zijn qua inhoud van dien aard dat ze in potentie verifieerbaar zijn via deskresearch. Dit gaat om vijf bepalingen die (deels) betrekking hebben op vastlegging op een voorgeschreven plek, onder voorwaarde dat de stukken waarin informatie moet zijn opgenomen

openbaar beschikbaar zijn. Daarnaast zijn er twee bepalingen die controleerbaar zijn voor zover de vennootschap op een openbare plek verslag doet over de samenstelling van het bestuur en wijzigingen daarin (bepaling III.6.7) en het administratiekantoor van de vennootschap openbaar bericht over de zittingsduur van zijn bestuurders (bepaling IV.2.3).⁷

Een tweede vorm van verificatie betreft het controleren of de vennootschap eventuele afwijking van een bepaling heeft uitgelegd op de plek waar ze zegt dit te hebben gedaan – bijvoorbeeld in het bestuursverslag, de verklaring inzake corporate governance of de website van de vennootschap.

Subparagraaf 2.3.2 geeft aan hoe deze verificatie heeft uitgepakt.

2.2 Nalevingsbegrippen en vaststelling van naleving

Naleving

Volgens de Code vermeldt een vennootschap elk jaar in haar jaarverslag op welke wijze zij de principes en best practice bepalingen van de Code in het afgelopen jaar heeft toegepast en zet, indien van toepassing, zorgvuldig gemotiveerd uiteen waarom een bepaling niet is toegepast (Monitoring Commissie Corporate Governance Code, 2008, blz. 6⁸). Volgens het ‘pas toe of leg uit’-principe wordt de Code nageleefd door de betreffende bepaling ofwel onvoorwaardelijk toe te passen, ofwel (in het bestuursverslag) uit te leggen waarom van Codebepalingen wordt afgeweken (Monitoring Commissie Corporate Governance Code, 2016, blz. 61). Er is *geen* sprake van naleving als een bepaling *niet* wordt toegepast en *ook niet* wordt uitgelegd waarom van de bepaling wordt afgeweken.

Afwijking

Een belangrijk onderdeel van het nalevingsonderzoek is de vaststelling of afwijking van een bepaling wordt *uitgelegd*.⁹ De voorwaarde voor het kunnen vaststellen van afwijking met uitleg is dat het bestuursverslag (of de corporate governance verklaring) melding maakt van afwijking. Indien geen afwijking wordt gemeld, kan ook niet worden beoordeeld of deze afwijking met uitleg gepaard gaat. Van melding is sprake als een vennootschap expliciet rapporteert over “afwijking” van een bepaling of over het “niet (volledig) toepassen” van een bepaling, of op een andere manier expliciet (maar in alternatieve bewoordingen) aangeeft dat er wordt afgeweken.¹⁰

Vervolgens is de vraag of de afwijking met uitleg gepaard gaat. In dit nalevingsonderzoek wordt vastgesteld *of* sprake is van uitleg en wordt in beginsel geen waardeoordeel over de uitleg geveld.

⁷ De dertien overige ‘indien-bepalingen’ zijn niet op dezelfde wijze controleerbaar, omdat het gaat om zogenaamde gedragbepalingen (zie verderop).

⁸ Blz. 8 stelt: “De Code uit 2003 is bij algemene maatregel van bestuur van 30 december 2004 aangewezen als gedragscode in de zin van artikel 2:391 lid 5 van het Burgerlijk Wetboek (BW). Dit houdt in dat beursvennootschappen sinds 1 januari 2004 verplicht zijn in hun jaarverslag mededeling te doen over de naleving van de Code en daarbij gemotiveerd opgave dienen te doen over de tot het bestuur en de raad van commissarissen gerichte principes en best practice bepalingen die niet worden toegepast.”

⁹ Afwijking met uitleg wordt ook wel ‘uitleg van voldoende kwaliteit’ genoemd.

¹⁰ Als er voor uitleg van niet-toepassing wordt verwezen naar een plek anders dan het bestuursverslag of de corporate governance verklaring, wordt die bron niet daarop gecontroleerd. Informatie over naleving van de code dient volgens de wet in het jaarverslag van de onderneming te worden opgenomen.

Met andere woorden: de gegeven uitleg wordt niet getoetst op legitimiteit, noch wordt deze uitleg geverifieerd. Wel wordt er rekening gehouden met situaties waarin er in ieder geval géén sprake is van uitleg (van voldoende kwaliteit). Dit betreft in ieder geval¹¹:

- enkel melden dat er een eigen regeling is zonder verdere toelichting (want gemotiveerd moet worden aangegeven waarom de eigen regeling nodig is en hoe dit aansluit bij het betreffende principe in de Code);
- enkel aangeven wat men doet bij niet-toepassing zonder nadere uitleg over afwijken van de Code;
- aangeven van geval tot geval te beoordelen of de Code toegepast zal worden.

Een andere indeling die wordt gehanteerd is afwijking waarbij een vennootschap noemt dat deze *tijdelijk* is en afwijking waarbij dat niet gebeurt. Bij tijdelijke afwijking kan ook nog onderscheid worden gemaakt tussen tijdelijke afwijking van bepaalde termijn (de vennootschap noemt het einde van de periode) en onbepaalde termijn (de vennootschap zegt tijdelijk af te wijken maar specificeert niet tot wanneer ze zal afwijken). Voor het onderscheid tussen afwijking met en zonder uitleg is dit echter niet relevant: dat onderscheid wordt bepaald door de vraag of afwijking met uitleg gepaard gaat of niet.

Soorten bepalingen en vaststelling van naleving

De Code bestaat uit hoofdstukken, principes en bepalingen, met daaronder soms weer subbepalingen. De wijze van vaststelling van naleving varieert met het type bepaling. Dit onderzoek onderscheidt drie soorten bepalingen: rapportage-, vastleggings- en gedragsbepalingen. Daarbij zijn bepalingen waarin meerdere soorten naast elkaar bestaan – bijvoorbeeld een bepaling die zowel een rapportage- als gedragsvoorschrift bevat – verder opgeknipt¹² zodat alleen ‘zuivere’ rapportage-, vastleggings- en gedragsbepalingen overblijven.¹³

Rapportagebepalingen

Een rapportagebepaling schrijft rapportage over een bepaald onderwerp op een specifieke, openbare plek voor, in het geval van de Code het bestuursverslag of in documenten die beschikbaar zijn via de website van de vennootschap. Omdat de Code de plek specificeert waar de vennootschap moet rapporteren, is naast rapportage ook de *plek* van rapportage bepalend voor of er sprake is van toepassing of niet. Voor de vaststelling van toepassing van rapportagebepalingen is gekeken naar de bestuursverslagen en andere documenten waarnaar de Code verwijst en kan – mits deze bronnen inderdaad (publiekelijk) beschikbaar zijn en de bepaling geen voorwaardelijk karakter heeft – toepassing van rapportagebepalingen worden vastgesteld. Figuur 2.1 illustreert de beslisboom voor naleving van dit type bepalingen.

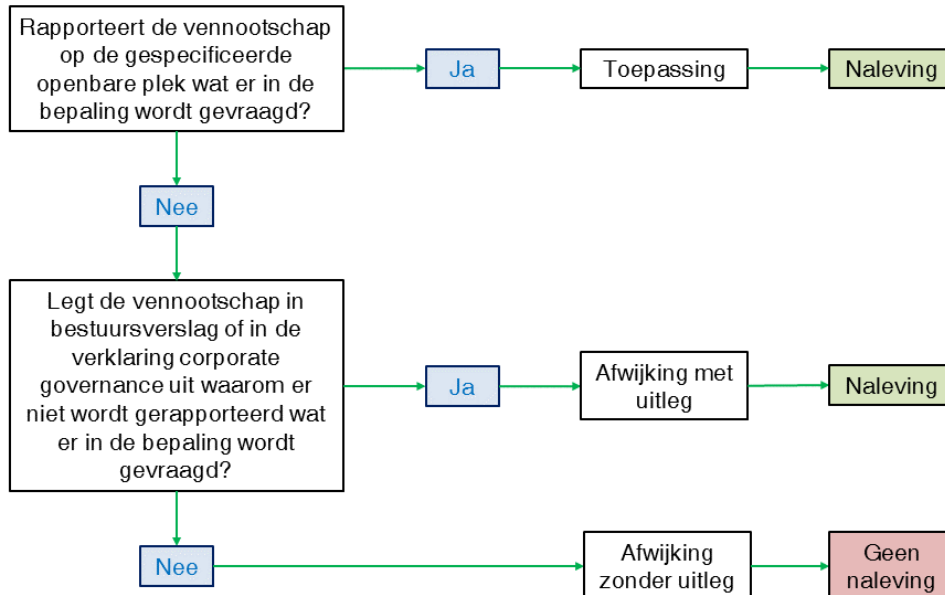
¹¹ Guidance van Commissie Streppel uit het rapport monitoring boekjaar 2011, pagina 8.

¹² Zie de bepalingen gemarkeerd met een *-symbool in Bijlage B.

¹³ Als een gedrags-, rapportage- of vastleggingsbepaling alsnog meerdere voorschriften omvat, dan is deze niet verder opgeknipt. Zo kan een gedragsbepaling meerdere gedragsvoorschriften doen. Dit impliceert dat als wordt vastgesteld dat (ten minste) één van deze voorschriften niet wordt nageleefd, het oordeel over deze bepaling ‘als geheel’ negatief is.

Figuur 2.1 Vaststelling van naleving bij rapportagebepalingen (zonder voorwaardelijk karakter)

Bepaling betreft rapportage of andere vorm van vastlegging, inclusief specificatie openbare plek van rapportage/vastlegging

Bron: SEO Economisch Onderzoek

Als een rapportagevoorschrift afhankelijk is van het zich voordoen van een bepaalde gebeurtenis of structuurkenmerk (bepaling met een voorwaardelijk karakter), resulteert het oordeel “veronderstelde toepassing”. De reden hiervoor is dat niet altijd kan worden vastgesteld of een gebeurtenis zich heeft voorgedaan.¹⁴

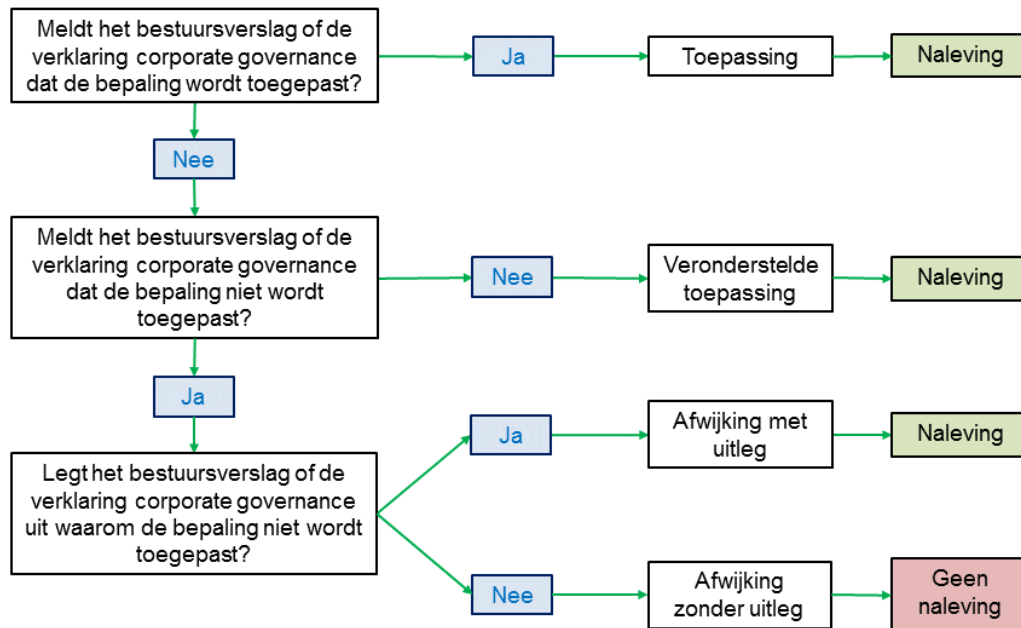
Gedragsbepalingen

Gedragsbepalingen schrijven niet specifiek rapportage of vastlegging voor en hebben betrekking op het handelen – oftewel het gedrag – van (organen binnen) de vennootschap. Voor deze bepalingen bestaat geen verplichting om deze allemaal afzonderlijk in het bestuursverslag of elders te bespreken. Rapportage in het bestuursverslag of de verklaring omtrent corporate governance over afwijkingen is wél verplicht. Dit volgt uit het beginsel dat een vennootschap óf de bepaling toepast óf in het bestuursverslag of de verklaring omtrent corporate governance uitlegt waarom het een bepaling niet (volledig) toepast. Dit geeft ruimte voor zogenaamde *veronderstelde toepassing*: toepassing van een bepaling, zonder dat dit expliciet blijkt (uit het bestuursverslag of elders) (Monitoring Commissie Corporate Governance Code, 2013, blz. 22.). Figuur 2.2 illustreert de beslisboom voor gedragsbepalingen.

¹⁴ Als uit de bureaustudie kan worden geconcludeerd dat de betreffende situatie zich *niet* heeft voorgedaan – bijvoorbeeld dat zich geen transacties hebben voorgedaan waarbij tegenstrijdige belangen van commissarissen spelen en waarover gerapporteerd moet worden (bepaling III.6.3.(iii)) – is tevens ‘niet van toepassing’ genoteerd. Er kan evenwel niet altijd met zekerheid worden geconcludeerd of een situatie zich al dan niet heeft voorgedaan.

Figuur 2.2 Vaststelling van naleving bij gedragsbepalingen

Bepaling betreft niet rapportage/vastlegging

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

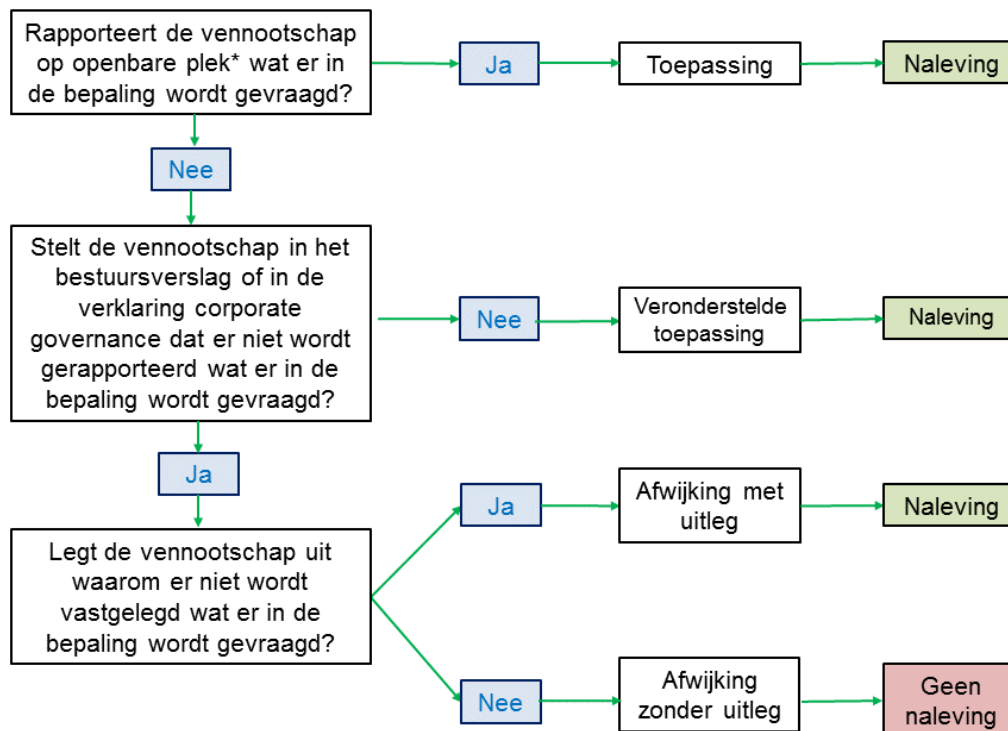
Vastleggingsbepalingen

Vastleggingsbepalingen schrijven vastlegging van bepaalde zaken voor, maar specificeren *niet* dat deze vastlegging op een specifieke, openbare plek moet plaatsvinden.¹⁵ Ten opzichte van de rapportagebepalingen kan toepassing niet zomaar worden vastgesteld. Indien de vennootschap heeft gekozen voor vastlegging anders dan in het bestuursverslag, de verklaring omtrent corporate governance of in de eerder genoemde documenten op de website, wordt dit immers niet waargenomen. Er ontstaat daardoor net als bij de gedragsbepalingen een categorie *veronderstelde toepassing*. Bij de vastleggingsbepalingen kan verder alleen worden vastgesteld dat er sprake is van niet-naleving als de vennootschap wél expliciet stelt niet aan de bepaling te voldoen, maar niet (voldoende) uitlegt waarom niet. Zie Figuur 2.3.

¹⁵ Het gaat om bepalingen waarin expliciet wordt voorgeschreven om iets (op schrift) vast te leggen, en niet om bepalingen die gedragsvoorschriften doen maar waarvan – zonder dat de bepaling dit voorschrijft – in de praktijk ook vastlegging kan plaatsvinden.

Figuur 2.3 Vaststelling van naleving bij vastleggingsbepalingen

Bepaling betreft rapportage of andere vorm van vastlegging, exclusief specificatie openbare plek van rapportage/vastlegging

Bron: SEO Economisch Onderzoek; * = In ieder geval bestuursverslag, corporate governance verklaring of de website van de vennootschap.

In het onderzoek is gebleken dat van geen van de vastleggingsbepalingen “toepassing” kon worden vastgesteld (rechtsboven in Figuur 2.3). De vastleggingsbepalingen zijn daardoor feitelijk op dezelfde manier behandeld als gedragsbepalingen.

Niveaus van naleving

Uit bovenstaande typologie blijkt dat er verschillende interpretaties van “toepassing” zijn. Toepassing kan *gebleken* toepassing zijn, bijvoorbeeld als het een rapportagebepaling betreft en het voorgeschrevene wordt aangetroffen. Toepassing kan *verklaarde* toepassing zijn, als bijvoorbeeld in het bestuursverslag wordt verklaard dat een bepaling wordt toegepast zonder dat dit kan worden geverifieerd. Toepassing kan *veronderstelde* toepassing zijn, als (binnen het kader van het nalevingsonderzoek) niet kan worden vastgesteld dat een bepaling wordt toegepast, maar de vennootschap ook niet verklaart dat de bepaling *niet* wordt toegepast.¹⁶

¹⁶ Dit betekent eveneens dat rapportage- en vastleggingsbepalingen die niet (volledig) kunnen worden gecontroleerd, worden geschaard onder veronderstelde toepassing. In de webenquête wordt non-respons op de vragen naar de ‘indien’-bepalingen eveneens geteld als veronderstelde toepassing.

Sommige bepalingen zijn niet op alle vennootschappen van toepassing. Het gaat om de 21 ‘indien-bepalingen’ uit de webenquête en om de rapportagevoorschriften die afhankelijk zijn van bepaalde structuurkenmerken (bijvoorbeeld de aanwezigheid van bepaalde kerncommissies). In het nalevingsonderzoek zijn deze bepalingen onder veronderstelde toepassing geschaard indien ze niet van toepassing zijn. De redenering hierachter is dat de Code wordt nageleefd volgens het *‘pas toe of leg uit’*-principe.

Er zijn twee niveaus waarop over toepassing/naleving gerapporteerd kan worden:

Tabel 2.3 Twee detailniveaus van naleving

Naleving op hoofdlijnen	Naleving in detail
1. Toepassing	1a. Gebleken toepassing 1b. Verklaarde toepassing 1c. Veronderstelde toepassing*
2. Afwijking met uitleg	2a. Tijdelijke** afwijking, met uitleg 2b. Afwijking met uitleg
3. Niet-naleving	3a. Tijdelijke** afwijking, zonder uitleg 3b. Afwijking zonder uitleg

Bron: SEO Economisch Onderzoek; *Geldt alleen voor gedragbepalingen, voor rapportagebepalingen met een voorwaardelijk karakter en voor vastleggingsbepalingen die niet kunnen worden geverifieerd; ** Er is melding gemaakt van tijdelijke afwijking van de bepaling, al dan niet met benoeming van het einde van de afwijkperiode.

De vennootschappen die naleving van de Code op een centrale plek bespreken, kunnen daar verklaren de bepalingen van de Code toe te passen, al dan niet met een limitatieve opsomming van bepalingen waarvan de vennootschap afwijkt. In deze gevallen is vastgelegd dat de vennootschap de *gedragbepalingen* in de Code toepast – uitgezonderd eventueel genoemde afwijkingen. Er is daarbij uitgegaan van veronderstelde toepassing. Van (niet-veronderstelde) toepassing is alleen sprake als een vennootschap van een specifieke bepaling stelt dat deze is toegepast (conform Figuur 2.2).

Toepassing van de *rapportagebepalingen* is ook bij deze vennootschappen separaat onderzocht. Dus zelfs als een vennootschap op een centrale plek stelt (rapportage)bepalingen toe te passen (‘verklaarde toepassing’), dan is alsnog nagegaan of dit daadwerkelijk het geval is (‘gebleken toepassing’).¹⁷

Van rapportage- of vastleggingsbepalingen die van toepassing zijn op de institutionele beleggers (bijvoorbeeld pensioenfondsen, verzekeraars, beleggingsinstellingen en vermogensbeheerders) in de beursgenoteerde vennootschap en niet op de vennootschap zelf, is alleen nagegaan of naleving/toepassing ervan is besproken in het bestuursverslag van de vennootschap (dan wel in haar corporate governance verklaring) maar niet of de gevraagde rapportage/vastlegging

¹⁷ Indien een vennootschap verklaart een rapportagebepaling toe te passen, maar dit blijkt niet het geval te zijn, dan is dit als niet-naleving (‘geen toepassing, geen uitleg’) aangemerkt. Bij vastleggingsbepalingen kan niet met zekerheid worden geconstateerd dat een vennootschap het gevraagde *niet* heeft vastgelegd; vastlegging kan immers bijvoorbeeld op een niet-openbare andere plek gebeuren. Daarom vindt bij vastleggingsbepalingen geen ‘overrule’ van verklaarde toepassing plaats en resteert in dat geval de uitkomst ‘veronderstelde toepassing’.

daadwerkelijk heeft plaatsgevonden. Dit gaat om bepalingen IV.4.1 tot en met IV.4.3. Hierbij kan dus alleen sprake zijn van *verklaarde* toepassing en niet van gebleken toepassing.¹⁸

2.3 Validatie van uitkomsten

2.3.1 Validatie uitkomsten deskresearch

De uitkomsten uit de deskresearch zijn per vennootschap voorgelegd ter validatie. Iedere vennootschap ontving een afschrift van de vastgestelde naleving (toepassing; afwijking met uitleg; of afwijking zonder uitleg, dus: niet-naleving). Bij iedere bepaling kon de vennootschap de zienswijze op het oordeel kenbaar maken middels een bezwaar/verzoek tot nieuwe beoordeling, de motivatie/toelichting bij bezwaren en de bron (inclusief paginanummer(s)) waarmee de motivatie/toelichting kan worden gecontroleerd. Bezwaren zijn inhoudelijk beoordeeld mits deze vergezeld gingen van een motivatie/toelichting en de bron voor herbeoordeling (inclusief paginanummer(s)). Beargumenteerde bezwaren zijn in behandeling genomen en indien valide bevonden is het nalevingsoordeel bijgesteld. Daarna is het nalevingsoordeel definitief gemaakt.¹⁹

Er zijn van 56 (van de 90) vennootschappen bezwaren ontvangen. In totaal betrof dit 580 bezwaren: op een totaal van 17.190 beoordelingen ongeveer 3 procent. Circa 80 procent van de bezwaren is gehonoreerd. Dit betrof veelal rapportagebepalingen waar in eerste instantie in het jaarverslag, verklaring corporate governance, andere documenten of op de website niet de juiste passage was gevonden.

2.3.2 Controle uitkomsten webenquête middels deskresearch

Overal waar vennootschappen in het nalevingsdeel (op de ‘indien’-bepalingen) in de webenquête hebben geantwoord gemotiveerd af te wijken van een bepaling, is gecontroleerd of die uitleg kon worden aangetoond in de aangedragen bronnen. In 6 gevallen (betreffende 5 ‘indien’-bepalingen) komen vennootschappen niet door deze toets: ofwel er is geen uitleg gevonden, ofwel de gegeven toelichting is geen uitleg van ‘voldoende kwaliteit’ (zie criteria hierboven).²⁰ Deze 6 antwoorden zijn in het nalevingsonderzoek gewijzigd in ‘Afwijking zonder uitleg’. De 5 bepalingen waarbij een dergelijke correctie heeft plaatsgevonden, zijn in figuren en tabellen aangeduid met een #-symbool.

¹⁸ Verplichte publicaties krachtens het vennootschaps- en effectenrecht (bepaling IV.3.6) zijn op dezelfde wijze behandeld, omdat dit voorschrift reeds wettelijk verankerd is. Dit geldt tevens voor de vastleggingsbepalingen die niet op inhoud te controleren zijn omdat ze (a) gebeurtenisafhankelijk zijn (bepaling I.2), (b) de vastlegging niet openbaar beschikbaar is (bepalingen III.5.3 en V.2.2), of (c) als de bepaling enkel suggesties doet voor wat er kan worden vastgelegd (bepaling V.4.3).

¹⁹ Indien gebruik is gemaakt van de mogelijkheid om bezwaren kenbaar te maken, is het definitieve oordeel dat hieruit volgt aan de vennootschappen voorgelegd. Daarbij hebben de vennootschappen de mogelijkheid gekregen protest kenbaar te maken. Op basis hiervan heeft geen nieuwe beoordeling plaatsgevonden, wel zijn deze protesten toegevoegd aan de onderzoeksdatabase ter informatie aan de Commissie.

²⁰ Dit gaat om bepalingen I.2, II.2.4, II.2.5, IV.2.3 en V.3.3.

3 Naleving

De algehele naleving van de Code is hoog. AEX-genoteerde vennootschappen presteren in de regel beter dan vennootschappen genoteerd op andere indices. De thema's 'Bezoldiging bestuurders' en 'Deskundigheid en samenstelling raad van commissarissen' worden het minst goed nageleefd.

Dit hoofdstuk bespreekt de algehele naleving van de Code en de naleving per hoofdstuk en *governance* thema. De nalevingscijfers in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op zowel de deskresearch als de webenquête (onderdeel naleving indien-bepalingen). In de figuren zijn cijfers op basis van de webenquête aangeduid met een accent circonflexe (^). Van sommige bepalingen zijn afzonderlijke subbepalingen getoetst. Dit is in de figuren aangeduid met een asterisk (*). Dit hoofdstuk presenteert de naleving van deze bepalingen op het niveau van de gehele bepaling. Een overzicht van de naleving per (sub)bepaling, in vier en in zeven categorieën van naleving, staat in Bijlage F. Een verdere uitsplitsing van de naleving per (sub)bepaling op indexniveau staat in Bijlage G.

3.1 Algemeen beeld

Tabel 3.1 geeft de algehele naleving van de Code weer in zeven categorieën van naleving. Aggregatie vindt plaats op een 'ongewogen' manier: elke (sub-)bepaling telt even zwaar mee in het eindoordeel over naleving. Zie bijlage F voor naleving per (sub-)bepaling.

De algehele naleving is met 97 procent hoog. De Code wordt voor 95 procent toegepast, en 2 procent van de gevallen betreft afwijking met uitleg. Kanttekening hierbij is wel dat het merendeel van de toepassing veronderstelde toepassing betreft. Dit betekent dat (binnen het kader van het nalevingsonderzoek) niet kan worden vastgesteld dat een bepaling wordt toegepast, maar de vennootschap ook niet verklaart dat de bepaling *niet* wordt toegepast.

Tabel 3.1 Algehele naleving 97 procent in boekjaar 2015 (naleving in detail)

	Totaal
Toepassing, waarvan:	94,9%
Gebleken toepassing	16,5%
Verklaarde toepassing	16,4%
Veronderstelde toepassing	62,0%
Afwijking met uitleg, waarvan:	2,1%
Tijdelijke afwijking, met uitleg	0,03%
Afwijking met uitleg	2,0%
Subtotaal naleving	96,9%
Niet-naleving, waarvan:	3,1%
Tijdelijke afwijking, zonder uitleg	0,04%
Afwijking zonder uitleg	3,0%
Totaal	100,0%

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

In iets meer dan 3 procent van de gevallen is afwijking zonder uitleg vastgesteld.²¹ Wat opvalt is dat tijdelijke afwijkingen nauwelijks voorkomen. Zie ook Box 3.1.

Box 3.1 Tijdelijke afwijking komt zelden voor

Er zijn 11 vennootschappen die melding maken van een tijdelijke afwijking van een of meerdere bepalingen van de Code. In totaal gaat het om 13 tijdelijke afwijkingen, waarvan bij 6 het einde van deze afwijking wordt genoemd (afwijking voor *bepaalde* termijn) en bij 7 dit niet het geval is (afwijking voor *onbepaalde* termijn). In 5 van de 13 gevallen wordt er een uitleg gegeven (afwijking met uitleg, dus naleving), in de overige 8 gevallen niet (niet-naleving).

Van de 11 vennootschappen die melding maken van een tijdelijke afwijking is via de bestuursverslagen en corporate governance verklaringen over boekjaar 2014 bekeken of zij vorig jaar ook al melding maakten van tijdelijke afwijking. Voor twee ondernemingen was dit niet van toepassing, omdat zij in boekjaar 2014 nog niet beursgenoteerd waren. Bij de overige vennootschappen was er bij 6 bepalingen vorig boekjaar ook al sprake van tijdelijke afwijking (3 voor bepaalde en 3 voor onbepaalde termijn), bij 2 bepalingen was er wel sprake van afwijking maar niet van tijdelijkheid, en bij 1 bepaling was er vorig jaar geen sprake van afwijking.²²

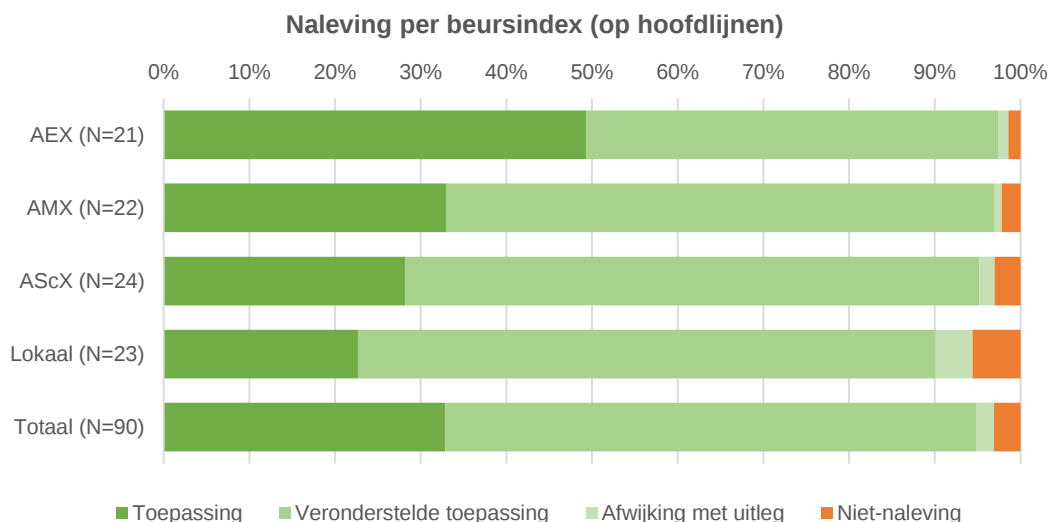
Bron: SEO Economisch Onderzoek.

In de rest van dit hoofdstuk wordt de naleving gemeten in **vier (elkaar uitsluitende) categorieën**: toepassing, veronderstelde toepassing, afwijking met uitleg en niet-naleving. De eerste drie categorieën houden naleving in. *Toepassing* komt overeen met *Gebleken toepassing* plus *Verklaarde toepassing* in Tabel 3.1.

De naleving blijkt met één procent niet-naleving het hoogst onder AEX-genoteerde vennootschappen, gevolgd door de AMX-, ASX- en Lokaal-genoteerde vennootschappen. Voor deze vennootschappen is respectievelijk in twee, drie en zes procent niet-naleving geconstateerd. Zie Figuur 3.1.

²¹ Hoofdstuk 2 gaat nader in op de wijze waarop afwijking met uitleg is vastgesteld.

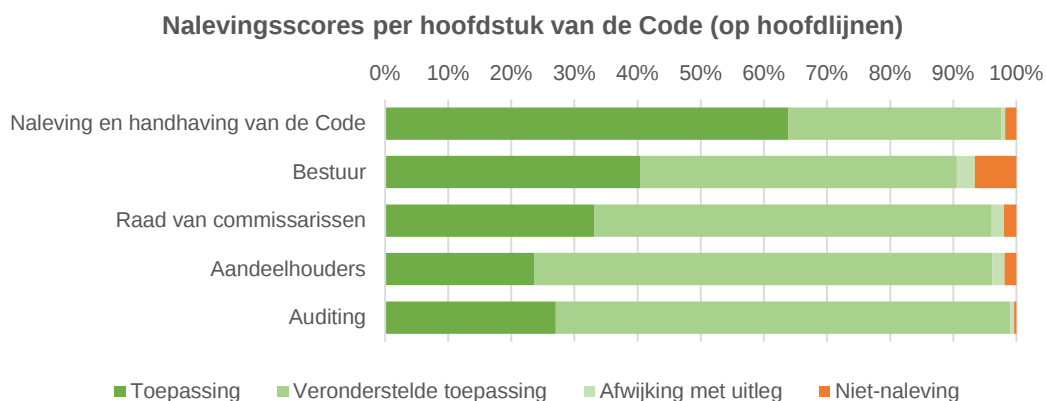
²² De nalevingspercentages zijn niet aangepast in geval van herhaaldelijke tijdelijke afwijking: voor het onderscheid tussen naleving en niet-naleving is het geven van een *uitleg* leidend.

Figuur 3.1 Naleving het hoogst onder AEX- en AMX-vennootschappen (naleving op hoofdlijnen)

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Verder valt op dat AEX-genoteerde vennootschappen vaker transparant zijn (gebleken of verklaarde toepassing in plaats van veronderstelde toepassing) over toepassing van de Code dan vennootschappen genoteerd op andere indices. Voor AEX-vennootschappen kan voor 49 procent gesproken worden van gebleken of verklaarde toepassing. Dit cijfer ligt beduidend lager voor vennootschappen genoteerd op de andere indices (AMX: 33 procent, AScX: 28 procent, Lokaal: 23 procent).

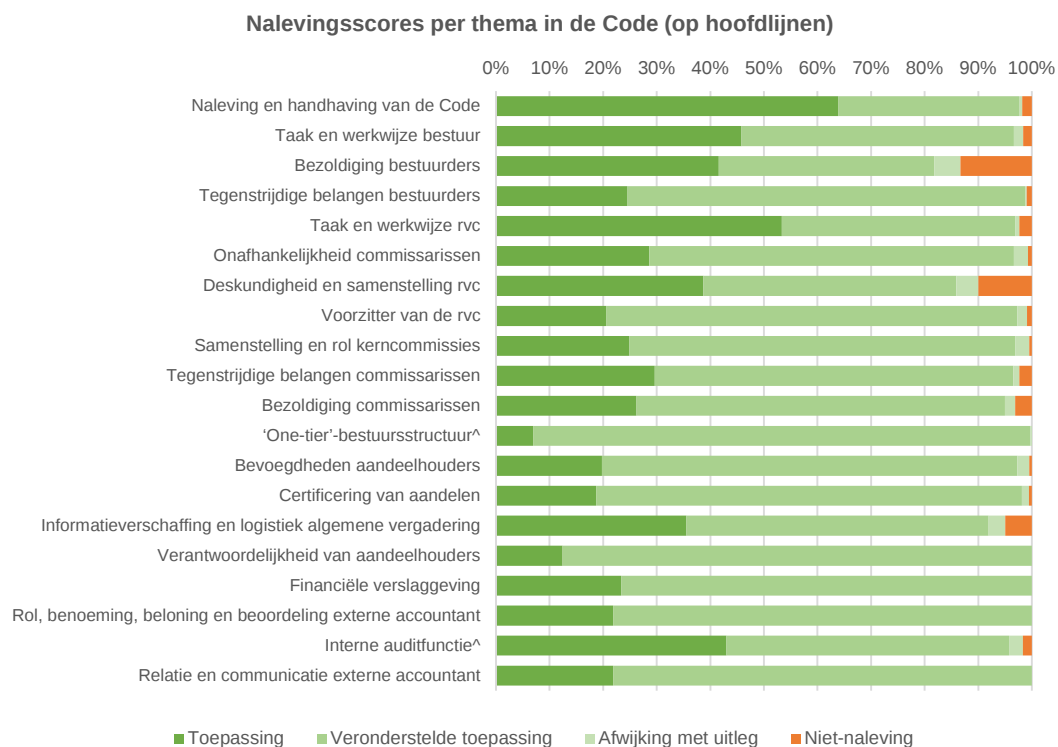
Hoofdstuk II van de Code wordt het minst goed nageleefd. Zie Figuur 3.2. Dit is het hoofdstuk in de Code met bepalingen over de raad van bestuur. Waar voor de andere hoofdstukken sprake is van (afgerond) nul tot twee procent niet-naleving, is dit cijfer voor het hoofdstuk Bestuur zeven procent. Wel is de gebleken of verklaarde toepassing van dit hoofdstuk relatief hoog. Indien de bepalingen in dit hoofdstuk nageleefd worden, zijn de vennootschappen hier relatief transparant over.

Figuur 3.2 De naleving van het hoofdstuk Bestuur van de Code is het laagst

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Figuur 3.3 zoomt verder in op de in totaal twintig verschillende thema's van de Code. Elk hoofdstuk van de Code bevat een of meer van deze thema's. Een aantal thema's wordt volledig toegepast. Het betreft hier de thema's over de 'One-tier'- bestuursstructuur, verantwoordelijkheid van aandeelhouder, financiële verslaggeving en de externe accountant.

Figuur 3.3 Bezoldiging bestuurders is het minst nageleefde thema

Bron: SEO Economisch Onderzoek; ^ = Thema getoetst d.m.v. webenquête (N=79).

Wat betreft de niet-naleving springen twee thema's in het oog. In de eerste plaats het thema over de bezoldiging van bestuurders, waar in 13 procent van de gevallen sprake is van niet-naleving. Dit is beduidend hoger dan de niet-naleving van het merendeel van de andere thema's. Tabel 3.2 biedt een uitsplitsing naar index. Met name de vennootschappen op de AScX- en de Lokaal-index presteren relatief slecht op dit thema. Voor de Lokaal-genoteerde nv's is in 26 procent van de gevallen niet-naleving geconstateerd. Voor AEX-genoteerde vennootschappen gaat het om 5 procent niet-naleving.

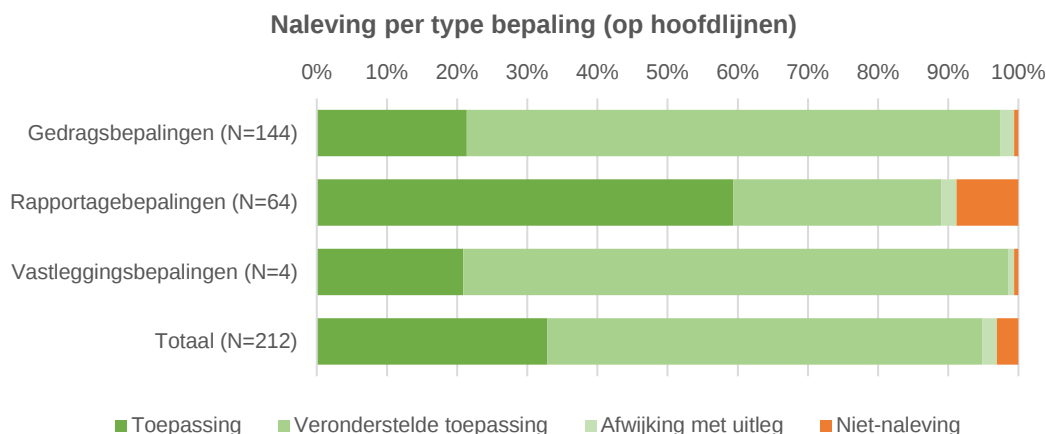
Een tweede uitschieter is het thema inzake de deskundigheid en samenstelling van de raad van commissarissen. Ook hier geldt de relatief lage naleving vooral voor niet-AEX vennootschappen. Voor de AMX en de AScX is in 10 procent van de gevallen niet-naleving geconstateerd. Voor de vennootschappen aan de Lokale index is dit 17 procent. De algehele naleving van dit thema is 90 procent.

Tabel 3.2 Percentage naleving* per beursindex per thema van de Code

	AEX (N=21)	AMX (N=22)	AScX (N=24)	Lokaal (N=23)	Totaal (N=90)
Naleving en handhaving van de Code	100%	98%	100%	95%	98%
Taak en werkwijze bestuur	100%	98%	99%	97%	98%
Bezoldiging bestuurders	95%	91%	87%	74%	87%
Tegenstrijdige belangen bestuurders	98%	100%	100%	99%	99%
Taak en werkwijze rvc	98%	99%	98%	96%	98%
Onafhankelijkheid commissarissen	99%	100%	99%	99%	99%
Deskundigheid en samenstelling rvc	98%	90%	90%	83%	90%
Voorzitter van de rvc	100%	100%	98%	99%	99%
Samenstelling en rol kerncommissies	100%	99%	100%	100%	100%
Tegenstrijdige belangen commissarissen	98%	100%	97%	96%	98%
Bezoldiging commissarissen	97%	95%	97%	98%	97%
'One-tier'-bestuursstructuur^	100%	100%	100%	100%	100%
Bevoegdheden aandeelhouders	100%	99%	100%	100%	100%
Certificering van aandelen	100%	99%	99%	100%	99%
Informatieverschaffing en logistiek algemene vergadering	97%	97%	94%	92%	95%
Verantwoordelijkheid van aandeelhouders	100%	100%	100%	100%	100%
Financiële verslaggeving	100%	100%	100%	100%	100%
Rol, benoeming, beloning en beoordeling externe accountant	100%	100%	100%	100%	100%
Interne auditfunctie^	100%	97%	98%	98%	98%
Relatie en communicatie externe accountant	100%	100%	100%	100%	100%
Totaal	99%	98%	97%	94%	97%

Bron: SEO Economisch Onderzoek; * = Som van toepassing en afwijking met uitleg; ^ = Thema getoetst d.m.v. webenquête (N=79).

Figuur 3.4 laat de naleving per type bepaling op hoofdlijnen zien. Rapportagebepalingen kennen een hoger percentage niet-naleving dan gedragsbepalingen. Waar de gedragsbepalingen voor één procent niet nageleefd worden, is niet-naleving bij negen procent van de rapportagebepalingen het geval. Vier bepalingen schrijven voor dat een bepaald onderwerp dient te worden vastgelegd. In tegenstelling tot bij rapportagebepalingen hoeft dit niet noodzakelijk op een specifieke, openbare plek. Zodoende zijn deze vastleggingsbepalingen in dit onderzoek niet controleerbaar. Deze vier bepalingen zijn zodoende feitelijk als gedragsbepalingen getoetst.

Figuur 3.4 Hoogste percentage niet-naleving bij rapportagebepalingen

Bron: SEO Economisch Onderzoek

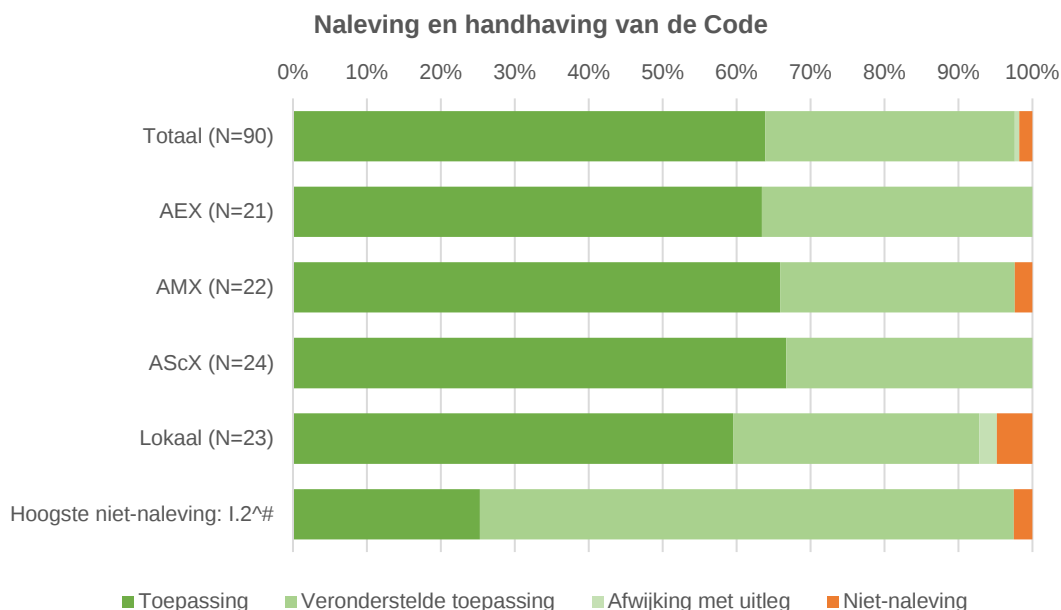
Rapportagebepalingen kennen in ieder geval een lagere naleving omdat is nagegaan of het gevraagde daadwerkelijk (op de juiste plek) is gerapporteerd. Indien een bepaling bijvoorbeeld stelt dat van de leeftijd van elke commissaris in het verslag van de raad van commissarissen opgave gedaan moet worden (bepaling III.1.3.b), is gecontroleerd of dit ook werkelijk vermeld is. In eerdere jaren werd primair nagegaan of door vennootschappen zelf iets werd opgemerkt ten aanzien van deze bepalingen. Op deze manier kon onderscheid worden gemaakt tussen verklaarde toepassing, veronderstelde toepassing of afwijking. Door na te gaan of het gevraagde ook daadwerkelijk is gerapporteerd, kan dit jaar naast verklaarde toepassing en veronderstelde toepassing ook *gebleken* toepassing worden onderscheiden. Indien het gevraagde niet (op de juiste plaats) kon worden gevonden, is niet-naleving vastgesteld. Dit verklaart mede waarom rapportagebepalingen minder goed zijn nageleefd.

Ook bij rapportagebepalingen is soms veronderstelde toepassing geregistreerd. Dit komt doordat rapportagebepalingen niet in alle gevallen van toepassing zijn op een vennootschap. Indien niet kon worden vastgesteld of de bepaling voor de vennootschap van toepassing is en de vennootschap niet heeft aangegeven af te wijken, is veronderstelde toepassing geregistreerd. Het uitgangspunt daarbij is dat indien deze bepaling wel op de vennootschap van toepassing was geweest deze vennootschap deze bepaling had toegepast, conform het ‘pas toe of leg uit’-principe van de Code.

3.2 Naleving en handhaving van de Code

Het eerste hoofdstuk van de Code bestaat uit twee bepalingen. Bepaling I.1 stelt dat vennootschappen in het jaarverslag uitdrukkelijk moeten aangeven in hoeverre zij de in de Code opgenomen best practice bepalingen opvolgen. Deze bepaling kent een naleving van 100 procent. In slechts één geval is sprake van afwijking met uitleg. Bepaling I.2 is getoetst door middel van de webenquête omdat deze enkel van toepassing is indien een substantiële verandering in de corporate governance structuur is doorgevoerd. In die gevallen schrijft de Code voor dat dit ter bespreking aan de algemene vergadering wordt voorgelegd. Deze bepaling is voor ruim 70 procent van de vennootschappen niet van toepassing geweest. In deze gevallen is veronderstelde toepassing geregistreerd. Zie Figuur 3.5.

Figuur 3.5 De naleving van hoofdstuk I van de Code is ruim 98 procent.

Bron: SEO Economisch Onderzoek; ^ = Indien-bepaling getoetst d.m.v. webenquête (N=79); # = Correctie één/meerdere enquêteantwoorden n.a.v. verificatie (deskresearch).

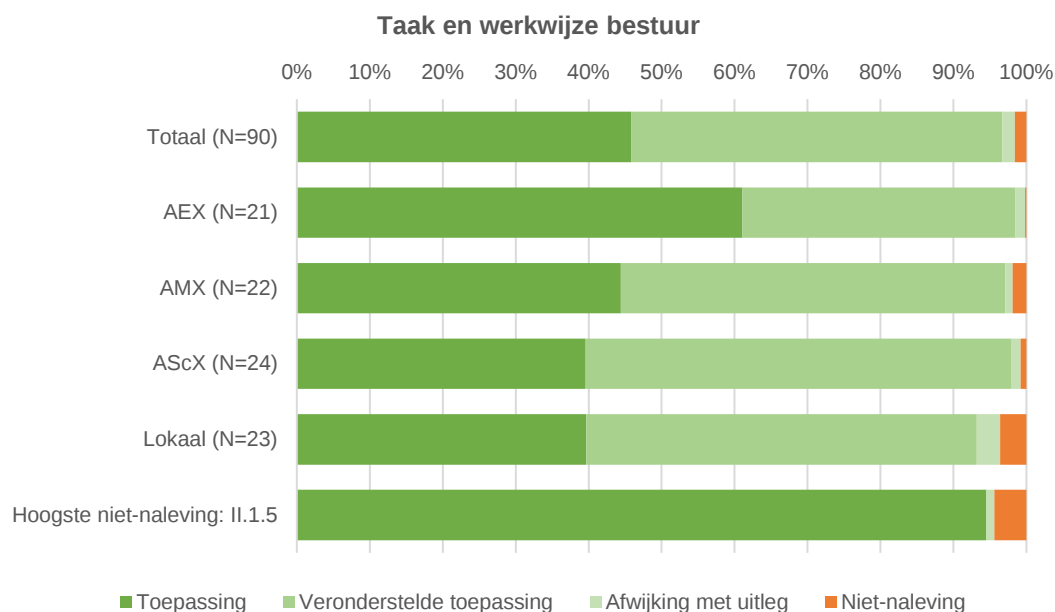
3.3 Bestuur

Hoofdstuk II van de Code bevat bepalingen met betrekking tot de verantwoordelijkheden en het handelen van de raad van bestuur. Concreet krijgt dit in de Code uiting in drie thema's: de taak en werkwijze van het bestuur, de bezoldiging van het bestuur en het omgaan met tegenstrijdige belangen. De naleving wordt hieronder per thema besproken.

Taak en werkwijze bestuur

Figuur 3.6 laat zien dat de naleving op het thema 'Taak en werkwijze bestuur' vergelijkbaar is met het beeld van de algehele naleving. De totale naleving is hoog, de naleving van AEX-vennootschappen is hoger dan van Lokale-vennootschappen. De AEX-nv's zijn in het geval van toepassing transparanter: er wordt een hoger percentage gebleken of verklaarde toepassing vastgesteld.

Figuur 3.6 Bepaling II.1.5 kent de hoogste niet-naleving binnen het thema Taak en werkwijze bestuur

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

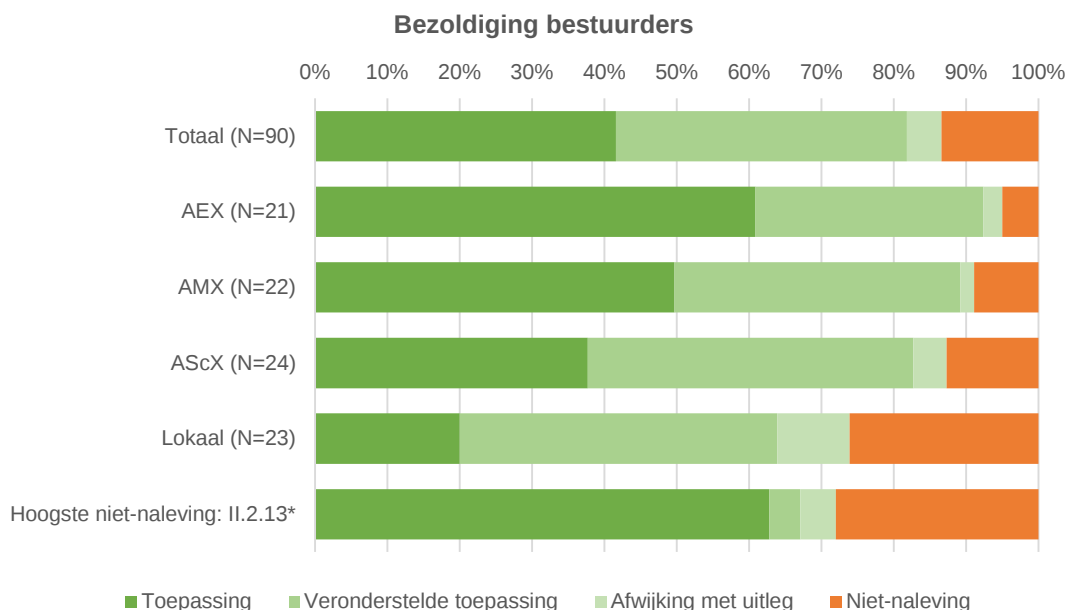
De bepaling met het hoogste percentage niet-naleving binnen dit thema is bepaling II.1.5. Deze bepaling stelt:

“Ten aanzien van financiële verslaggevingsrisico’s verklaart het bestuur in het jaarverslag dat de interne risicobeheersings- en controlesystemen een redelijke mate van zekerheid geven dat de financiële verslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat en dat de risicobeheersings- en controlesystemen in het verslagjaar naar behoren hebben gewerkt. Het bestuur geeft hiervan een duidelijke onderbouwing.”

96 procent van de vennootschappen heeft een dergelijke verklaring in het jaarverslag opgenomen. In vier procent van de gevallen is zo’n verklaring niet gevonden of voldeed deze niet aan de gestelde eisen.

Bezoldiging bestuurders

Figuur 3.7 presenteert de nalevingscijfers met betrekking tot de bepalingen inzake de bezoldiging van bestuurders. Zoals hierboven reeds besproken blijkt de naleving op dit thema relatief laag: voor de AEX-nv’s is 5 procent niet-naleving vastgesteld. Voor de Lokale-nv’s gaat het om 26 procent. De totale niet-naleving bedraagt dertien procent.

Figuur 3.7 Het thema bezoldiging bestuurders wordt in 13% van de gevallen niet nageleefd

Bron: SEO Economisch Onderzoek; * = Bepaling opgeknipt en getoetst als meerdere subbepalingen.

De bepaling met de hoogste niet-naleving is II.2.13*. Deze bepaling schrijft voor welke zaken in het remuneratierapport vermeld dienen te worden. De bepaling stelt:

- “Het in best practice bepaling II.2.12 bedoelde overzicht bevat in ieder geval de volgende informatie:*
- a) een schematisch overzicht van de kosten die de vennootschap in het boekjaar heeft gemaakt met betrekking tot de bezoldiging van bestuurders. In het overzicht wordt onderscheid gemaakt tussen het vaste salaris, de contante jaarbonus, toegekende aandelen, opties en pensioenrechten en overige emolumenten. De waardering van de toegekende aandelen, opties en pensioenrechten geschiedt volgens de normen die gelden voor de jaarverslaggeving;*
 - b) een vermelding dat de in best practice bepaling II.2.1 bedoelde scenarioanalyses zijn gemaakt;*
 - c) per bestuurder de bandbreedte waarbinnen het in het boekjaar toegekende aantal voorwaardelijke aandelen of andere op aandelen gebaseerde bezoldigingscomponenten minimaal en maximaal kan komen te liggen op het moment dat de bestuurder deze verkrijgt na realisatie van de vereiste prestaties;*
 - d) een tabel waarin voor bestuurders in functie per einde boekjaar over iedere jaargang waarin aandelen, opties en/of andere op aandelen gebaseerde bezoldigingscomponenten zijn toegekend en waarover de bestuurder aan het begin van het boekjaar nog niet volledig vrij de beschikking had, wordt weergegeven: i) de waarde en het aantal van de aandelen, opties en/of andere op aandelen gebaseerde bezoldigingscomponenten op het moment van toekenning; ii) de huidige status van de toegekende aandelen, opties en/of andere op aandelen gebaseerde bezoldigingscomponenten: voorwaardelijk of onvoorwaardelijk en het jaar waarin de vesting periode en/of lock-up periode afloopt, iii) de waarde en het aantal van de onder i) toegekende voorwaardelijke aandelen, opties en/of andere op aandelen gebaseerde bezoldigingscomponenten op het moment dat de bestuurder deze in eigendom verkrijgt (einde vestingperiode), en iv) de waarde en het aantal van de onder i) toegekende aandelen, opties en/of andere op aandelen gebaseerde bezoldigingscomponenten op het tijdstip dat de bestuurder hierover de vrije beschikking krijgt (einde lock-up periode);*
 - e) indien van toepassing: de samenstelling van de groep van ondernemingen waarvan het bezoldigingsbeleid mede de hoogte en samenstelling van de bezoldiging van bestuurders bepaalt (peer group);*

- f) een beschrijving van de prestatiecriteria waarvan het deel van de variabele bezoldiging dat is gekoppeld aan de prestatiecriteria afhankelijk is, voor zover overwegingen van concurrentiegevoeligheid zich daar niet tegen verzetten, en van het deel van de variabele bezoldiging dat discretionair door de raad van commissarissen kan worden vastgesteld;*
- g) een samenvatting en verantwoording van de methoden die zullen worden gehanteerd om vast te stellen of aan de prestatiecriteria is voldaan;*
- h) een verantwoording van de relatie tussen de gekozen prestatiecriteria en de gehanteerde strategiedoelstellingen en van de relatie tussen bezoldiging en prestaties zowel ex ante als ex post;*
- i) geldende regelingen voor pensioen en de hiermee gepaard gaande financieringskosten; en*
- j) overeengekomen regelingen voor vervroegd uitreden van bestuurders. “*

In het kader van dit nalevingsonderzoek zijn subbepalingen *a* tot en met *j* separaat getoetst. De naleving is zodoende voor elke subbepaling separaat vastgesteld. Bijlage F geeft per subbepaling de vastgestelde naleving weer. Subbepaling II.2.13a wordt het best nageleefd. 11 procent van de vennootschappen leeft niet na, 4 procent wijkt gemotiveerd af. Het vermelden van de samenstelling (ondernemingen) van de peer group waarvan het bezoldigingsbeleid mede de hoogte en samenstelling van bestuurders bepaalt (II.2.13.e) wordt het minst nageleefd (42 procent niet-naleving). De overeengekomen regelingen voor vervroegd uitreden van bestuurders (II.2.13.j) worden door in 35 procent van de ondernemingen niet gerapporteerd.

Het ongewogen gemiddelde van de naleving van de subbepalingen bepaalt de algemene naleving van bepaling II.2.13. De niet-naleving bedraagt dan 28 procent. Deze bepaling heeft hiermee de hoogste niet-naleving van de gehele Code.

Ook op een aantal andere bepalingen blijkt de naleving laag. De niet-naleving van bepaling II.2.12. blijkt bijvoorbeeld 16 procent. Deze bepaling stelt:

Het remuneratierapport van de raad van commissarissen bevat een verslag van de wijze waarop het bezoldigingsbeleid in het afgelopen boekjaar in praktijk is gebracht en een overzicht van het bezoldigingsbeleid dat het komende boekjaar en de daaropvolgende jaren door de raad wordt voorzien. Het rapport vermeldt hoe het gekozen bezoldigingsbeleid bijdraagt aan de realisatie van de lange termijn doelstellingen van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming, in overeenstemming met het risicoprofiel. Het rapport wordt op de website van de vennootschap geplaatst.

Bepaling II.2.12. is (wederom) een rapportagebepaling. Het hoge niet-nalevingscijfer volgt niet zozeer uit het ontbreken van een remuneratierapport. In de gevallen waar niet-naleving geconstateerd is, is dit omdat het remuneratierapport niet vermeldt op welke wijze de realisatie van de doelstellingen van de vennootschap ondersteund wordt door het bezoldigingsbeleid, al dan niet in overeenstemming met het risicoprofiel.

Ook bepaling II.2.8 scoort relatief slecht. In 8 procent van de gevallen is hier niet-naleving vastgesteld. Deze bepaling betreft de ontslagvergoeding van bestuurders:

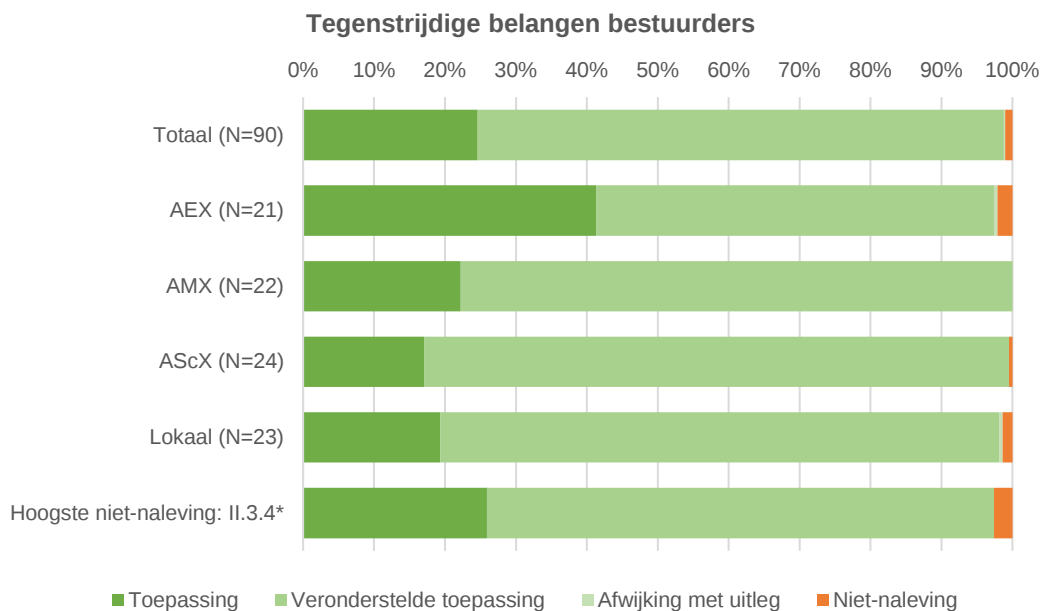
De vergoeding bij ontslag bedraagt maximaal eenmaal het jaarsalaris (het “vaste” deel van de bezoldiging). Indien het maximum van eenmaal het jaarsalaris voor een bestuurder die in zijn eerste benoemingstermijn wordt ontslagen kennelijk onredelijk is, komt deze bestuurder in dat geval in aanmerking voor een ontslagvergoeding van maximaal tweemaal het jaarsalaris.

Interessant is ook van deze bepaling in 21% van de gevallen met uitleg wordt afgeweken. Vennootschappen wijken dus relatief veel van deze bepaling af. De hoge niet-naleving volgt hier ook ten dele uit. Zo komt het relatief veel voor dat vennootschappen aangeven af te wijken van deze bepaling, zonder uit te leggen waarom. Dit is genoteerd als niet-naleving.

Tegenstrijdige belangen bestuurders

Het derde thema in het hoofdstuk over de raad van bestuur betreft tegenstrijdige belangen bij bestuurders. De naleving is met in totaal 99 procent hoog. De AMX-vennootschappen halen honderd procent naleving. Zie Figuur 3.8.

Figuur 3.8 De bepalingen over tegenstrijdige belangen bestuurder kennen een hoge naleving

Bron: SEO Economisch Onderzoek; * = Bepaling opgeknipt en getoetst als meerdere subbepalingen.

De hoogste niet-naleving is op bepaling II.3.4*, welke stelt:

“Alle transacties waarbij tegenstrijdige belangen van bestuurders spelen worden onder in de branche gebruikelijke condities overeengekomen. Besluiten tot het aangaan van transacties waarbij tegenstrijdige belangen van bestuurders spelen die van materiële betekenis zijn voor de vennootschap en/of voor de desbetreffende bestuurders behoeven goedkeuring van de raad van commissarissen. Dergelijke transacties worden gepubliceerd in het jaarverslag, met vermelding van het tegenstrijdig belang en de verklaring dat best practice bepalingen II.3.2 tot en met II.3.4 zijn nageleefd.”

Deze bepaling is geclassificeerd als rapportagebepaling. De laatste zin stelt immers dat bepaalde transacties gepubliceerd moeten worden in het jaarverslag. Enkel wanneer sprake is van transacties waarbij tegenstrijdige belangen van bestuurders spelen dient hierover gerapporteerd te worden. In drie procent van de gevallen was sprake van een transactie met een tegenstrijdig belang van bestuurders maar is bepaling II.3.4 niet (volledig)nageleefd. Indien een vennootschap in haar jaarverslag geen melding heeft gemaakt van bepalingen II.3.2-II.3.4 is toepassing verondersteld.

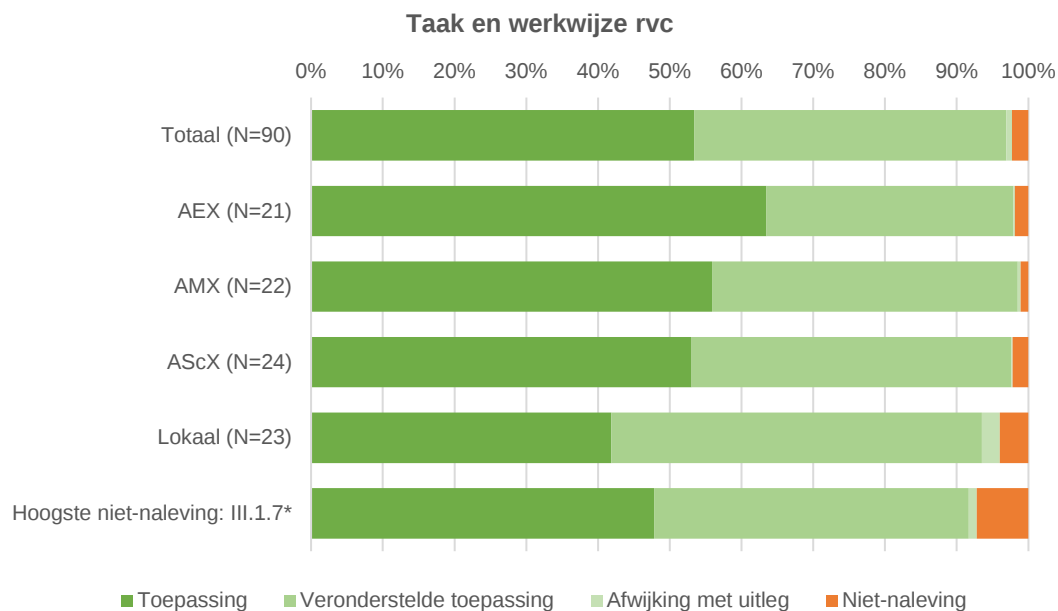
3.4 Raad van commissarissen

Hoofdstuk III van de Code zet de best practices voor de raad van commissarissen uiteen. De Code onderscheidt acht thema's. De naleving per thema's wordt hieronder nader toegelicht.

Taak en werkwijze raad van commissarissen

De naleving van de bepalingen wat betreft de taak en werkwijze van de raad van commissarissen is weergegeven in Figuur 3.9. De naleving is vrij hoog en kent veel gebleken of verklaarde toepassing.

Figuur 3.9 Bepaling III.1.7 kent de hoogste niet-naleving binnen het thema Taak en werkwijze rvc

Bron: SEO Economisch Onderzoek; * = Bepaling opgeknipt en getoetst als meerdere subbepalingen.

Bepaling III.1.7* kent de hoogste niet-naleving.

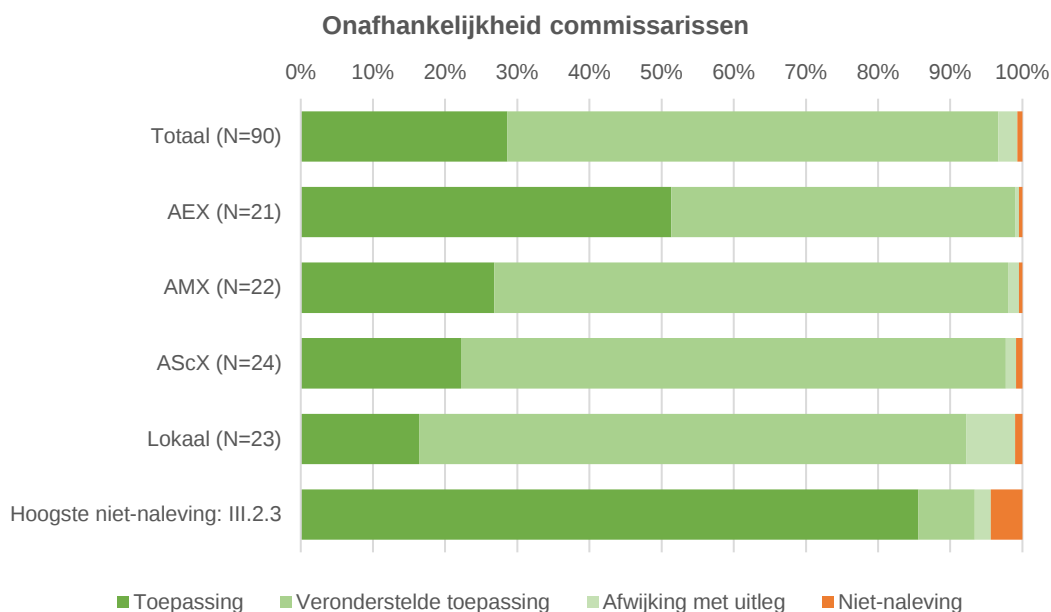
“De raad van commissarissen bespreekt ten minste eenmaal per jaar buiten aanwezigheid van het bestuur zijn eigen functioneren, het functioneren van de afzonderlijke commissies van de raad en dat van de individuele commissarissen, en de conclusies die hieraan moeten worden verbonden. Tevens wordt het gewenste profiel en de samenstelling en competentie van de raad van commissarissen besproken. De raad van commissarissen bespreekt voorts ten minste eenmaal per jaar buiten aanwezigheid van het bestuur zowel het functioneren van het bestuur als college als dat van de individuele bestuurders en de conclusies die hieraan moeten worden verbonden. Het verslag van de raad van commissarissen vermeldt op welke wijze de evaluatie van de raad van commissarissen, de afzonderlijke commissies, en de individuele commissarissen heeft plaatsgevonden.”

Met name het vereiste dat het verslag van de raad van commissarissen vermeldt op welke wijze de evaluatie van de raad van commissarissen, de afzonderlijke commissies en de individuele commissarissen heeft plaatsgevonden, leidt tot niet-naleving. Dit deel van de bepaling (III.1.7 (ii)) kent 14 procent niet-naleving.

Onafhankelijkheid commissarissen

Figuur 3.10 rapporteert de nalevingscijfers over het thema Onafhankelijkheid van commissarissen. De naleving op dit thema is hoog, ongeacht de index waarop een vennootschap genoteerd is. Daarbij zijn met name de AEX-genoteerde vennootschappen vrij transparant over hun toepassing van de Code op dit vlak (gebleken of verklaarde toepassing in plaats van veronderstelde toepassing).

Figuur 3.10 Het thema Onafhankelijkheid commissarissen kent een hoge naleving (99 procent)

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Bepaling III.2.3 kent de hoogste niet-naleving:

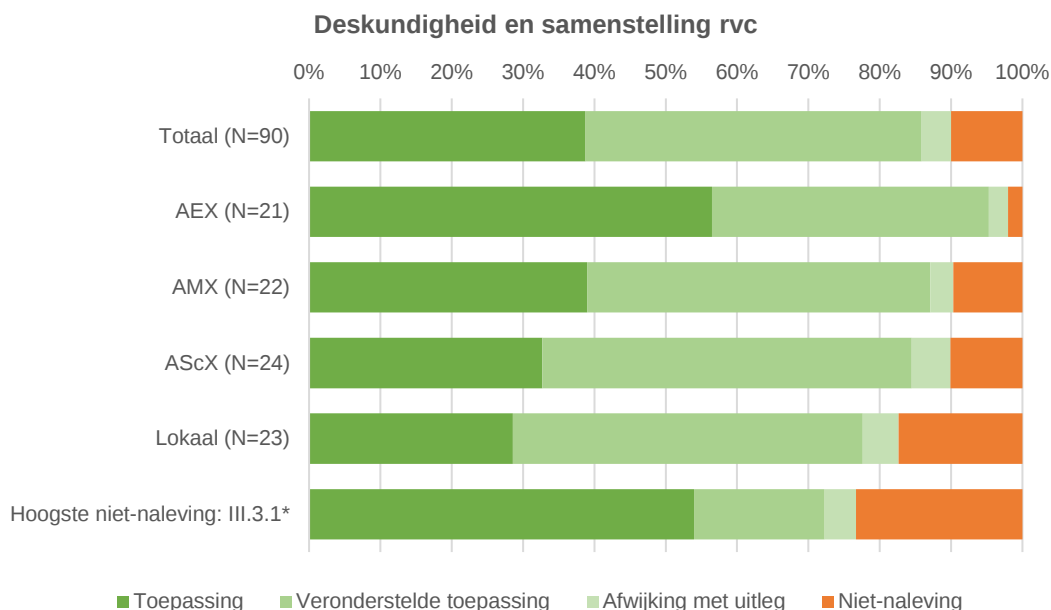
“Het verslag van de raad van commissarissen vermeldt dat naar het oordeel van de raad is voldaan aan het in best practice bepaling III.2.1 bepaalde en, indien van toepassing, geeft daarbij aan welke commissaris de raad als niet-onafhankelijk beschouwt.”

In een aantal gevallen is sprake van een niet-onafhankelijke commissaris en wordt vermeld dat naar het oordeel van de raad voldaan is aan best practice bepaling III.2.1, maar wordt niet vermeld welke commissaris als niet-onafhankelijk wordt beschouwd.

Deskundigheid en samenstelling rvc

In het algemene beeld over de naleving in 2015 werd reeds gerefereerd aan het thema Deskundigheid en samenstelling van de raad van commissarissen. Dit thema is wat betreft de naleving een negatieve uitschieter. De algehele niet-naleving is tien procent. Met name voor de niet-AEX-vennootschappen is de naleving aanmerkelijk lager dan gemiddeld. De AEX-vennootschappen hebben ongeveer twee procent niet-naleving, terwijl de AMX-, AScX- en Lokaal-vennootschappen respectievelijk 10, 10 en 17 procent niet-naleving op dit thema kennen. Zie Figuur 3.11.

Figuur 3.11 De naleving op het thema deskundigheid en samenstelling rvc is relatief laag

Bron: SEO Economisch Onderzoek; * = Bepaling opgeknipt en getoetst als meerdere subbepalingen.

De bepaling met de hoogste niet-naleving is bepaling III.3.1*. Deze bepaling schrijft:

“De raad van commissarissen stelt een profielschets voor zijn omvang en samenstelling op, rekening houdend met de aard van de onderneming, haar activiteiten en de gewenste deskundigheid en achtergrond van de commissarissen. In de profielschets wordt ingegaan op de voor de vennootschap relevante aspecten van diversiteit in de samenstelling van de raad en wordt vermeld welke concrete doelstelling de raad ten aanzien van diversiteit hanteert. Voor zover de bestaande situatie afwijkt van de nagestreefde situatie, legt de raad van commissarissen hierover verantwoording af in het verslag van de raad van commissarissen en geeft hij tevens aan hoe en op welke termijn hij verwacht dit streven te realiseren. De profielschets wordt algemeen verkrijgbaar gesteld en op de website van de vennootschap geplaatst.”

Hoewel (vrijwel) alle vennootschappen een profielschets voor de raad van commissarissen hebben, ontbreekt hierin regelmatig een vermelding van de concrete doelstellingen die de raad hanteert ten aanzien van diversiteit. Het tweede deel van de bepaling stelt dat verantwoording dient te worden afgelegd indien de bestaande situatie (ten aanzien van diversiteit) afwijkt van de nagestreefde situatie. Ook dient een termijn te worden vermeld waarbinnen wel wordt voldaan aan het streven. In ruim 20 procent van de gevallen ontbrak deze verantwoording geheel of werd niet (geheel) voldaan aan hetgeen bepaling III.3.1 vraagt.

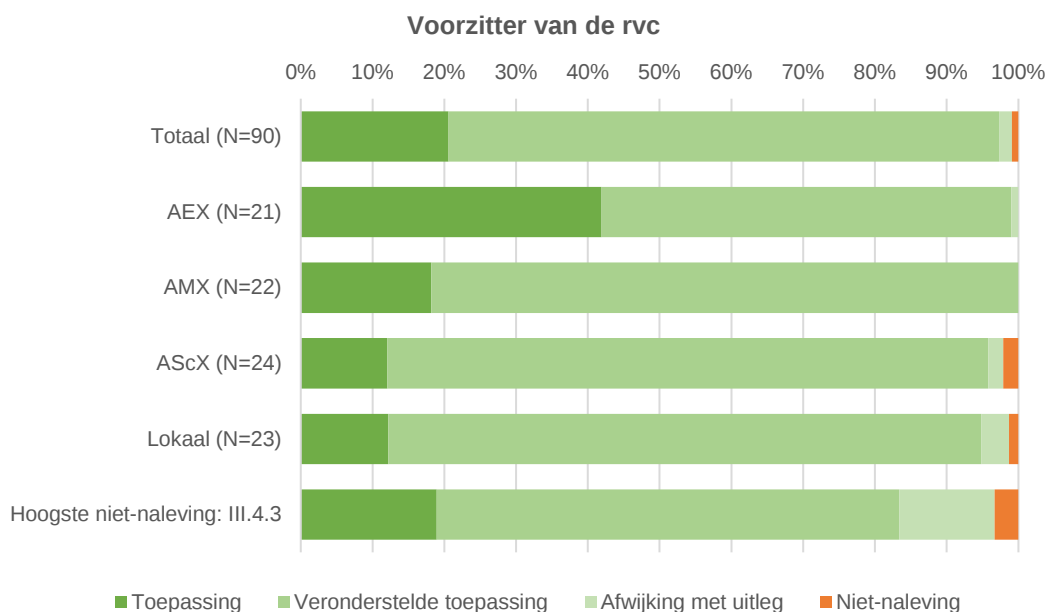
Naast bepaling III.3.1 kent ook bepaling III.3.6 een lagere naleving dan het gemiddelde van dit thema. Bepaling III.3.6 vraagt van de raad van commissarissen een rooster van aftreden op te stellen en dit op de website te plaatsen.

Zowel bepaling III.3.1 als III.3.6 zijn rapportagebepalingen, waarbij kon worden nagegaan of het gevraagde ook daadwerkelijk is gerapporteerd. Bepalingen III.3.2-III.3.5 zijn gedragbepalingen, waarbij de naleving aanmerkelijk hoger is uitgevallen.

Voorzitter van de rvc

Figuur 3.12 illustreert de naleving van de bepalingen met betrekking tot de voorzitter van de raad van commissarissen. De naleving op dit thema is hoog: voor het totaal aan vennootschappen is de niet-naleving ongeveer één procent. De AEX- en AMX-vennootschappen hebben op dit thema zelfs een score van honderd procent.

Figuur 3.12 Vennootschappen wijken in 13% van de gevallen met uitleg af van bepaling III.4.3

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

De minst nageleefde bepaling is III.4.3. Voor deze bepaling is in drie procent van de gevallen niet-naleving geconstateerd. Deze bepaling stelt dat:

“De raad van commissarissen wordt ondersteund door de secretaris van de vennootschap. De secretaris ziet er op toe dat juiste procedures worden gevolgd en dat wordt gehandeld in overeenstemming met de wettelijke en statutaire verplichtingen. Hij ondersteunt de voorzitter van de raad van commissarissen in de daadwerkelijke organisatie van de raad van commissarissen (informatie, agendering, evaluatie, opleidingsprogramma, etc.). De secretaris wordt, al dan niet op initiatief van de raad van commissarissen, benoemd en ontslagen door het bestuur, na verkregen goedkeuring door de raad van commissarissen.”

Deze bepaling kent een relatief hoog percentage afwijking met uitleg (dertien procent). Relatief veel (kleinere) vennootschappen wijken af van deze bepaling. Veel van deze vennootschappen geven de omvang van de vennootschap als reden voor het niet aanstellen van een secretaris: een kleine vennootschap heeft simpelweg geen secretaris nodig en/of een secretaris is relatief duur voor kleine vennootschappen. Er is echter ook een groep die weliswaar stelt af te wijken, maar niet uitlegt waarom. In deze gevallen is dus niet-naleving vastgesteld.

Samenstelling en rol kerncommissies

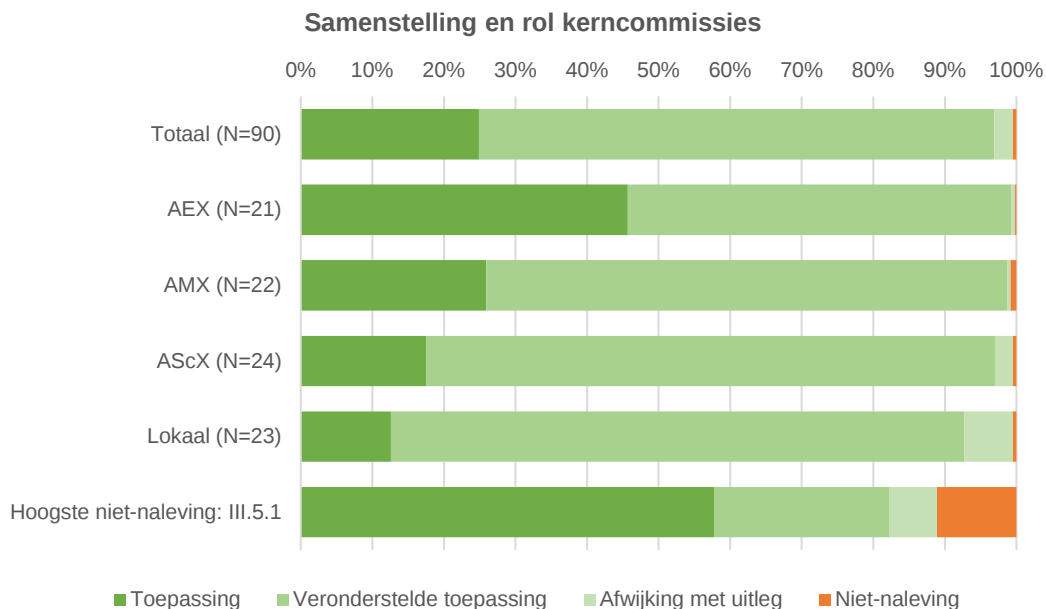
De naleving voor het thema samenstelling en rol van kerncommissies is weergegeven in Figuur 3.13. De niet-naleving op dit thema bedraagt ongeveer één procent. Vrijwel alle (sub)bepalingen die onderdeel zijn van dit thema kennen 100 procent naleving. De uitzondering op deze regel is bepaling III.5.1. Deze bepaling schrijft voor:

“De raad van commissarissen stelt voor iedere commissie een reglement op. Het reglement geeft aan wat de rol en verantwoordelijkheid van de desbetreffende commissie is, haar samenstelling en op welke wijze zij haar taak uitoefent. Het reglement kan toelaten dat maximaal één lid van elke commissie niet onafhankelijk is in de zin van best practice bepaling III.2.2. De reglementen en de samenstelling van de commissies worden op de website van de vennootschap geplaatst.”

Deze bepaling geldt enkel voor vennootschappen wiens raad van commissarissen meer dan vier leden telt (Principe III.5). Voor vennootschappen met een kleinere rvc is veronderstelde toepassing geregistreerd. Van de vennootschappen die dienen te voldoen aan deze bepaling, zijn niet in alle gevallen reglementen voor alle commissies gevonden. Indien geen sprake was van (gemotiveerde) uitleg is in deze gevallen niet-naleving vastgesteld. De totale niet-naleving van deze bepaling is 11 procent.

Deze bepaling wordt ook relatief veel uitgelegd. Een aantal vennootschappen geeft aan een kleine rvc te hebben, waarmee deze bepaling niet van toepassing zou zijn. Hieraan is hierboven reeds gerefereerd. In andere gevallen wordt aangegeven dat het reglement toelaat dat de raad van commissarissen meer dan één afhankelijk lid heeft.

Figuur 3.13 Bepaling III.5.1 wordt in 11% van de gevallen niet nageleefd.

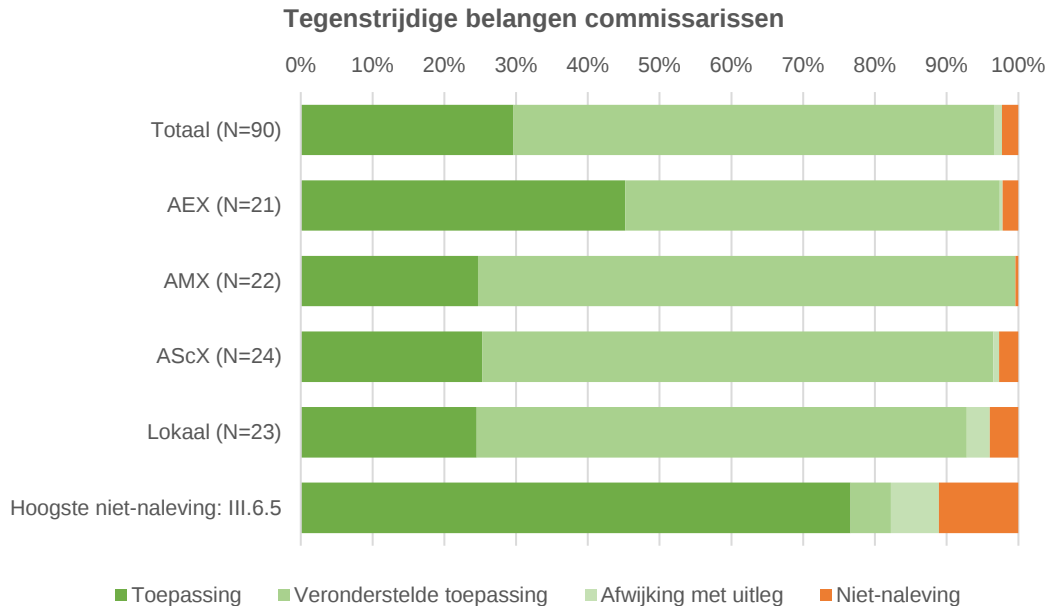

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Tegenstrijdige belangen commissarissen

Figuur 3.14 rapporteert de naleving met betrekking tot de bepalingen inzake tegenstrijdige belangen bij commissarissen. De naleving op dit thema is met twee procent algehele niet-naleving gemiddeld.

Figuur 3.14 Bepaling III.6.5 wordt in 11% van de gevallen niet nageleefd

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

De bepaling met de hoogste niet-naleving is III.6.5:

“Het reglement van de raad van commissarissen bevat regels ten aanzien van de omgang met (potentieel) tegenstrijdige belangen bij bestuurders, commissarissen en de externe accountant in relatie tot de vennootschap, en voor welke transacties goedkeuring van de raad van commissarissen nodig is. De vennootschap stelt tevens regels op voor het bezit van en transacties in effecten door bestuurders en commissarissen anders dan die uitgegeven door de “eigen” vennootschap.”

Deze bepaling is in 11 procent van de gevallen niet nageleefd. De voornaamste reden voor dit relatief hoge cijfer is dat deze bepaling een aantal verschillende zaken voorschrijft. Deze bepaling is niet opgesplitst in subbepalingen, het ontbreken van één van de gevraagde aspecten heeft geleid tot het constateren van niet-naleving. Ook heeft afwijking zonder uitleg in een aantal gevallen geleid tot het oordeel niet-naleving.

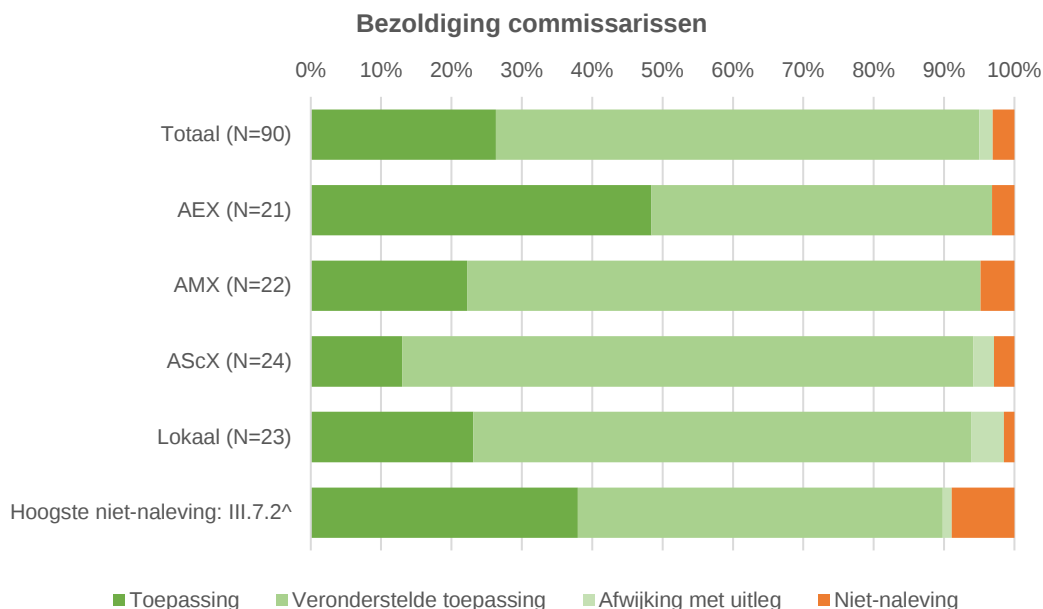
In 7 procent van de gevallen is sprake geweest van afwijking met uitleg. Er wordt een aantal verschillende redenen gegeven voor afwijking. De meest gegeven reden is dat de vennootschap het effectenbezit van een commissaris als een persoonlijke aangelegenheid ziet.

Bezoldiging commissarissen

Figuur 3.15 geeft de naleving met betrekking tot de bepalingen over de bezoldiging van commissarissen weer. De niet-naleving op dit thema is hoger dan de algehele niet-naleving. In totaal

is in drie procent van de gevallen niet-naleving vastgesteld. De Lokaal-genoteerde nv's presteren beter.

Figuur 3.15 Bepaling III.7.2 kent de hoogste niet-naleving van het thema Bezoldiging commissarissen

Bron: SEO Economisch Onderzoek. ^ = Indien-bepaling getoetst d.m.v. webenquête (N=79)

De bepaling met de hoogste niet-naleving blijkt bepaling III.7.2. De niet-naleving van deze bepaling is negen procent. Deze bepaling schrijft voor dat:

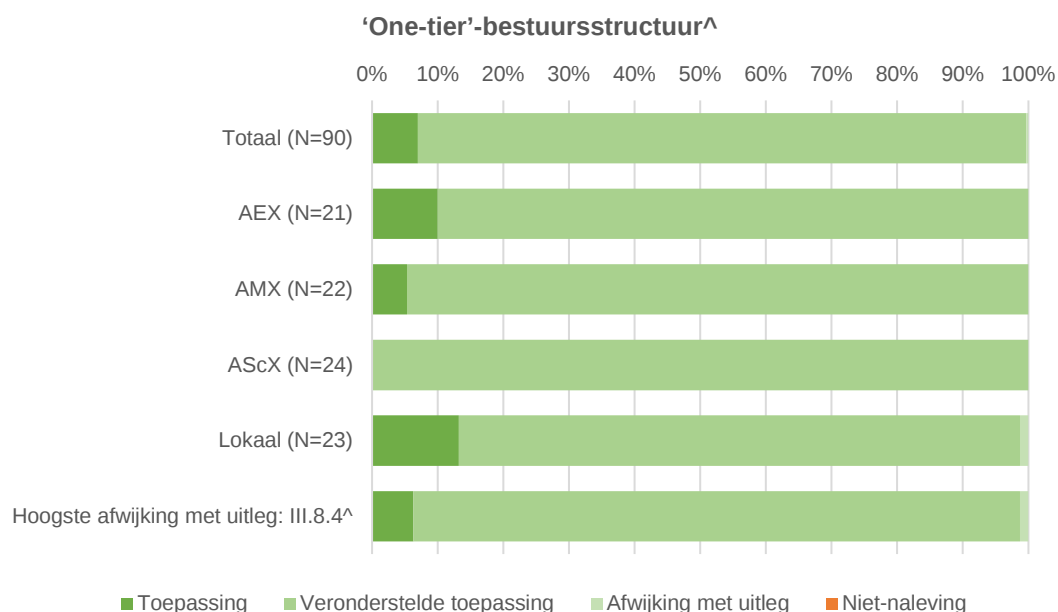
"Het eventuele aandelenbezit van een commissaris in de vennootschap waarvan hij commissaris is, is ter belegging op de lange termijn."

Deze bepaling is getoetst door middel van de webenquête. 39 vennootschappen in de webenquête hebben aangegeven dat er in 2015 binnen hun onderneming sprake was van aandelenbezit van commissarissen. 31 van deze vennootschappen hebben daarbij aangegeven de bepaling over belegging van dit aandelenbezit op de lange termijn toe te passen. De overige acht gaven aan de bepaling niet toe te passen, één hiervan doet dit gemotiveerd.

'One-tier'-bestuursstructuur

Figuur 3.16 laat de naleving zien op het thema 'one-tier'-bestuursmodel. Dit thema wordt door alle vennootschappen voor 100 procent nageleefd. In belangrijke mate komt dit doordat het betreffende thema slechts voor een select aantal vennootschappen met een one-tier board structuur geldt. Voor de vennootschappen waarvoor dit thema niet van toepassing is, is veronderstelde toepassing geregistreerd.

Figuur 3.16 Het thema One-tier bestuursstructuur kent 100% naleving

Bron: SEO Economisch Onderzoek; [^] = Thema getoetst d.m.v. webenquête (N=79).

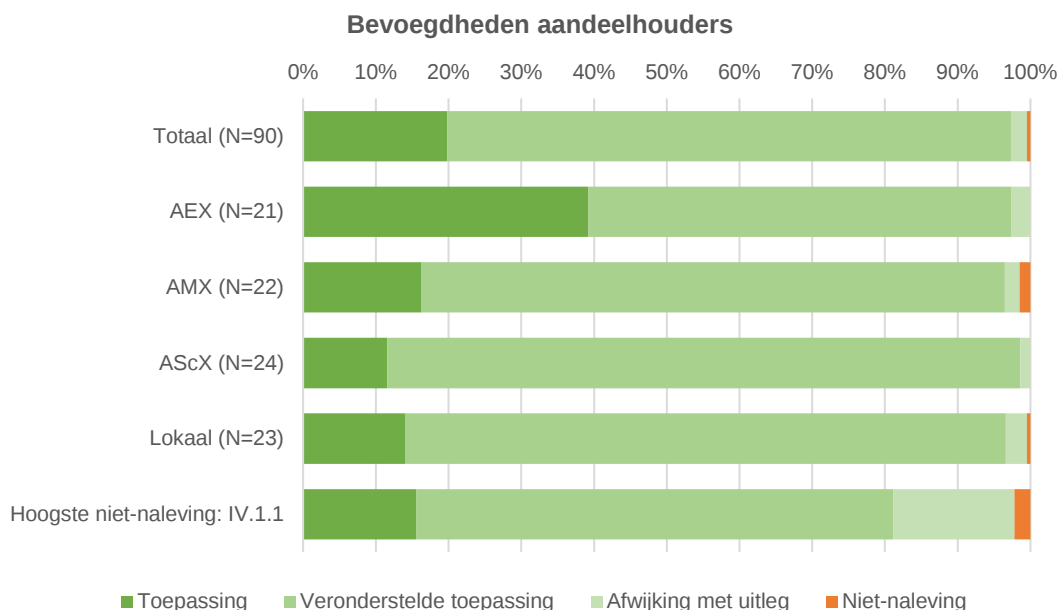
3.5 Aandeelhouders

Hoofdstuk IV van de Code bevat bepalingen over de (algemene vergadering van) aandeelhouders. Binnen de Code heeft dit hoofdstuk vier thema's: de bevoegdheden van aandeelhouders, de certificering van aandelen, de informatieverschaffing en logistiek omtrent de algemene vergadering, en de verantwoordelijkheid van aandeelhouders. De naleving wat betreft deze thema's wordt hieronder achtereenvolgens besproken.

Bevoegdheden aandeelhouders

De naleving op het thema de bevoegdheden van de (algemene vergadering van) aandeelhouders is hoog. De totale naleving is 99 procent. De AEX- en AScX-vennootschappen komen tot een score van honderd procent naleving. Zie Figuur 3.17.

Figuur 3.17 Van bepaling IV.1.1 wordt in 19% van de gevallen afgeweken met uitleg

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

De bepaling met de hoogste niet-naleving is bepaling IV.1.1. Deze bepaling stelt dat:

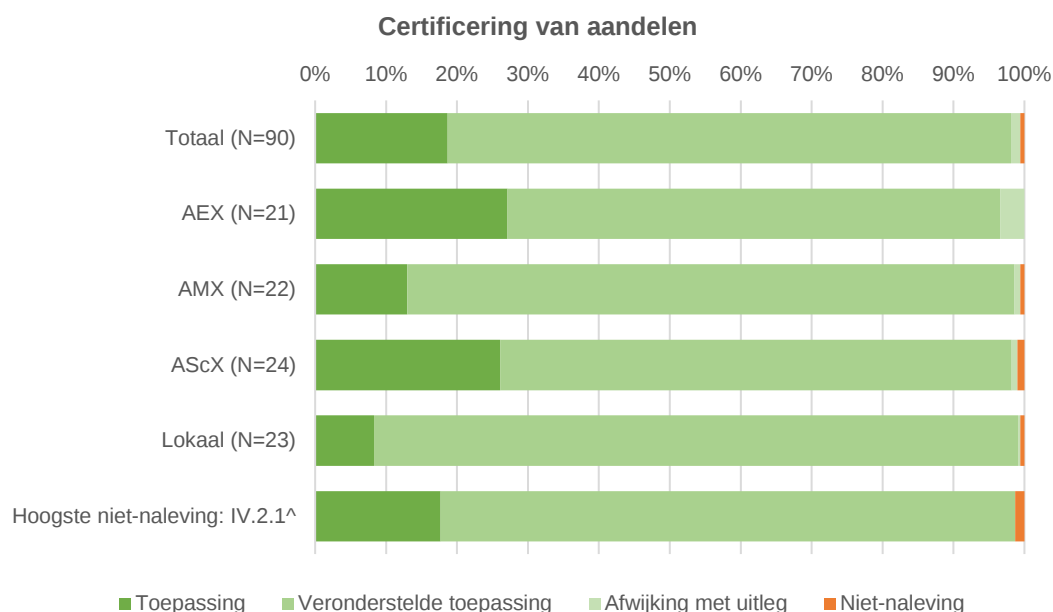
“De algemene vergadering van een niet-structuurvennootschap kan een besluit tot het ontnemen van het bindende karakter aan een voordracht tot benoeming van een bestuurder of commissaris en/of een besluit tot ontslag van een bestuurder of commissaris nemen bij volstrekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen. Aan deze meerderheid kan de eis worden gesteld dat zij een bepaald gedeelte van het geplaatste kapitaal vertegenwoordigt, welk deel niet hoger dan een derde wordt gesteld. Indien dit gedeelte ter vergadering niet is vertegenwoordigd, maar een volstrekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen het besluit tot het ontnemen van het bindende karakter aan de voordracht of tot het ontslag steunt, dan kan in een nieuwe vergadering die wordt bijeengeroepen het besluit bij volstrekte meerderheid van stemmen worden genomen, onafhankelijk van het op deze vergadering vertegenwoordigd gedeelte van het kapitaal.”

Bij bepaling IV.1.1 valt tevens op dat relatief veel vennootschappen gemotiveerd afwijken (19 procent). Vennootschappen wijken met name af van het voorschrift dat aan een meerderheid de eis gesteld kan worden dat zij een deel van het geplaatst kapitaal vertegenwoordigt, welk deel niet hoger dan een derde wordt gesteld. De afwijkende bedrijven stellen bijvoorbeeld een meerderheid te hebben in de zin van deze bepaling die de helft van het geplaatste kapitaal vertegenwoordigt. Meer dan eens wordt het borgen van de continuïteit van de vennootschap in dit licht als reden genoemd.

Certificering van aandelen

Figuur 3.18 illustreert de naleving met betrekking tot het thema de certificering van aandelen. Ook op dit thema is de naleving hoog. De bepaling met de hoogste niet-naleving is bepaling IV.2.1[^], maar ook deze wordt in 99 procent van de gevallen nageleefd.

Figuur 3.18 Het thema Certificering van aandelen wordt vrijwel volledig nageleefd

Bron: SEO Economisch Onderzoek; ^ = Indien-bepaling getoetst d.m.v. webenquête (N=79).

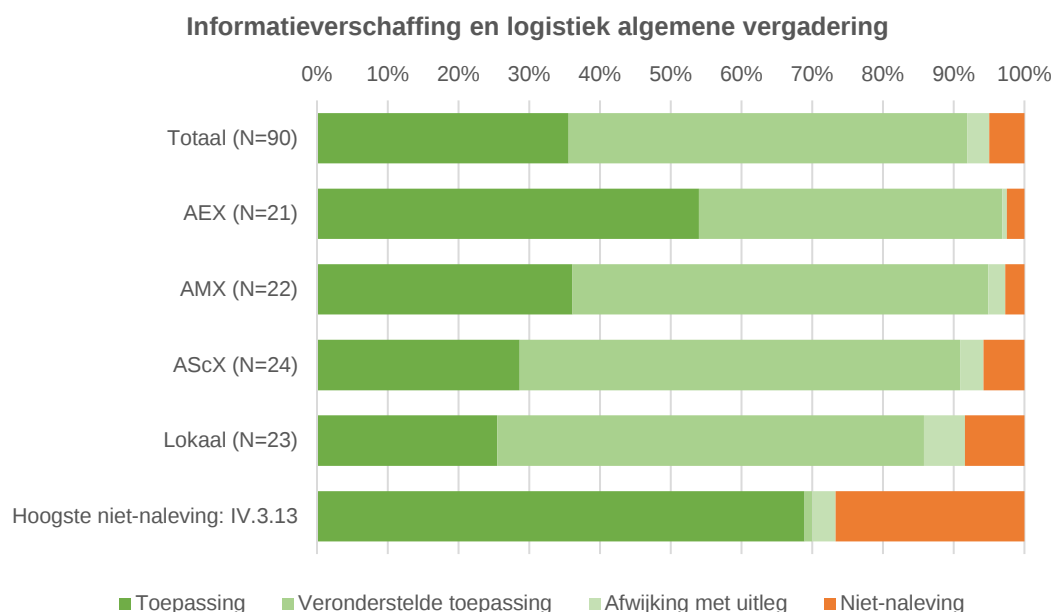
Deze bepaling stelt dat:

“Het bestuur van het administratiekantoor geniet het vertrouwen van de certificaathouders en opereert onafhankelijk van de vennootschap die de certificaten heeft uitgegeven. De administratievoorwaarden bepalen in welke gevallen en onder welke voorwaarden certificaathouders het administratiekantoor kunnen verzoeken een vergadering van certificaathouders bijeen te roepen.”

Informatieverschaffing en logistiek algemene vergadering

De naleving wat betreft de informatieverschaffing en de logistiek van de algemene vergadering van aandeelhouders is lager dan de naleving van de andere thema's. In totaal is de niet-naleving op dit thema vijf procent. De AEX- en AMX-gerelateerde vennootschappen scoren met drie procent niet-naleving beter. De AScX- en Lokaal-vennootschappen scoren met respectievelijk zes en acht procent niet-naleving slechter. Zie Figuur 3.19.

Figuur 3.19 Een kwart van de nv's leeft bepaling IV.3.13 niet na

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

De minst nageleefde bepaling is IV.3.13. Deze bepaling leest:

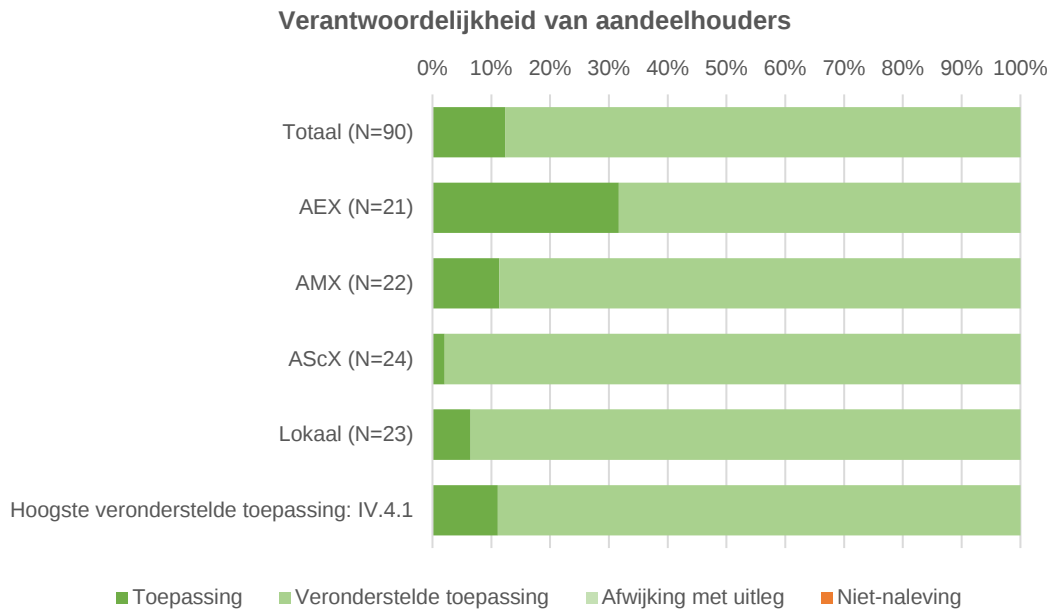
“De vennootschap formuleert een beleid op hoofdlijnen inzake bilaterale contacten met aandeelhouders en publiceert dit beleid op haar website.”

In 27 procent van de gevallen is op de website van de vennootschap geen beleid inzake bilaterale contacten gevonden, zonder dat dit is gemotiveerd. Dit geldt in sterkere mate voor AScX- en Lokaal genoteerde vennootschappen. Het nalevingspercentage van bepaling IV.3.13 onder AEX vennootschappen is ruim 95 procent (Zie ook bijlage G.1).

Verantwoordelijkheid van aandeelhouders

Alle vennootschappen onderschrijven de verantwoordelijkheden van aandeelhouders. Zie Figuur 3.20. De AEX-vennootschappen zijn hier overigens wel transparanter over (d.i. gebleken of verklaarde toepassing in plaats van veronderstelde toepassing) dan de andere vennootschappen.

Figuur 3.20 Het thema verantwoordelijkheid van aandeelhouders kent 100 % naleving.

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

De bepaling met de hoogste *veronderstelde toepassing* is bepaling IV.4.1. De bepaling luidt:

“Institutionele beleggers (pensioenfondsen, verzekeraars, beleggingsinstellingen, vermogensbeheerders) publiceren jaarlijks in ieder geval op hun website hun beleid ten aanzien van het uitoefenen van het stemrecht op aandelen die zij houden in beursvennootschappen.”

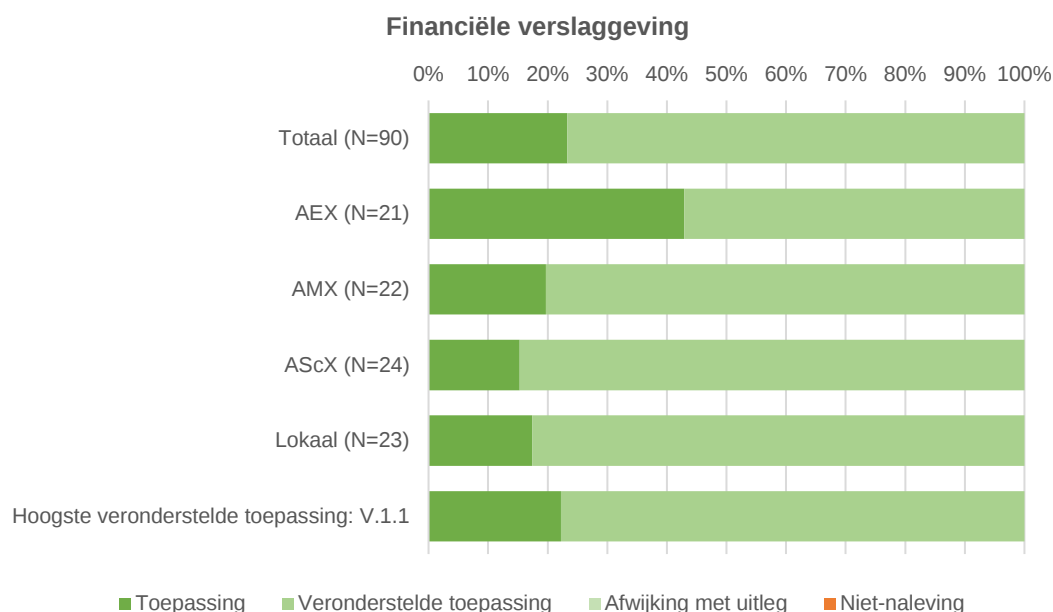
3.6 Auditing

Hoofdstuk V van de Code heeft betrekking op de audit (extern en intern) en de financiële verslaggeving. De naleving van dit hoofdstuk wordt hieronder per thema besproken.

Financiële verslaggeving

Binnen het thema financiële verslaggeving wordt er door geen enkele vennootschap van een bepaling afgeweken. De toepassing en naleving zijn daarmee honderd procent. Zie Figuur 3.21.

Figuur 3.21 Het thema financiële verslaggeving kent 100 % toepassing

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

De bepaling met de hoogste *veronderstelde toepassing* is bepaling V.1.1. Deze bepaling stelt:

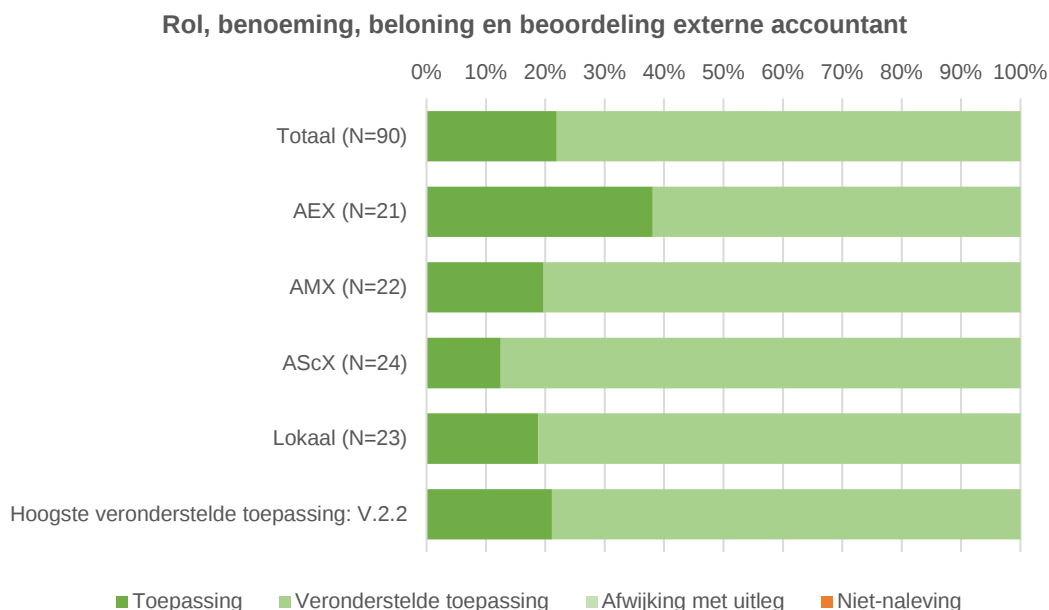
“Het opstellen en de publicatie van het jaarverslag, de jaarrekening, de kwartaal- en/of halfjaarcijfers en ad hoc financiële informatie vergen zorgvuldige interne procedures. De raad van commissarissen houdt toezicht op het volgen van deze procedures.”

Minder dan voor andere bepalingen binnen dit thema is sprake van gebleken of verklaarde toepassing.

Rol, benoeming, beloning en beoordeling externe accountant

Figuur 3.22 laat zien dat ook de naleving op het thema rol, benoeming, beloning en beoordeling van de externe accountant 100 procent bedraagt.

Figuur 3.22 De Rol, benoeming, beloning en beoordeling externe accountant kent 100% naleving

Bron: SEO Economisch Onderzoek

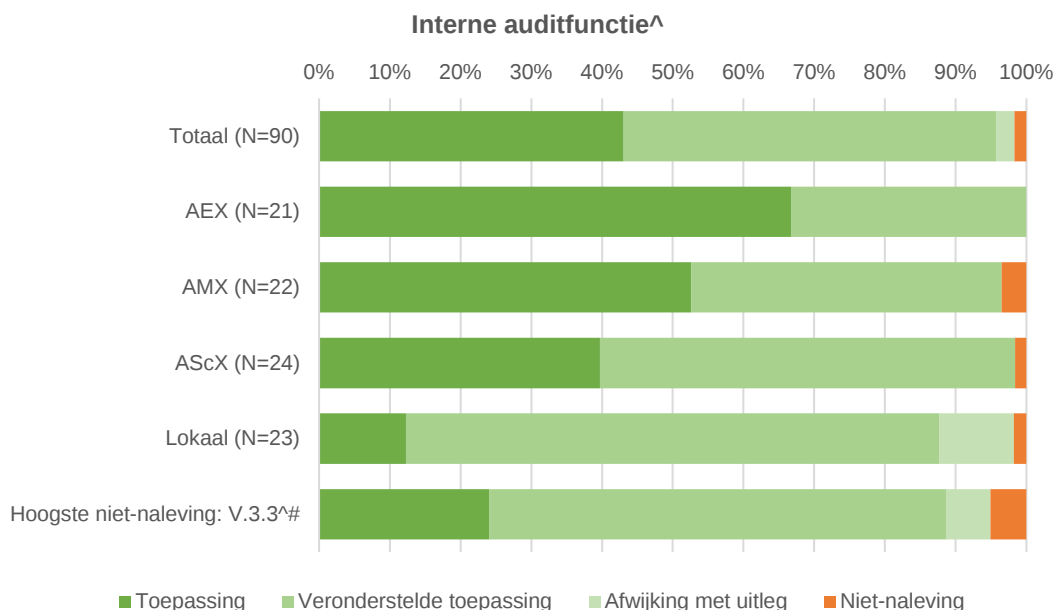
De bepaling met de hoogste *veronderstelde toepassing* is bepaling V.2.2:

“Het bestuur en de auditcommissie rapporteren jaarlijks aan de raad van commissarissen over de ontwikkelingen in de relatie met de externe accountant, waaronder in het bijzonder zijn onafhankelijkheid (met inbegrip van de wenselijkheid van rotatie van verantwoordelijke partners binnen een kantoor van externe accountants dat met de controle is belast en van het verrichten van niet-controleverkzaamheden voor de vennootschap verricht door hetzelfde kantoor). Mede op grond hiervan bepaalt de raad van commissarissen zijn voordracht aan de algemene vergadering tot benoeming van een externe accountant.”

Interne auditfunctie

De totale naleving op het thema interne audit is 98 procent. De AEX-vennootschappen zijn op dit thema een positieve uitschieter met honderd procent toepassing. Zie Figuur 3.23.

Figuur 3.23 AEX-nv's leven het thema Interne auditfunctie voor 100 % na

Bron: SEO Economisch Onderzoek; [^] = Indien-bepaling getoetst d.m.v. webenquête (N=79); # = Correctie één/meerdere enquêteantwoorden n.a.v. verificatie (deskresearch).

Dit thema is hoofdzakelijk onderzocht middels de webenquête. In de webenquête was voor dit thema een ‘niet van toepassing’ antwoordoptie opgenomen. Indien een vennootschap heeft aangegeven dat het thema of een bepaling ‘niet van toepassing’ was, is dit genoteerd als veronderstelde toepassing. De bepaling met de hoogste niet-naleving is V.3.3[^]#. Deze luidt:

“Indien een interne auditfunctie ontbreekt, evalueert de auditcommissie jaarlijks of er behoefte bestaat aan een interne auditor. Aan de hand van deze evaluatie doet de raad van commissarissen hierover, op voorstel van de auditcommissie, een aanbeveling aan het bestuur en neemt deze op in het verslag van de raad van commissarissen.”

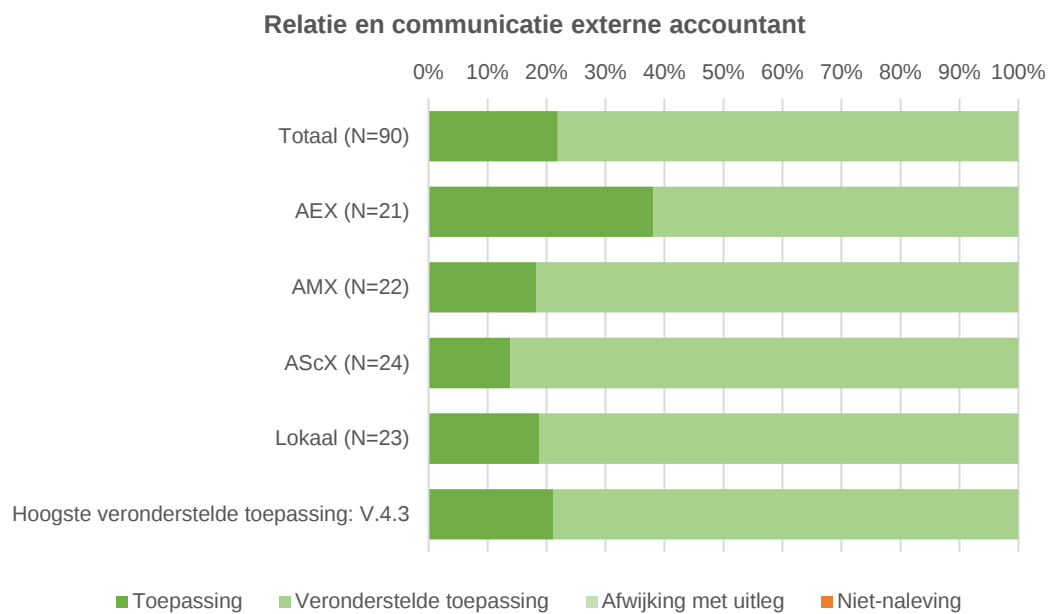
Van de vennootschappen die aangeven deze bepaling niet toe te passen, legt ongeveer de helft dit uit. De andere helft wijkt af zonder uitleg. In een enkel geval zijn de enquêteresultaten aangepast naar aanleiding van de deskresearch (zie subparagraaf 2.3.2).

Relatie en communicatie externe accountant

De naleving wat betreft de relatie en communicatie met de externe accountant is honderd procent.

Bepaling V.4.3 heeft van de bepalingen binnen dit thema de hoogste veronderstelde toepassing. Deze bepaling stelt dat:

“De externe accountant kan in voorkomende gevallen de voorzitter van de auditcommissie verzoeken bij een vergadering van de auditcommissie aanwezig te zijn.”

Figuur 3.24 De relatie en communicatie met de externe accountant leidt niet tot niet-naleving

Bron: SEO Economisch Onderzoek

4 Verdiepend onderzoek

In deze editie van het nalevingsonderzoek zijn in een webenquête verdiepende vragen gesteld over drie thema's: de inrichting van de raad van commissarissen, beloningen van bestuurders en commissarissen, en over aandeelhouders. Afhankelijkheid van commissarissen blijkt regelmatig voor te komen, evenals aandelenbezit van commissarissen en zittingname in meerdere beschermingsstichtingen.

Dit verdiepende hoofdstuk besteedt aandacht aan de thema's inrichting raad van commissarissen, beloningen van bestuurders en commissarissen en aandeelhouders. Omdat de primaire doelstelling is meer te weten te komen over de wijze waarop vennootschappen omgaan met bepaalde bepalingen, is een webenquête verstuurd aan alle 95 vennootschappen. Uiteindelijk hebben 81 vennootschappen de webenquête afgerond. De resultaten van het verdiepende onderzoek worden hieronder per thema weergegeven. Indien de uitkomsten gebaseerd zijn op de volledige steekproef van 81 vennootschappen worden de resultaten in percentages gerapporteerd. Het kan voorkomen dat bepaalde vragen niet door alle vennootschappen zijn ingevuld, omdat een eerdere vraag niet op de vennootschap van toepassing was. In deze gevallen is het aantal nv's gerapporteerd.

4.1 Inrichting raad van commissarissen

Binnen het thema *Inrichting van de raad van commissarissen* is verdiepend onderzoek gedaan naar de (on)afhankelijkheid van commissarissen en de aanwezigheid en invulling van de audit- en remuneratiecommissies. Het betreft bepalingen III.2.1 en III.2.2, III.5.6 en III.5.11.

(On)afhankelijkheid commissarissen

Vier op de tien vennootschappen hebben commissarissen die op enigerlei wijze afhankelijk zijn. In circa 14 procent van de gevallen gaat het om meer dan één afhankelijke commissaris, terwijl bepaling III.2.1 van de Code voorschrijft dat dit er maximaal één mag zijn. Zie Figuur 4.1.

Figuur 4.1 41 % van vennootschappen heeft afhankelijke commissarissen (N=81)

Bron: Enquête onder beursvennootschappen (2016).

Bepaling III.2.2 definieert afhankelijkheidscriteria voor commissarissen. Het merendeel van de 33 vennootschappen met afhankelijke commissarissen geeft aan dat er sprake is van afhankelijkheid omdat één van deze criteria wordt geschonden. Zo zijn 27 van de 43 afhankelijke commissarissen afhankelijk omdat zij vertegenwoordiger zijn van een rechtspersoon die minstens tien procent van de aandelen houdt of zelf een aandelenpakket van minstens tien procent hebben. Zie Figuur 4.2. In zeven gevallen is de betrokken commissaris in de afgelopen vijf jaar werknemer of bestuurder geweest en zodoende niet onafhankelijk conform de definitie van bepaling III.2.2.

Twee vennootschappen geven aan dat de betrokken commissaris op een andere manier afhankelijk is, namelijk werkzaam bij één van de grootaandeelhouders van de vennootschap, of vanwege voorzitterschap van de raad van bestuur van een buitenlandse zustermaatschappij.

Figuur 4.2 Van toepassing zijnde afhankelijkheidscriterium/-criteria (N=33)

Bron: Enquête onder beursvennootschappen (2016)

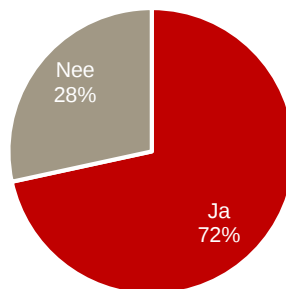
Voor vennootschappen aan de AEX en AMX zijn commissarissen vaak bestuurder of commissaris bij – dan wel anderszins vertegenwoordiger van – een rechtspersoon die ten minste 10 procent van de aandelen in de vennootschap houdt (uitgezonderd groepsmaatschappijen). Voor vennootschappen genoteerd aan lokale beurzen houdt de afhankelijke commissaris vaak een aandelenpakket van minstens tien procent in de vennootschap. Op commissarissen van vennootschappen aan de AScX zijn beide criteria ongeveer in gelijke mate van toepassing.

Auditcommissie

72 procent van de vennootschappen heeft een auditcommissie. Zie Figuur 4.3. Wel zijn er duidelijke verschillen te zien tussen de vennootschappen op verschillende indices. Vennootschappen aan lokale beurzen hebben meestal geen auditcommissie, terwijl vennootschappen verbonden aan de AEX en AMX vrijwel allemaal een auditcommissie hebben. Onder vennootschappen verbonden aan de AScX heeft de meerderheid een auditcommissie.

Figuur 4.3 De meeste vennootschappen hebben een auditcommissie (N=81)

Heeft uw onderneming een auditcommissie?

Bron: Enquête onder beursvennootschappen (2016).

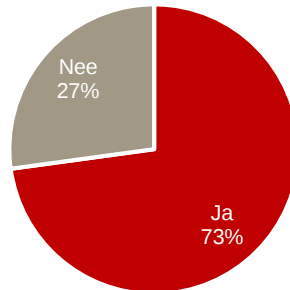
Op één na geven alle ondernemingen met een auditcommissie aan dat het voorzitterschap van de auditcommissie *niet* wordt vervuld door de voorzitter van de rvc of door een voormalig bestuurder van de onderneming (bepaling III.5.6).

Remuneratiecommissie

73 procent van de vennootschappen heeft een remuneratiecommissie. Zie Figuur 4.4. Net als bij de auditcommissies zijn er duidelijke verschillen tussen de typen vennootschappen. 'Lokale' vennootschappen hebben meestal geen remuneratiecommissie. Vennootschappen verbonden aan de AEX en AMX hebben wel vrijwel allemaal een remuneratiecommissie. Vennootschappen verbonden aan de AScX zitten hier tussenin.

Figuur 4.4 Meeste vennootschappen hebben een remuneratiecommissie (N=81)

Heeft uw onderneming een remuneratiecommissie?

Bron: Enquête onder beursvennootschappen (2016)

Op twee na geven de ondernemingen aan dat het voorzitterschap van de remuneratiecommissie niet vervuld wordt door de voorzitter van de rvc of door een voormalig bestuurder van de onderneming (bepaling III.5.11). De gegeven redenen bij de afwijkende ondernemingen zijn dat de rvc van de vennootschap uit één lid bestaat (die dus tevens voorzitter is) en dat er sprake is van ad interim voorzitterschap totdat een andere voorzitter kan worden benoemd.

4.2 Beloningen van bestuurders en commissarissen

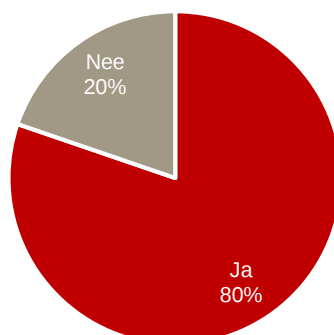
Het tweede nader onderzochte thema is de beloning van bestuurders en commissarissen. Specifiek is hierbij gekeken naar de ontslagvergoeding van bestuurders en het aandelenbezit van commissarissen. Over de maximale vertrekvergoeding zegt de Code (bepaling II.2.8) dat deze maximaal eenmaal het jaarsalaris mag bedragen. Voor aandelenbezit van commissarissen (bepaling III.7.2) geldt dat dit ter belegging op de lange termijn dient te zijn.

Ontslagvergoeding bestuurders

Tachtig procent van de vennootschappen past de door de Code voorgeschreven maximale ontslagvergoeding van één jaar toe. Zie Figuur 4.5. Niet-toepassing komt vooral voor onder 'lokale' vennootschappen (40 procent) en vennootschappen genoteerd aan de AEX (33 procent).

Figuur 4.5 Vier op de vijf vennootschappen houdt zich aan maximale ontslagvergoeding bestuurders (N=81)

Past uw onderneming de maximale ontslagvergoeding toe?

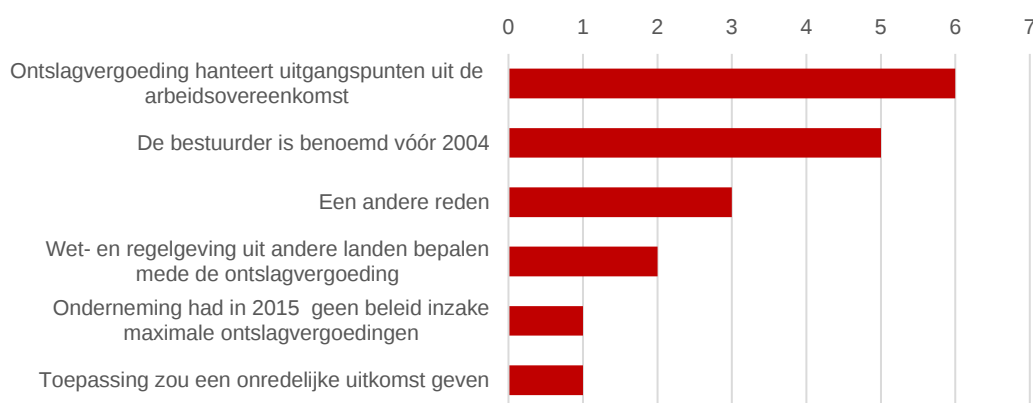

Bron: Enquête onder beursvennootschappen (2016)

Indien een vennootschap de maximale ontslagvergoeding niet toepast, worden vaak de uitgangspunten van de arbeidsovereenkomst gevolgd (zes keer genoemd). Zie Figuur 4.6. Dat de bestuurder is benoemd vóór 2004 wordt vijf keer vermeld. Ook wet- en regelgeving uit andere landen, het gebrek aan beleid inzake maximale ontslagvergoedingen of een vermeende onredelijke uitkomst bij toepassing worden genoemd als redenen om af te wijken van hetgeen de Code voorschrijft.

Figuur 4.6 Redenen om maximale ontslagvergoeding niet toe te passen zijn meestal historisch bepaald of volgen uit de arbeidsovereenkomst (N=16)

De onderneming paste de maximale ontslagvergoeding niet toe, omdat:

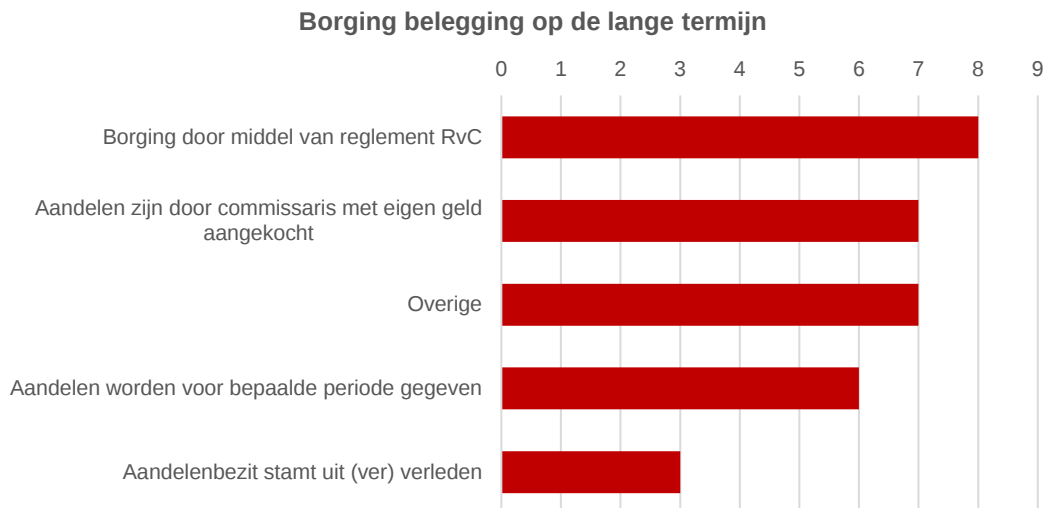
Bron: Enquête onder beursvennootschappen (2016). Zestien vennootschappen hebben deze vraag beantwoord en in totaal achttien redenen gegeven.

Aandelenbezit commissarissen in de eigen vennootschap

Uit de naleving van bepaling III.7.2 volgt dat 39 vennootschappen in de webenquête hebben aangegeven dat er in 2015 binnen hun onderneming sprake was van aandelenbezit van commissarissen in de eigen vennootschap, waarvan 31 vennootschappen de bepaling over

belegging van dit aandelenbezit op de lange termijn toepassen.²³ In het verdiepende deel van de vragenlijst is vervolgens gevraagd naar *hoe* belegging op de lange termijn geborgd is. De meeste vennootschappen antwoordden dat dit wordt geborgd in het rvc-reglement, gevolgd door aandelenbezit dat niet het resultaat is van bezoldiging (want privé aangekocht). Zie Figuur 4.7.

Figuur 4.7 Beleggingshorizon aandelen commissarissen vaak vastgelegd in het rvc-reglement (N=31)

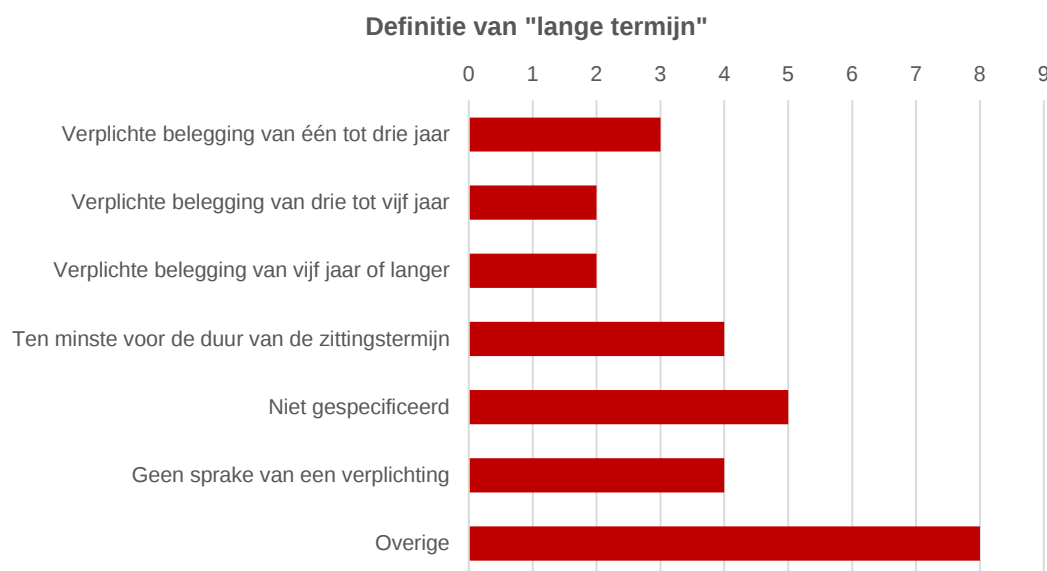

Bron: Enquête onder beursvennootschappen (2016)

De vraag is vervolgens of de Code inderdaad niet van toepassing is op aandelen die door de commissaris met eigen geld zijn aangekocht. Bepaling III.7.1 stelt dat aan een commissaris bij wijze van bezoldiging *geen* aandelen en/of rechten op aandelen zullen worden toegekend. Ongeveer 5 procent van de vennootschappen wijkt (al dan niet gemotiveerd) af van deze bepaling. Bepaling III.7.2 stelt dat aandelenbezit van commissarissen ter belegging op lange termijn dient te zijn en maakt daarbij geen uitzondering voor aandelenbezit dat met eigen geld is aangekocht.

Tevens blijkt dat vennootschappen verschillende definities van ‘lange termijn’ hanteren. Zie Figuur 4.8. Deze duur verschilt van één tot drie jaar tot de gehele duur van de zittingstermijn. Vijf van de 28 vennootschappen hebben geen termijn gespecificeerd en bij vier andere geldt überhaupt geen verplichting om aandelen enkel voor lange termijn te beleggen. De categorie ‘overige’ bevat nv’s die doorverwijzen naar hun website of jaarverslag, afwijkende (niet- genoemde) definities of een verbod op het kopen of verkopen tijdens de zittingsduur.

²³ Zie paragraaf 3.4.

Figuur 4.8 Geen eensluidende definitie van "lange termijn" (N=28)

Bron: Enquête onder beursvennootschappen (2016)

4.3 Aandeelhouders

Het derde en laatste nader onderzochte thema is de relatie met de aandeelhouders. Hierin komen drie onderwerpen aan bod. Het invoeren van een responstijd (IV.4.4 en II.1.9), de bilaterale contacten met aandeelhouders (IV.3.13), en de aanwezigheid en het bestuur van beschermingsstichtingen.

Inroepen responstijd

Van de aan de webenquête deelnemende vennootschappen geven twee aan dat hun aandeelhouders in 2015 gebruikmaakten van het agenderingsrecht. In één geval was dit nadat deze aandeelhouder(s) hierover met het bestuur in overleg was (waren) getreden. Echter, deze onderneming heeft vervolgens geen responstijd ingeroepen. De vervolgvragen over de reactietermijn en ondernomen activiteiten²⁴ zijn derhalve niet gesteld.

Bilaterale contacten met aandeelhouders

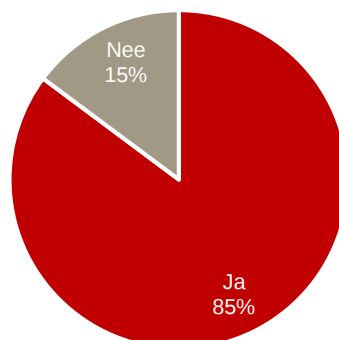
Het leeuwendeel van de nv's geeft aan een beleid op hoofdlijnen inzake bilaterale contacten geformuleerd en op haar website gepubliceerd te hebben. Vijftien procent van de vennootschappen geeft aan bepaling IV.3.13 niet toe te passen²⁵. Zie Figuur 4.9.

²⁴ Zie enquêtevragen 38 en 39 in Bijlage C.

²⁵ In hoofdstuk 3.5 is de toepassing van deze bepaling op 70 procent vastgesteld (naleving op 73 procent). Het verschil kan worden verklaard uit het feit dat in de deskresearch meer vennootschappen op naleving zijn gecontroleerd en uit de vaststelling dat in de deskresearch in een aantal gevallen geen beleid inzake bilaterale contacten op de website kon worden gevonden.

Figuur 4.9 Veruit de meeste nv's hebben "op hoofdlijnen" beleid inzake bilaterale contacten geformuleerd en gepubliceerd (N=81)

"Op hoofdlijnen" formuleren van beleid inzake bilaterale contacten en publicatie daarvan op website

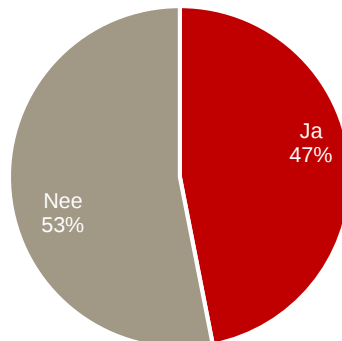
Bron: Enquête onder beursvennootschappen (2016)

Van de ondernemingen die bepaling IV.3.13 in 2015 niet toepasten, geeft één onderneming aan haar beleid niet te publiceren op de website. De overige vennootschappen geven aan geen beleid te hebben en dus ook niet te hebben gepubliceerd op hun website. Het betreft vooral vennootschappen genoteerd aan de AScX en aan lokale beurzen. Veel genoemde redenen om geen beleid te formuleren zijn de beperkte omvang van de vennootschap, dat het beleid in ontwikkeling is, of dat het beleid inmiddels wel is geformuleerd (en gepubliceerd).

Beschermingsstichtingen

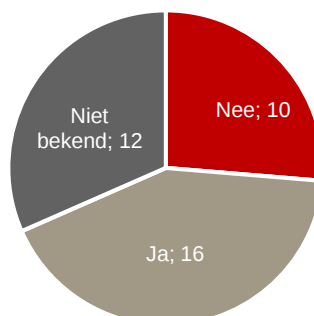
Iets minder dan de helft van de vennootschappen heeft een beschermingsstichting.²⁶ Zie Figuur 4.10. Wederom zijn er verschillen tussen beursindices. Van de 'lokale' vennootschappen hebben 3 van de 18 een beschermingsstichting. Bij vennootschappen aan de AEX komt dit vaker voor, 14 van de 20 hebben een beschermingsstichting. Bij vennootschappen aan de AScX zijn dit er 12 van de 21. Onder vennootschappen aan de AMX is het ongeveer de helft.

²⁶ Een beschermingsstichting is een van de vennootschap onafhankelijke rechtspersoon die ten doel heeft de vennootschap te beschermen tegen een vijandige overname. In de vraagstelling is geen onderscheid gemaakt tussen een stichting preferente aandelen en een administratiekantoor.

Figuur 4.10 47 % van de vennootschappen heeft een beschermingsstichting (N=81)**Heeft uw vennootschap een beschermingsstichting?**

Bron: Enquête onder beursvennootschappen (2016)

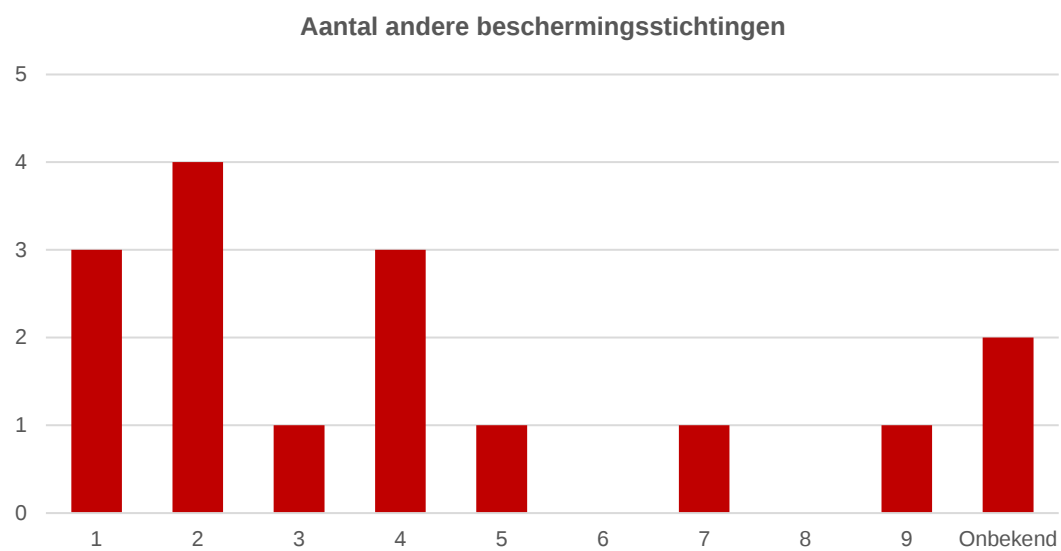
Beschermingsstichtingsbestuurders nemen in ongeveer een derde van de gevallen zitting in meerdere beschermingsstichtingen. Zie Figuur 4.11. Dit komt het vaakst voor onder stichtingsbestuurders van de AEX- en AScX-genoteerde vennootschappen. Opvallend is dat 12 van de 38 vennootschappen aangeven dat het niet bekend is of bestuurders ook in andere beschermingsstichtingen zitting hebben. Het is daarbij niet mogelijk te achterhalen of hier wordt bedoeld “dit is binnen de vennootschap niet bekend” of “dit is bij de invuller van de webenquête niet bekend” of dat hier strategisch is gekozen voor de optie “niet bekend”

Figuur 4.11 Meervoudig bestuurderschap van beschermingsstichtingen komt vaak voor (N=38)**Zijn er stichtingsbestuurders die in meerdere stichtingen zitting nemen?**

Bron: Enquête onder beursvennootschappen (2016).

Het aantal andere beschermingsstichtingen waarin zitting in het bestuur wordt genomen, is in de meeste gevallen minder dan 5, maar loopt in een enkel geval op tot 9. Zie Figuur 4.12. Er is in de webenquête niet specifiek gevraagd naar Nederlandse beschermingsstichtingen. Het is dus niet uit te sluiten dat een deel van de bestuurders in buitenlandse beschermingsstichtingen zitting heeft.

Figuur 4.12 Een enkele bestuurder heeft zitting in negen andere beschermingsstichtingen (N=16)

Bron: Enquête onder beursvennootschappen (2016)

5 Conclusies en lessen

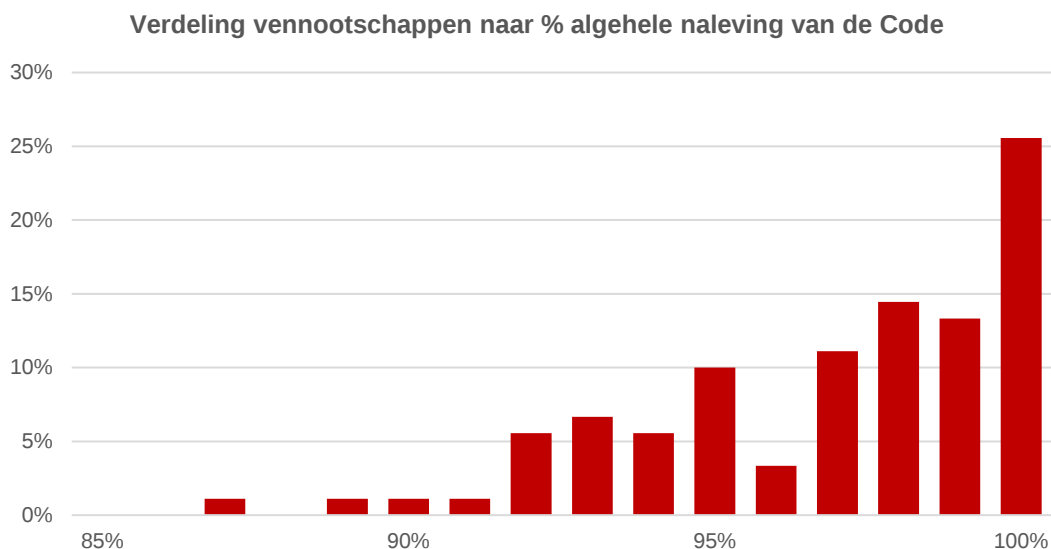
De algehele naleving van de Code bedraagt 97 procent. Vier op de vijf vennootschappen heeft een algehele naleving van minimaal 95 procent. De minst nageleefde bepaling heeft een naleving van 72 procent. Dit betreft bepaling II.2.13, welke de inhoud van het remuneratierapport voorschrijft. Ook bepalingen IV.3.13 met betrekking tot bilaterale contacten met aandeelhouders, III.3.1 over de profielschets van commissarissen en III.3.6 over het rooster van aftreden van commissarissen kennen een naleving van minder dan 80 procent. Vier van de top tien van minst nageleefde bepalingen betreft de raad van commissarissen. Drie bepalingen, waaronder de minst nageleefde, hebben betrekking op de raad van bestuur. Drie bepalingen gaan over de relatie tussen de vennootschap en de aandeelhouders.

5.1 Bevindingen uit het nalevingsonderzoek

Algehele naleving en naleving op bepalingen

Uit het nalevingsonderzoek blijkt dat de algehele naleving van de Code 97 procent is. Ook de naleving per vennootschap blijkt hoog: vier op de vijf vennootschappen heeft een algehele naleving van minimaal 95 procent. De verdeling van de vennootschappen in termen van naleving is weergegeven in Figuur 5.1. Deze figuur laat zien dat nagenoeg alle vennootschappen een naleving van minimaal 90 procent hebben.

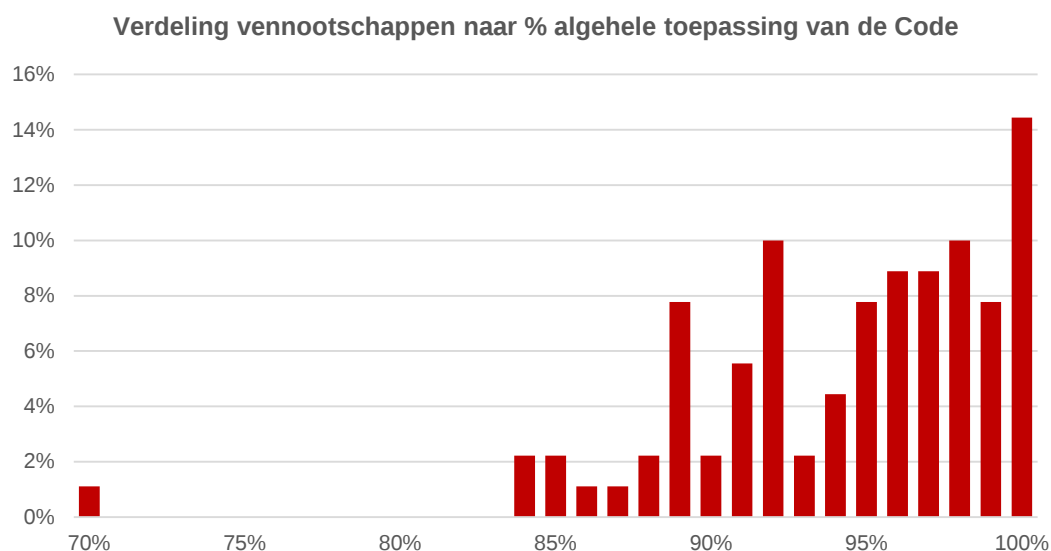
Figuur 5.1 4 op de 5 vennootschappen heeft een algehele naleving van 95 % of hoger (N=90)

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Figuur 5.2 laat zien dat vier op de vijf nv's een algehele *toepassing* van minimaal 90 procent heeft en dat nagenoeg alle vennootschappen minimaal 85 procent van de Code toepassen. Net als bij de verdeling van de algehele naleving zijn hier slechts enkele uitschieters naar beneden.

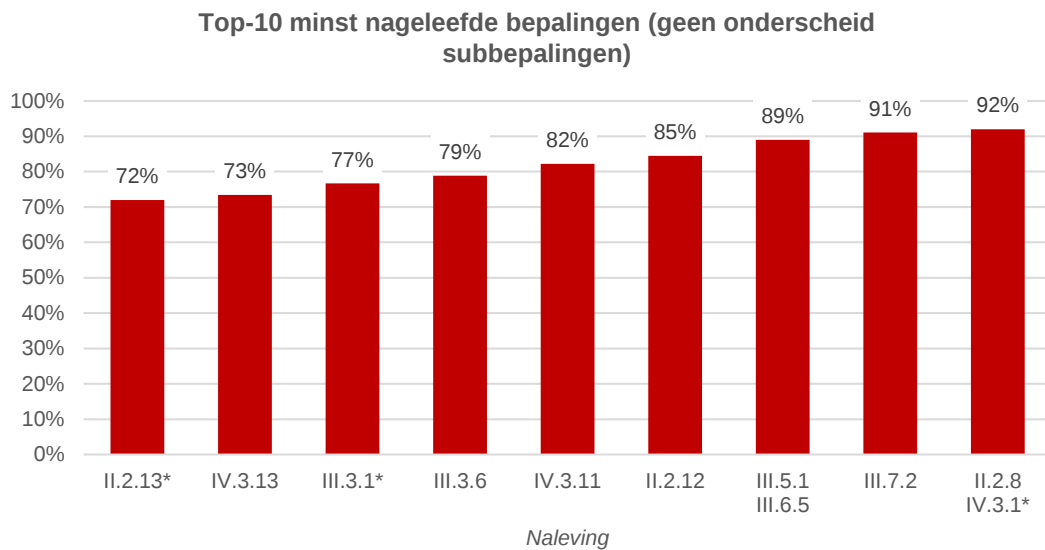
Figuur 5.2 4 op de 5 vennootschappen heeft een algehele toepassing van 90 % of hoger (N=90)

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Figuur 5.3 laat de top tien van *minst nageleefde* bepalingen zien, zonder verder onderscheid in subbepalingen. De top tien bevat elf bepalingen omdat bepaling II.2.8 en IV.3.1 de tiende plek delen met gelijke nalevingscijfers. De minst nageleefde bepaling blijkt een naleving van 72 procent te hebben. Dit betreft bepaling II.2.13. De bepaling schrijft de inhoud van het remuneratierapport voor en bestaat uit subbepalingen a tot en met j. Zowel het onderwerp als de complexiteit van deze bepaling dragen waarschijnlijk bij aan de relatief lage nalevingsscore. Ook bepalingen IV.3.13 met betrekking tot bilaterale contacten met aandeelhouders en III.3.1 en III.3.6 over respectievelijk de profielschets en het rooster van optreden van commissarissen kennen een naleving van minder dan 80 procent. Vijf van de top tien (elf) van minst nageleefde bepalingen betreft de raad van commissarissen. Drie bepalingen, waaronder de minst nageleefde, hebben betrekking op de raad van bestuur. Drie bepalingen gaan over de relatie tussen de vennootschap en de aandeelhouders.

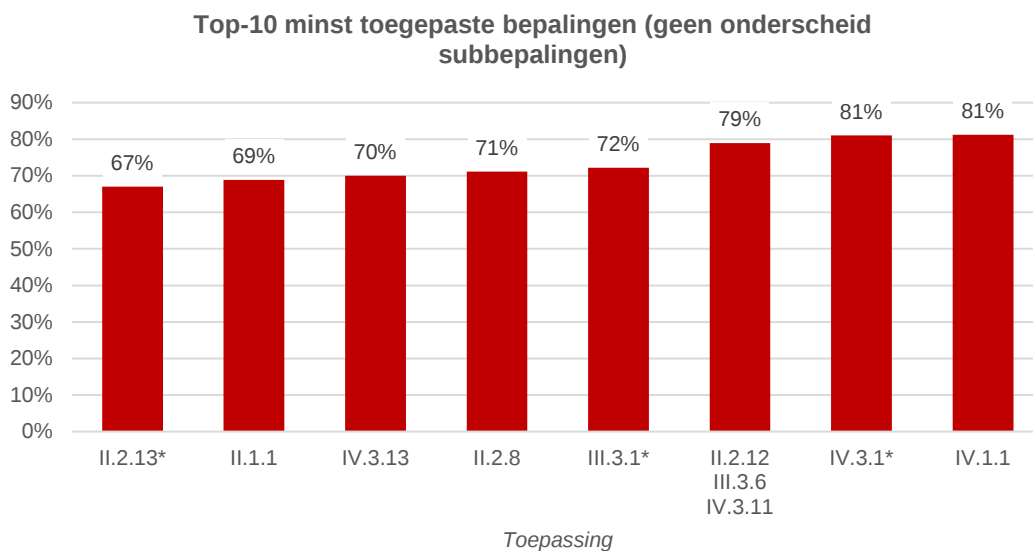
Figuur 5.3 De inhoud van het remuneratierapport is niet in alle gevallen op orde

Bron: SEO Economisch Onderzoek; * = Bepaling opgeknipt en getoetst als meerdere subbepalingen.

Figuur 5.4 laat zien dat de top-10 van *minst toegepaste* bepalingen sterk lijkt op de top-10 van minst nageleefde bepalingen. Zeven van de tien bepalingen komen in beide lijstjes voor. Bepaling II.2.13* (de inhoud van het remuneratierapport) is in beide rangordes de hekkensluiter.

Figuur 5.4 De top-10 minst toegepaste bepalingen lijkt op de top-10 minst nageleefde bepalingen

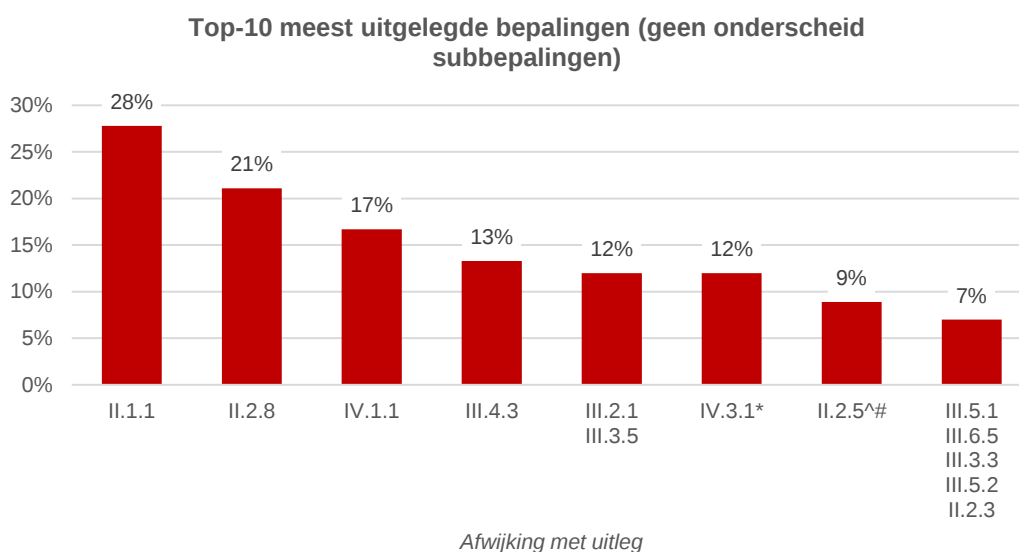
Bron: SEO Economisch Onderzoek; * = Bepaling opgeknipt en getoetst als meerdere subbepalingen.

Figuur 5.5 biedt een overzicht van de tien *meest uitgelegde* bepalingen (afwijking met uitleg). De top drie hiervan staat ook in de top tien van minst toegepaste bepalingen. De meest uitgelegde bepaling blijkt II.1.1. (maximale zittingsduur bestuurders). Deze bepaling is de op een na minst toegepaste bepaling (Figuur 5.4). Van de maximale ontslagvergoeding (II.2.8) en de benoeming of het ontslag

van een bestuurder of commissaris in de algemene ledenvergadering (IV.1.1) wijkt ongeveer een vijfde van de vennootschappen gemotiveerd af. Dertien procent wijkt gemotiveerd af van de bepaling die stelt dat de rvc dient te worden ondersteund door een secretaris van de vennootschap (III.4.3).

Iets meer dan een op de tien vennootschappen wijkt af van bepalingen III.2.1, III.3.5, en IV.3.1. Deze bepalingen hebben respectievelijk betrekking op het aantal afhankelijke commissarissen, de zittingsduur van commissarissen en de gelijktijdige toegankelijkheid voor aandeelhouders van analistenbijeenkomsten, presentaties of persconferenties.

Figuur 5.5 Bepaling II.1.1 over de maximale zittingsduur van bestuurders wordt vaak uitgelegd

Bron: SEO Economisch Onderzoek; * = Bepaling opgeknipt en getoetst als meerdere subbepalingen; ^ = Indien-bepaling getoetst d.m.v. webenquête (N=79); # = Correctie één/meerdere enquêteantwoorden n.a.v. verificatie (deskresearch).

Kruisverbanden tussen bepalingen

Er is onderzocht of er verbanden zijn tussen de naleving op verschillende bepalingen. Hierbij kan worden opgemerkt dat de hoge algemene naleving betekent dat vooral de samenhang tussen *afwijkende* bepalingen (bepalingen met afwijking met uitleg of bepalingen die niet worden nageleefd) relevant is. De vraag is dan in hoeverre vennootschappen die van een bepaling afwijken met uitleg of die een bepaling niet naleven, ook bij andere bepalingen afwijken met uitleg of andere bepalingen niet naleven.

Allereerst is gekeken in hoeverre vennootschappen die bepalingen uitleggen ook meer geneigd zijn om andere (specifieke) bepalingen uit te leggen. Hiervoor is gekeken naar de verbanden tussen de bepalingen waarvoor geldt dat zij in meer dan 10 procent van de gevallen uitgelegd zijn²⁷. Dit betreft zeven bepalingen. In totaal leggen 55 van de 95 vennootschappen minimaal één van deze bepalingen uit. Wel blijkt dat in de helft van de gevallen slechts één bepaling van deze zeven wordt uitgelegd en dat in 75 procent van de gevallen twee of minder bepalingen van deze zeven worden

²⁷ Dit betreft bepalingen II.1.1, II.2.8, IV.1.1, III.4.3, III.2.1, III.3.5 en IV.3.1.

uitgelegd. Hiermee is al duidelijk dat de ‘ruimte’ voor samenhang beperkt is. De paren bepalingen II.1.1&II.2.8, II.1.1&III.3.5 en II.1.1&III.4.3 blijken het meest te worden uitgelegd. Dit is op zich niet verwonderlijk, want bepaling II.1.1 is de meest uitgelegde bepaling en ook de andere bepalingen staan hoog op het lijstje met meest uitgelegde bepalingen. Samenvattend zijn er geen sterke aanwijzingen dat vennootschappen die afwijken op een bepaalde bepaling *daarom* ook afwijken op andere bepalingen.

Ten tweede is gekeken of in hoeverre vennootschappen die bepalingen niet naleven ook meer geneigd zijn om andere (specifieke) bepalingen niet na te leven. Hiervoor is gekeken naar de bepalingen waarvoor geldt dat zij in meer dan 10 procent van de gevallen niet worden nageleefd²⁸. Het blijkt dat in totaal 50 van de 95 vennootschappen minimaal één van deze bepalingen niet naleeft. Geen van de vennootschappen die minimaal één van deze bepalingen niet naleeft, leeft meer dan zes van deze bepalingen niet na. Iets minder dan 30 procent van deze 50 vennootschappen blijkt één bepaling niet na te leven. Cumulatief leeft ongeveer 53 procent van deze 50 vennootschappen twee of minder bepalingen niet na en leeft 78 procent drie of minder bepalingen niet na. Wederom blijkt dat de meest niet-nageleefde paren bepalingen bepalingen uit de top vijf van minst-nageleefde bepalingen zijn.

Tot slot is gekeken of bedrijven die (veel) uitleggen ook (veel) niet naleven. Er is sprake van enige overlap tussen de groep *niet-nalevers* en de groep *uitleggers*: 35 vennootschappen zitten in beide groepen. Echter, er is binnen deze groep van 35 vennootschappen geen verband tussen van *hoeveel* bepalingen een vennootschap afwijkt met uitleg en *hoeveel* bepalingen een vennootschap niet naleeft. Ook op dit punt zijn dus geen sterke aanwijzingen voor dwarsverbanden tussen bepalingen te ontwaren.

5.2 Bevindingen uit de verdiepende webenquête

Inrichting raad van commissarissen

In het verdiepende deel van de webenquête heeft 40 procent van de vennootschappen aangegeven ten minste één afhankelijke commissaris te hebben. In ongeveer 14 procent van de gevallen is door vennootschappen aangegeven dat het hier méér dan een commissaris betreft. Dat laatste is in strijd met bepaling III.2.1. De voornaamste redenen waarom commissarissen als afhankelijk zijn aangemerkt is dat zij ofwel vertegenwoordiger waren van een rechtspersoon met een aandelenbelang van minimaal tien procent in de vennootschap, ofwel dat zij zelf een aandelenbelang van minimaal tien procent in de vennootschap hadden.

Respectievelijk 73 en 72 procent van de vennootschappen heeft een remuneratie- en een auditcommissie. Het voorzitterschap van de remuneratiecommissie wordt in twee gevallen bekleed door de voorzitter van de raad van commissarissen of door een voormalig bestuurder van de vennootschap. Bij de auditcommissie is dit in één geval zo.

Beloningen

Twintig procent van de ondervraagde vennootschappen verklaart de door de Code voorgeschreven maximale ontslagvergoeding voor bestuurders niet te hanteren. De twee meest genoemde redenen

²⁸ Dit zijn bepalingen II.2.13, IV.3.13, II.3.1, III.3.6, IV.3.11, II.2.12, III.5.1 en III.6.5.

hiervoor zijn dat de ontslagvergoeding de uitgangspunten van de arbeidsovereenkomst hanteert en dat de bestuurder vóór 2004 is benoemd.

In totaal geven 39 vennootschappen aan dat een aantal van hun commissarissen aandelen in de vennootschap heeft. Conform de Code proberen de meeste (31) vennootschappen te borgen dat dit bezit enkel ter belegging op de lange termijn is. De meest genoemde borg hiervoor is het reglement van de raad van commissarissen. Verder valt op dat vennootschappen geen eenduidige definitie van de lange termijn hanteren.

Aandeelhouders

85 procent van de vennootschappen geeft aan een beleid voor bilaterale contacten met aandeelhouders op hun website gepubliceerd te hebben. 15 procent van de vennootschappen stelt dat zij dit niet gedaan hebben. Met name bij AScX en Lokaal-vennootschappen ontbreekt het beleid. Veelgenoemde redenen om geen beleid te formuleren zijn de beperkte omvang van de vennootschap, dat het beleid in ontwikkeling is, of dat het beleid inmiddels wel is geformuleerd (en gepubliceerd) (maar in boekjaar 2015 nog niet).

Bijna de helft van de vennootschappen heeft een beschermingsstichting. De bestuurders van deze stichtingen nemen vaak zitting in meerdere beschermingsstichtingsbesturen. In een enkel geval loopt dit op tot negen. In dertig procent van de gevallen geeft de vennootschap aan dat zij niet weet of de bestuurders van haar beschermingsstichting ook bestuurders zijn van andere beschermingsstichtingen.

5.3 Vergelijking met naleving boekjaar 2014

Het nalevingsonderzoek over het boekjaar 2014 concludeerde een algehele naleving van ongeveer 99 procent. De naleving per beursindex was 100 procent voor de AEX en AMX, ongeveer 99 procent voor de AScX en ongeveer 97 procent voor de Lokaal-index.²⁹

Het huidige nalevingsonderzoek over het boekjaar 2015 concludeert dat de algehele naleving 97 procent bedraagt. De nalevingcijfers voor de AEX, AMX, AScX en Lokaal zijn respectievelijk 99, 98, 97 en 94 procent. De naleving over het boekjaar 2015 valt daarmee ongeveer 2 procentpunt lager uit. De naleving op rapportagebepalingen is 91 procent, op gedragbepalingen 99 procent.

Invloed van meetwijze

Dit betekent niet noodzakelijkerwijs dat vennootschappen de Code slechter zijn gaan naleven. Er is namelijk een aantal verschillen tussen het huidige nalevingsonderzoek en dat over het boekjaar 2014. In de eerste plaats is dit jaar gekeken of vennootschappen hetgeen de Code vraagt daadwerkelijk rapporteren in het jaarverslag of op de website (indien het rapportagebepalingen betreft). Over het boekjaar 2014 werd bij deze bepalingen alleen gekeken of een vennootschap iets over toepassing of (gemotiveerde) afwijking opmerkte in het jaarverslag of corporate governance-verklaring, zonder controle op daadwerkelijke rapportage. Daarnaast is bij afwijking van een

²⁹ Zie Monitoring Commissie Corporate Governance Code (2016), Rapport monitoring boekjaar 2014 en Nyenrode Business Universiteit (2015), Corporate Governance in Nederland: Onderzoek naar de naleving van de Nederlandse Corporate Governance Code in het boekjaar 2014.

bepaling gekeken naar de uitleg van de afwijking. Uitleg van onvoldoende kwaliteit is, in tegenstelling tot boekjaar 2014, aangemerkt als niet-naleving en doorberekend in de nalevingscijfers. Tot slot kijkt het huidige nalevingsonderzoek naar alle nv's waarvoor een jaarverslag over boekjaar 2015 beschikbaar was (90). In de meting over boekjaar 2014, waar enquêtering de voornaamste onderzoeksmethode was, is weliswaar een enquête uitgezet onder alle nv's, maar was er ook sprake van non-respons. De respons in 2014 was 79 procent. Het is voorstelbaar dat er een verband bestaat tussen respons en naleving: vennootschappen met een relatief lage naleving zijn mogelijk minder geneigd deel te nemen aan een enquête.

Het is mogelijk te repliceren wat de vastgestelde naleving *zou zijn geweest* indien geen onderscheid was gemaakt tussen rapportage- en gedragbepalingen. Tabel 5.1 geeft weer hoe de naleving was geweest indien niet was gemonitord of hetgeen de Code vraagt (in rapportagebepalingen) ook daadwerkelijk door de vennootschap is gerapporteerd.

Tabel 5.1 **Algehele naleving zonder controle op daadwerkelijke rapportage**

	Totaal
<i>Toepassing, waarvan:</i>	97,3%
Gebleken toepassing	0,00%
Verklaarde toepassing	20,9%
Veronderstelde toepassing	76,4%
<i>Afwijking met uitleg, waarvan:</i>	2,1%
Tijdelijke afwijking, met uitleg	0,03%
Afwijking met uitleg	2,0%
Subtotaal naleving	99,4%
<i>Niet-naleving, waarvan:</i>	0,6%
Tijdelijke afwijking, zonder uitleg	0,04%
Afwijking zonder uitleg	0,6%
Totaal	100,0%

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

De naleving komt in dit geval uit op 99,4 procent: 2,5 procentpunt hoger dan de naleving zoals vastgesteld in het onderzoek (zie Tabel 3.1). Dit verschil wordt veroorzaakt door het feit dat de afwijking zonder uitleg met deze wijze van meten niet 3,1 procent is, maar 0,6 procent. De 2,5 procentpunt betreft zodoende de gevallen waarin een vennootschap *niet* heeft aangegeven af te wijken, maar desondanks *niet* heeft gerapporteerd wat in de Code wordt gevraagd. Deze gevallen komen in Tabel 5.1 onder toepassing terecht (verklaarde toepassing of veronderstelde toepassing, de categorie gebleken toepassing is immers komen te vervallen).

Naast de controle op daadwerkelijke rapportage is een ander verschil dus dat het huidige nalevingsonderzoek de nalevings- en toepassingspercentages corrigeert voor afwijking zonder uitleg. In de meting over boekjaar 2014 was dit niet het geval: er werd eerst geconstateerd of er toepassing was of niet en daarna welke uitleg hierbij werd gegeven. Bij de vaststelling van uitleg van onvoldoende kwaliteit – bijvoorbeeld te stellen dat men een alternatief hanteert maar niet waarom – werd het nalevingspercentage hier niet op aangepast. In de huidige meting is bij afwijking zonder uitleg niet-naleving vastgesteld.

Een replicatie van de meting waarbij niet wordt gecorrigeerd voor afwijking met uitleg van onvoldoende kwaliteit, teneinde deze te vergelijken met boekjaar 2014, is evenwel niet mogelijk. Dit komt doordat in het huidige onderzoek hetzij afwijking met uitleg is vastgesteld, hetzij afwijking zonder uitleg. Het ‘kwaliteitsaspect’ van de uitleg bepaalt of er afwijking met uitleg of afwijking zonder uitleg is geregistreerd. Aangezien bovengenoemde replicatie op de controle van rapportagebepalingen al hetzelfde nalevingspercentage oplevert als over boekjaar 2014 (namelijk 99 procent), kan de invloed van de factor “afwijking met uitleg, maar van onvoldoende kwaliteit” nooit groot zijn.

Samengevat: het belangrijkste verschil met boekjaar 2014 is dat dit jaar is gecontroleerd op hetgeen daadwerkelijk door vennootschappen is gearrangeerd.

Minst nageleefde en meest uitgelegde bepalingen

Dit nalevingsonderzoek stelt vast dat de minst nageleefde bepalingen zijn II.2.13 (inhoud van het remuneratierapport), IV.3.13 (bilaterale contacten met aandeelhouders), III.3.1 (profielchets van commissarissen) en III.3.6 (rooster van optreden van commissarissen). Over het boekjaar 2014 behoorden bepalingen II.2.13 en IV.3.13 ook tot de vaakst niet-nageleefde bepalingen. Dit geldt evenwel niet voor bepalingen III.3.1 en III.3.6. De oorzaak hiervoor ligt naar alle waarschijnlijkheid bij het feit dat dit rapportagebepalingen zijn die dit jaar zijn gecheckt (zie hierboven).

Over het boekjaar 2014 waren bepaling II.2.8 (maximale vertrekvergoeding) en bepaling II.1.1 (benoemingstermijn bestuurders) de vaakst uitgelegde. Dat geldt ook voor boekjaar 2015.

5.4 Lessen

De vaststelling van naleving in dit onderzoek is gepaard gegaan met enkele waarnemingen met betrekking tot de meting van naleving van de Code. Enerzijds is het inherent aan de Code dat meting met beperkingen gepaard gaat, anderzijds zou meting van sommige bepalingen worden vereenvoudigd door passages te vereenvoudigen.

Samengestelde of meervoudige bepalingen en voorwaardelijke bepalingen

De Code kent diverse bepalingen die een samengesteld of meervoudig karakter kennen. Een voorbeeld is bepaling III.3.1. Deze bepaling stelt:

“De raad van commissarissen stelt een profielchets voor zijn omvang en samenstelling op, rekening houdend met de aard van de onderneming, haar activiteiten en de gewenste deskundigheid en achtergrond van de commissarissen. In de profielchets wordt ingegaan op de voor de vennootschap relevante aspecten van diversiteit in de samenstelling van de raad en wordt vermeld welke concrete doelstelling de raad ten aanzien van diversiteit hanteert. Voor zover de bestaande situatie afwijkt van de nagestreefde situatie, legt de raad van commissarissen hierover verantwoording af in het verslag van de raad van commissarissen en geeft hij tevens aan hoe en op welke termijn hij verwacht dit streven te realiseren. De profielchets wordt algemeen verkrijgbaar gesteld en op de website van de vennootschap geplaatst.”

Nauwkeurige lezing van deze bepaling laat zien dat deze bestaat uit verschillende voorschriften. De bepaling heeft bovendien een voorwaardelijk karakter. De rvc hoeft enkel verantwoording af te leggen indien de bestaande situatie afwijkt van de nagestreefde situatie. Dit laatste is ter beoordeling van de rvc gelaten. De bepaling vraagt niet om aan te geven óf de bestaande situatie en de

nagestreefde situatie afwijken. Tenzij een vennootschap ervoor kiest dit laatste expliciet te maken, valt niet te controleren of de bestaande situatie afwijkt van de nagestreefde. Een bepaling als III.3.1 is zodoende meervoudig en hetgeen wordt voorgeschreven verschilt van vennootschap tot vennootschap.

Interacties tussen bepalingen

Op bepaalde punten laat de Code ‘versnippering’ zien. Zo refereren bepalingen in een aantal gevallen naar andere bepalingen. Bepaling II.3.4 vraagt om een expliciete verklaring dat bepalingen II.3.2 en II.3.3 zijn nageleefd. Bepaling III.2.3 vraagt te rapporteren dat bepaling III.2.1 is nageleefd. Een grotere mate van verwevenheid bestaat rondom thema III.5. Het principe III.5 stelt dat drie kerncommissies dienen te worden ingesteld indien de rvc meer dan vier leden heeft. Wanneer deze commissies desondanks niet worden ingesteld gelden diverse bepalingen uit thema III.5, V.1, V2 en V3 ten aanzien van de hele rvc. In het geval dat de betreffende vennootschap geen rvc heeft (maar een One-tier bestuursstructuur) geldt dat hoofdstuk III.5 dient te worden toegepast en dat de bedoelde commissies dienen te worden bemenst met bestuursleden die niet met de dagelijkse gang van zaken zijn belast. Op deze manier ontstaat een ‘web’ van bepalingen, waarin vennootschappen hun weg moeten vinden.

Ten aanzien van thema III.5 kan worden opgemerkt dat veel vennootschappen ervoor kiezen commissies samen te voegen. De Code stelt niet expliciet dat de drie kerncommissies separate commissies dienen te zijn of een afwijkende samenstelling dienen te hebben. Enkel ten aanzien van het voorzitterschap zijn eisen geformuleerd (III.5.6 en III.5.11). Zodoende is in deze gevallen naleving geregistreerd, terwijl geen sprake is van drie *separate* commissies.

Ruimte voor interpretatie

Een aantal bepalingen laat veel ruimte voor interpretatie. Enerzijds is dit inherent aan de Code en wenselijk, anderzijds kan dit meting van de naleving bemoeilijken. Bij vennootschappen zou onduidelijkheid kunnen ontstaan over wat er van hen verwacht wordt. Illustratief is bepaling II.1.2. van de Code. Deze bepaling stelt:

“Het bestuur legt ter goedkeuring voor aan de raad van commissarissen: a) de operationele en financiële doelstellingen van de vennootschap; b) de strategie die moet leiden tot het realiseren van de doelstellingen; c) de randvoorwaarden die bij de strategie worden gehanteerd, bijvoorbeeld ten aanzien van de financiële ratio's; d) de voor de onderneming relevante maatschappelijke aspecten van ondernemen. De hoofdzaken hiervan worden vermeld in het jaarverslag.”

Begrippen als ‘doelstelling’, ‘strategie’, en ‘randvoorwaarden’ laten veel ruimte voor interpretatie door de vennootschappen. Met het oog op de interpretatie en toetsbaarheid van de Code rijst hiermee de vraag wanneer precies aan deze bepaling is voldaan. Dit geldt ook voor de term ‘hoofdzaken’. Iets vergelijkbaars treedt op bij bepaling III.5.1. Bij frequente afwezigheid van commissarissen vermeldt het verslag van commissarissen welke commissarissen frequent afwezig zijn. De definitie van frequent afwezig zijn is hier vrijgelaten. Er is hier een afruil tussen interpretatie, toetsbaarheid en transparantie enerzijds en de last van gedetailleerdere voorschriften anderzijds.

Code en guidance

In een enkel geval treedt een meetprobleem op indien de eerdere guidance van de Commissie een minder ‘strengere’ interpretatie van een bepaling inhoudt. Dit heeft betrekking op de hierboven reeds genoemde bepaling III.5.1. Deze bepaling stelt onder andere dat het verslag van de rvc vermeldt welke commissarissen frequent afwezig zijn geweest bij de vergadering van de rvc. In het *Overzicht van eerder gegeven guidance* van de Commissie staat ten aanzien van deze bepaling vermeld: “Ten aanzien van de melding van frequente afwezigheid zou de Commissie graag zien dat in ieder geval in het commissarissenverslag wordt vermeld wat het aanwezigheidspercentage van de totale raad van commissarissen is. [...]”. Dit is dus een minder strenge interpretatie van deze bepaling. Bij het vaststellen van de naleving is deze guidance leidend geweest.

De letter en de geest van de Code

De bredere discussie betreft de vraag in welke mate de Code ‘naar de letter’ of ‘naar de geest’ dient te worden opgevolgd. De Code gaat bewust uit van het principe van ‘pas toe of leg uit’, zodat een letterlijke interpretatie al wordt vermeden, zolang eventuele afwijking van bepalingen maar voldoende wordt gemotiveerd (en aansluit bij ‘de geest’ van de Code).

Door onderscheid te maken naar rapportage- en gedragsbepalingen kon in het huidige onderzoek voor de rapportagebepalingen worden nagegaan of het gevraagde daadwerkelijk is gerapporteerd. Dit vraagt om tamelijk letterlijke lezing van de code. Op deze wijze komen mogelijke knelpunten of verschillen in interpretaties aan het licht. De vraag is waar de grens van ‘eigen interpretatie’ ligt. Hoe specifieker een bepaling is afgebakend, des te minder ruimte er is voor eigen interpretatie en des te ‘strenger’ er kan worden gemonitord. Beschrijvende of adviserende bepalingen geven juist veel ruimte voor eigen interpretatie en houden ‘zachtere’ monitoring in.

Veronderstelde toepassing bij voorwaardelijke bepalingen

Ook bij de dit nalevingsjaar aangepaste methodiek geldt voor 60 procent van de naleving dat enkel *veronderstelde* toepassing kon worden vastgesteld (Tabel 3.1). Omdat voor een externe partij niet is vast te stellen of het gevraagde gedrag inderdaad is toegepast, kan niet-toepassing enkel worden vastgesteld wanneer vennootschappen zelf transparant maken dat is afgeweken. Dit is een bekend gevolg van de gekozen ‘pas toe of leg uit’-methodiek. De Code vraagt ook niet van vennootschappen om inzichtelijk te maken welke bepalingen wel en niet op de vennootschap van toepassing zijn. Zodoende kan in bepaalde gevallen geen onderscheid worden gemaakt tussen “niet van toepassing” en “toegepast”. In geen van beide gevallen hoeft een vennootschap immers melding te maken.

Literatuur

Monitoring Commissie Corporate Governance Code (2008). *De Nederlandse corporate governance code: Beginselen van deugdelijk ondernemingsbestuur en best practice bepalingen*. Den Haag.

Monitoring Commissie Corporate Governance Code (2013), *Corporate governance in beweging*, Den Haag.

Monitoring Commissie Corporate Governance Code (2014), *Werkprogramma 2014. Een Evaluatie van de corporate governance Code*, Den Haag.

Monitoring Commissie Corporate Governance Code (2016), *Rapport monitoring boekjaar 2014*, Den Haag.

Nyenrode Business Universiteit (2015), *Corporate Governance in Nederland: Onderzoek naar de naleving van de Nederlandse Corporate Governance Code in het boekjaar 2014*, Breukelen.

Bijlage A Beursvennootschappen

Het uitgevoerde onderzoek bestaat uit deskresearch en een webenquête. De analyse-eenheid voor het nalevingsonderzoek zijn beursgenoteerde vennootschappen met een statutaire zetel in Nederland. Teneinde aansluiting te houden met eerdere nalevingsonderzoeken is dit ook in deze editie verder afgebakend tot vennootschappen genoteerd aan Euronext. Dit betekent dat er voor boekjaar 2015 95 vennootschappen gecontroleerd zijn op naleving van de Code. Van 90 hiervan was het jaarverslag over boekjaar 2015 beschikbaar, zodat deze door middel van deskresearch op naleving konden worden getoetst.³⁰ 81 vennootschappen hebben hun medewerking verleend aan de webenquête, deze zijn hieronder weergegeven.

Aalberts Industries N.V.	Kardan N.V.
ABN AMRO Group N.V.	KAS BANK N.V.
Aegon. N.V.	Kendrion N.V.
Koninklijke Ahold N.V.	Kiadis Pharma N.V.
AFC Ajax N.V.	Koninklijke KPN N.V.
Akzo Nobel N.V.	Lucas Bols N.V.
AMG Advanced Metallurgical Group N.V.	N.V. Nederlandse Apparatenfabriek NEDAP
Amsterdam Commodities N.V.	Nedsense Enterprises N.V.
AND International Publishers N.V.	Neways Electronics International N.V.
Arcadis N.V.	NN Group N.V.
ASM International N.V.	Novisource N.V.
ASML Holding N.V.	NSI N.V.
Ballast Nedam N.V.	OCI N.V.
Koninklijke BAM Groep N.V.	Ordina N.V.
Batenburg Techniek N.V.	Pharming Group N.V.
Beter Bed Holding N.V.	Koninklijke Philips N.V.
Bever Holding N.V.	Koninklijke Delftsch Aardewerk-fabriek (...) N.V.
Binckbank N.V.	PostNL N.V.
Koninklijke Boskalis Westminster N.V.	Randstad Holding N.V.
Koninklijke Brill N.V.	Refresco Gerber N.V.
Brunel International N.V.	Relx N.V.
Core Laboratories N.V.	R&S Retail Group N.V.
Delta Lloyd Groep N.V.	Koninklijke Reesink N.V.
DOCDATA N.V.	SBM Offshore N.V.
DPA Group N.V.	Sligro Food Group N.V.
Koninklijke DSM N.V.	SnowWorld N.V.
Esperite N.V.	Telegraaf Media Group N.V.
Eurocommercial Properties N.V.	Koninklijke Ten Cate N.V.
Flow Traders N.V.	TIE Kinetix N.V.
Fugro N.V.	TKH Group N.V.
GrandVision N.V.	TNT Express N.V.
Groothandelsgebouwen N.V.	TomTom N.V.
Heijmans N.V.	Unilever N.V.
Heineken N.V.	Value8 N.V.
Holland Colours N.V.	Van Lanschot N.V.
Hydratec Industries N.V.	Vastned Retail N.V.
ICT Automatisering N.V.	Verenigde Nederlandse Compagnie N.V.
IEX Group N.V.	Koninklijke Vopak N.V.
IMCD N.V.	Wereldhave N.V.
ING Groep N.V.	Wolters Kluwer N.V.
Intertrust N.V.	

³⁰ De overige 5 betreft het ontbreken van jaarverslagen (2x) en het niet hebben van materiële activiteiten (3x).

Bijlage B Overzicht bepalingen

De deskresearch richt zich op alle bepalingen van de Code. Deze bepalingen zijn weergegeven in tabel B.1. 21 bepalingen met een ‘indien-karakter’ (in de onderstaande tabel weergegeven met (^) . Deze indien-bepalingen zijn op naleving getoetst middels de webenquête³¹.

De Code bestaat uit hoofdstukken, principes en bepalingen, met daaronder soms weer subbepalingen. Vanwege het afwijkende karakter van delen van bepalingen zijn sommige ‘opgeknipt’. Deze bepalingen zijn in tabel B.1 weergegeven met (*). In de meest rechterkolom van de onderstaande tabel staat het type bepalingen weergegeven. Rapportage (R), Verslaglegging (V) of Gedrag (G). Het onderscheid tussen deze typen is beschreven in paragraaf 2.2 van de hoofdtekst.

Tabel B.1 Bepalingen Corporate Governance Code

Nummer	Bepaling	Type
I	Naleving en handhaving van de code	
I.1	De hoofdlijnen van de corporate governance structuur van de vennootschap worden elk jaar, R mede aan de hand van de principes die in deze Code zijn genoemd, in een afzonderlijk hoofdstuk in het jaarverslag uiteengezet. In dat hoofdstuk geeft de vennootschap uitdrukkelijk aan in hoeverre zij de in deze Code opgenomen best practice bepalingen opvolgt en zo niet, waarom en in hoeverre zij daarvan afwijkt.	
I.2 [^]	Elke substantiële verandering in de corporate governance structuur van de vennootschap en V in de naleving van deze Code wordt onder een afzonderlijk agendapunt ter bespreking aan de algemene vergadering voorgelegd.	
II	Het bestuur	
II.1	Taak en werkwijze	
II.1.1	Een bestuurder wordt benoemd voor een periode van maximaal vier jaar. Herbenoeming kan G telkens voor een periode van maximaal vier jaar plaatsvinden.	
II.1.2 (i).a*	Het bestuur legt ter goedkeuring voor aan de raad van commissarissen: a) de operationele en financiële doelstellingen van de vennootschap;	G
II.1.2 (i).b*	Het bestuur legt ter goedkeuring voor aan de raad van commissarissen: b) de strategie die moet leiden tot het realiseren van de doelstellingen;	G
II.1.2 (i).c*	Het bestuur legt ter goedkeuring voor aan de raad van commissarissen: c) de randvoorwaarden die bij de strategie worden gehanteerd, bijvoorbeeld ten aanzien van de financiële ratio's;	G
II.1.2 (i).d*	Het bestuur legt ter goedkeuring voor aan de raad van commissarissen: d) de voor de onderneming relevante maatschappelijke aspecten van ondernemen.	G
II.1.2 (ii)*	De hoofdzaken hiervan worden vermeld in het jaarverslag.	R
II.1.3.a*	Als instrumenten van het interne risicobeheersings- en controlesysteem hanteert de vennootschap in ieder geval: a) risicoanalyses van de operationele en financiële doelstellingen van de vennootschap;	G
II.1.3.b*	Als instrumenten van het interne risicobeheersings- en controlesysteem hanteert de vennootschap in ieder geval: b) een gedragscode, die op de website van de vennootschap wordt geplaatst;	R
II.1.3.c*	Als instrumenten van het interne risicobeheersings- en controlesysteem hanteert de vennootschap in ieder geval: c) handleidingen voor de inrichting van de financiële verslaggeving en de voor de opstelling daarvan te volgen procedures;	G
II.1.3.d*	Als instrumenten van het interne risicobeheersings- en controlesysteem hanteert de vennootschap in ieder geval: d) een systeem van monitoring en rapportering.	G

³¹ Daarnaast zijn er ruim 40 bepalingen met een voorwaardelijk karakter. Deze zijn onderdeel van de deskresearch.

Nummer	Bepaling	Type
II.1.4.a*	In het jaarverslag geeft het bestuur: a) een beschrijving van de voornaamste risico's gerelateerd aan de strategie van de vennootschap;	R
II.1.4.b*	In het jaarverslag geeft het bestuur: b) een beschrijving van de opzet en werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen met betrekking tot de voornaamste risico's in het boekjaar;	R
II.1.4.c*	In het jaarverslag geeft het bestuur: c) een beschrijving van eventuele belangrijke tekortkomingen in de interne risicobeheersings- en controlesystemen die in het boekjaar zijn geconstateerd, welke eventuele significante wijzigingen in die systemen zijn aangebracht, welke eventuele belangrijke verbeteringen van die systemen zijn gepland en dat één en ander met de auditcommissie en de raad van commissarissen is besproken.	R
II.1.5	Ten aanzien van financiële verslaggevingsrisico's verklaart het bestuur in het jaarverslag dat de interne risicobeheersings- en controlesystemen een redelijke mate van zekerheid geven dat de financiële verslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat en dat de risicobeheersings- en controlesystemen in het verslagjaar naar behoren hebben gewerkt. Het bestuur geeft hiervan een duidelijke onderbouwing.	R
II.1.6	Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de gevoeligheid van de resultaten van de vennootschap ten aanzien van externe omstandigheden en variabelen.	R
II.1.7 (i)*	Het bestuur draagt er zorg voor dat werknemers zonder gevaar voor hun rechtspositie de mogelijkheid hebben aan de voorzitter van het bestuur of aan een door hem aangewezen functionaris te rapporteren over vermeende onregelmatigheden binnen de vennootschap van algemene, operationele en financiële aard.	G
II.1.7 (ii)*	Vermeende onregelmatigheden die het functioneren van bestuurders betreffen worden gerapporteerd aan de voorzitter van de raad van commissarissen.	G
II.1.7 (iii)*	Deze klokkenluidersregeling wordt op de website van de vennootschap geplaatst.	R
II.1.8	Een bestuurder houdt niet meer dan twee commissariaten bij beursvennootschappen. Een bestuurder is geen voorzitter van de raad van commissarissen van een beursvennootschap. Commissariaten bij groepsmaatschappijen van de eigen vennootschap worden niet meegeteld. De aanvaarding door een bestuurder van een commissariaat bij een beursvennootschap behoeft de goedkeuring van de raad van commissarissen. Andere belangrijke nevenfuncties worden aan de raad van commissarissen gemeld.	G
II.1.9	Indien het bestuur een responstijd in de zin van best practice bepaling IV.4.4 inroept, is deze periode niet langer dan 180 dagen, berekend vanaf het moment waarop het bestuur door één of meer aandeelhouders op de hoogte wordt gesteld van het voornemen tot agendering tot aan de dag van de algemene vergadering waarop het onderwerp zou moeten worden behandeld. Het bestuur gebruikt de responstijd voor nader beraad en constructief overleg, in ieder geval met de desbetreffende aandeelhouder(s), en verkent de alternatieven. De raad van commissarissen ziet hierop toe. De responstijd wordt per algemene vergadering slechts eenmaal ingeroepen, geldt niet ten aanzien van een aangelegenheid waarvoor reeds eerder een responstijd is ingeroepen en geldt evenmin wanneer een aandeelhouder als gevolg van een geslaagd openbaar bod over ten minste driekwart van het geplaatst kapitaal beschikt.	G
II.1.10	Wanneer een overnamebod op de (certificaten van) aandelen in de vennootschap wordt voorbereid draagt het bestuur er zorg voor dat de raad van commissarissen tijdig en nauw wordt betrokken bij het overnameproces.	G
II.1.11	Indien het bestuur van een vennootschap ten aanzien waarvan een overnamebod is aangekondigd of uitgebracht, het verzoek van een derde concurrerende bieder ontvangt inzage te krijgen in de gegevens van de vennootschap, bespreekt het bestuur dit verzoek onverwijld met de raad van commissarissen.	G
II.2	Bezoldiging	
II.2.1	Voorafgaand aan het opstellen van het bezoldigingsbeleid en voorafgaand aan de vaststelling van de bezoldiging van individuele bestuurders analyseert de raad van commissarissen de mogelijke uitkomsten van de variabele bezoldigingscomponenten en de gevolgen daarvan voor de bezoldiging van de bestuurders.	G
II.2.2	De raad van commissarissen stelt de hoogte en de structuur van de bezoldiging van bestuurders mede vast aan de hand van uitgevoerde scenarioanalyses en met inachtneming van de beloningsverhoudingen binnen de onderneming.	G
II.2.3	Bij de vaststelling van de hoogte en de structuur van de bezoldiging van bestuurders neemt de raad van commissarissen onder meer de resultatenontwikkeling, de ontwikkeling van de beurskoers van de aandelen en niet-financiële indicatoren die relevant zijn voor de lange termijn doelstellingen van de vennootschap in overweging, een en ander met inachtneming van de risico's die variabele bezoldiging voor de onderneming kan meebrengen.	G

Nummer	Bepaling	Type
II.2.4 [^]	Ingeval opties worden toegekend worden deze in ieder geval de eerste drie jaar na toekenning niet uitgeoefend. Het aantal toe te kennen opties wordt afhankelijk gesteld van de realisatie van vooraf aangegeven en uitdagende doelen.	G
II.2.5 [^]	Aandelen die zonder financiële tegenprestaties aan bestuurders worden toegekend, worden aangehouden voor telkens een periode van ten minste vijf jaar of tot ten minste het einde van het dienstverband indien deze periode korter is. Het aantal toe te kennen aandelen wordt afhankelijk gesteld van de realisatie van vooraf aangegeven en uitdagende doelen.	G
II.2.6	De uitoefenprijs van opties wordt niet lager gesteld dan een verifieerbare koers of een verifieerbaar koersgemiddelde overeenkomstig de handel op de gereguleerde markt op één of meer te voren vastgestelde dagen gedurende een periode van niet meer dan vijf handelsdagen voorafgaande aan en met inbegrip van de dag van toekenning.	G
II.2.7	De uitoefenprijs noch de overige voorwaarden van de toegekende opties worden gedurende de looptijd aangepast, behoudens voor zover structuurwijzigingen ten aanzien van de aandelen of de vennootschap conform bestendige marktpraktijk daartoe noodzaken.	G
II.2.8	De vergoeding bij ontslag bedraagt maximaal eenmaal het jaarsalaris (het "vaste" deel van de bezoldiging). Indien het maximum van eenmaal het jaarsalaris voor een bestuurder die in zijn eerste benoemingstermijn wordt ontslagen kennelijk onredelijk is, komt deze bestuurder in dat geval in aanmerking voor een ontslagvergoeding van maximaal tweemaal het jaarsalaris.	G
II.2.9	De vennootschap verstrekt aan haar bestuurders geen persoonlijke leningen, garanties en dergelijke tenzij in de normale uitoefening van het bedrijf en tegen de daarvoor voor het gehele personeel geldende voorwaarden en na goedkeuring van de raad van commissarissen. Leningen worden niet kwijtgescholden.	G
II.2.10	De raad van commissarissen heeft de bevoegdheid de waarde van een in een eerder boekjaar toegekende voorwaardelijke variabele bezoldigingscomponent beneden- of bovenwaarts aan te passen, wanneer deze naar zijn oordeel tot onbillijke uitkomsten leidt vanwege buitengewone omstandigheden in de periode waarin de vooraf vastgestelde prestatiecriteria zijn of dienden te worden gerealiseerd.	G
II.2.11	De raad van commissarissen heeft de bevoegdheid de variabele bezoldiging die is toegekend op basis van onjuiste (financiële) gegevens terug te vorderen van de bestuurder (claw back clause).	G
II.2.12	Het remuneratierapport van de raad van commissarissen bevat een verslag van de wijze waarop het bezoldigingsbeleid in het afgelopen boekjaar in praktijk is gebracht en een overzicht van het bezoldigingsbeleid dat het komende boekjaar en de daaropvolgende jaren door de raad wordt voorzien. Het rapport vermeldt hoe het gekozen bezoldigingsbeleid bijdraagt aan de realisatie van de lange termijn doelstellingen van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming, in overeenstemming met het risicoprofiel. Het rapport wordt op de website van de vennootschap geplaatst.	R
II.2.13.a*	Het in best practice bepaling II.2.12 bedoelde overzicht bevat in ieder geval de volgende informatie: a) een schematisch overzicht van de kosten die de vennootschap in het boekjaar heeft gemaakt met betrekking tot de bezoldiging van bestuurders. In het overzicht wordt onderscheid gemaakt tussen het vaste salaris, de contante jaarbonus, toegekende aandelen, opties en pensioenrechten en overige emolumenten. De waardering van de toegekende aandelen, opties en pensioenrechten geschiedt volgens de normen die gelden voor de jaarverslaggeving;	R
II.2.13.b*	Het in best practice bepaling II.2.12 bedoelde overzicht bevat in ieder geval de volgende informatie: b) een vermelding dat de in best practice bepaling II.2.1 bedoelde scenarioanalyses zijn gemaakt;	R
II.2.13.c*	Het in best practice bepaling II.2.12 bedoelde overzicht bevat in ieder geval de volgende informatie: c) per bestuurder de bandbreedte waarbinnen het in het boekjaar toegekende aantal voorwaardelijke aandelen of andere op aandelen gebaseerde bezoldigingscomponenten minimaal en maximaal kan komen te liggen op het moment dat de bestuurder deze verkrijgt na realisatie van de vereiste prestaties;	R

Nummer	Bepaling	Type
II.2.13.d*	Het in best practice bepaling II.2.12 bedoelde overzicht bevat in ieder geval de volgende informatie: d) een tabel waarin voor bestuurders in functie per einde boekjaar over iedere jaargang waarin aandelen, opties en/of andere op aandelen gebaseerde bezoldigingscomponenten zijn toegekend en waarover de bestuurder aan het begin van het boekjaar nog niet volledig vrij de beschikking had, wordt weergegeven: i) de waarde en het aantal van de aandelen, opties en/of andere op aandelen gebaseerde bezoldigingscomponenten op het moment van toekenning; ii) de huidige status van de toegekende aandelen, opties en/of andere op aandelen gebaseerde bezoldigingscomponenten: voorwaardelijk of onvoorwaardelijk en het jaar waarin de vesting periode en/of lock-up periode afloopt, iii) de waarde en het aantal van de onder i) toegekende voorwaardelijke aandelen, opties en/of andere op aandelen gebaseerde bezoldigingscomponenten op het moment dat de bestuurder deze in eigendom verkrijgt (einde vesting periode), en iv) de waarde en het aantal van de onder i) toegekende aandelen, opties en/of andere op aandelen gebaseerde bezoldigingscomponenten op het tijdstip dat de bestuurder hierover de vrije beschikking krijgt (einde lock-up periode);	R
II.2.13.e*	Het in best practice bepaling II.2.12 bedoelde overzicht bevat in ieder geval de volgende informatie: e) indien van toepassing: de samenstelling van de groep van ondernemingen waarvan het bezoldigingsbeleid mede de hoogte en samenstelling van de bezoldiging van bestuurders bepaalt (peer group);	R
II.2.13.f*	Het in best practice bepaling II.2.12 bedoelde overzicht bevat in ieder geval de volgende informatie: f) een beschrijving van de prestatiecriteria waarvan het deel van de variabele bezoldiging dat is gekoppeld aan de prestatiecriteria afhankelijk is, voor zover overwegingen van concurrentiegevoeligheid zich daar niet tegen verzetten, en van het deel van de variabele bezoldiging dat discretionair door de raad van commissarissen kan worden vastgesteld;	R
II.2.13.g*	Het in best practice bepaling II.2.12 bedoelde overzicht bevat in ieder geval de volgende informatie: g) een samenvatting en verantwoording van de methoden die zullen worden gehanteerd om vast te stellen of aan de prestatiecriteria is voldaan;	R
II.2.13.h*	Het in best practice bepaling II.2.12 bedoelde overzicht bevat in ieder geval de volgende informatie: h) een verantwoording van de relatie tussen de gekozen prestatiecriteria en de gehanteerde strategiedoelstellingen en van de relatie tussen bezoldiging en prestaties zowel ex ante als ex post;	R
II.2.13.i*	Het in best practice bepaling II.2.12 bedoelde overzicht bevat in ieder geval de volgende informatie: i) geldende regelingen voor pensioen en de hiermee gepaard gaande financieringskosten;	R
II.2.13.j*	Het in best practice bepaling II.2.12 bedoelde overzicht bevat in ieder geval de volgende informatie: j) overeengekomen regelingen voor vervroegd uittreden van bestuurders.	R
II.2.14	De belangrijkste elementen van het contract van een bestuurder met de vennootschap worden na het sluiten daarvan gepubliceerd, uiterlijk bij de oproeping voor de algemene vergadering waar de benoeming van de bestuurder wordt voorgesteld. Deze elementen betreffen in ieder geval de hoogte van het vaste salaris, de opbouw en hoogte van het variabel deel van de bezoldiging, de eventuele overeengekomen afvloeiingsregeling en/of vertrekvergoeding, de eventuele voorwaarden van een change of control clause in het contract met de bestuurder en andere aan de bestuurder in het vooruitzicht gestelde vergoedingen, pensioenafspraken en de toe te passen prestatiecriteria.	G
II.2.15^	In het geval dat gedurende het boekjaar aan een (voormalig) bestuurder een vertrekvergoeding of andere bijzondere vergoeding wordt betaald, wordt in het remuneratierapport een verantwoording en een uitleg voor deze vergoeding gegeven.	R
II.3	Tegenstrijdige belangen	
II.3.1.a*	Een bestuurder zal: a) niet in concurrentie met de vennootschap treden;	G
II.3.1.b*	Een bestuurder zal: b) geen (substantiële) schenkingen van de vennootschap voor zichzelf, voor zijn echtgenoot, geregistreerde partner of een andere levensgezel, pleegkind of bloed- of aanverwant tot in de tweede graad vorderen of aannemen;	G
II.3.1.c*	Een bestuurder zal: c) ten laste van de vennootschap derden geen ongerechtvaardigde voordelen verschaffen;	G
II.3.1.d*	Een bestuurder zal: d) geen zakelijke kansen die aan de vennootschap toekomen benutten voor zichzelf of voor zijn echtgenoot, geregistreerde partner of een andere levensgezel, pleegkind of bloed- of aanverwant tot in de tweede graad.	G

Nummer	Bepaling	Type
II.3.2	Een bestuurder meldt een (potentieel) tegenstrijdig belang dat van materiële betekenis is voor de vennootschap en/of voor de desbetreffende bestuurder terstond aan de voorzitter van de raad van commissarissen en aan de overige leden van het bestuur en verschaft daarover alle relevante informatie, inclusief de voor de situatie relevante informatie inzake zijn echtgenoot, geregistreerde partner of een andere levensgezel, pleegkind en bloed- en aanverwanten tot in de tweede graad. De raad van commissarissen besluit buiten aanwezigheid van de betrokken bestuurder of sprake is van een tegenstrijdig belang. Een tegenstrijdig belang bestaat in ieder geval wanneer de vennootschap voornemens is een transactie aan te gaan met een rechtspersoon i) waarin een bestuurder persoonlijk een materieel financieel belang houdt; ii) waarvan een bestuurslid een familierechtelijke verhouding heeft met een bestuurder van de vennootschap; of iii) waarbij een bestuurder van de vennootschap een bestuurs- of toezichthoudende functie vervult.	G
II.3.3	Een bestuurder neemt niet deel aan de discussie en de besluitvorming over een onderwerp of transactie waarbij de bestuurder een tegenstrijdig belang heeft.	G
II.3.4 (i)*	Alle transacties waarbij tegenstrijdige belangen van bestuurders spelen worden onder in de branche gebruikelijke condities overeengekomen.	G
II.3.4 (ii)*	Besluiten tot het aangaan van transacties waarbij tegenstrijdige belangen van bestuurders spelen die van materiële betekenis zijn voor de vennootschap en/of voor de desbetreffende bestuurders behoeven goedkeuring van de raad van commissarissen.	G
II.3.4 (iii)*	Dergelijke transacties worden gepubliceerd in het jaarverslag, met vermelding van het tegenstrijdig belang en de verklaring dat best practice bepalingen II.3.2 tot en met II.3.4 zijn nageleefd.	R
III	De raad van commissarissen	
III.1	Taak en werkwijze	
III.1.1	De taakverdeling van de raad van commissarissen, alsmede zijn werkwijze worden neergelegd in een reglement. De raad van commissarissen neemt in het reglement een passage op voor zijn omgang met het bestuur, de algemene vergadering en de (centrale) ondernemingsraad. Het reglement wordt op de website van de vennootschap geplaatst.	R
III.1.2	Van de jaarstukken van de vennootschap maakt deel uit een verslag van de raad van commissarissen. Hierin doet de raad van commissarissen verslag van zijn werkzaamheden in het boekjaar en neemt hij de specifieke opgaven en vermeldingen op die de bepalingen van deze Code verlangen.	R
III.1.3.a*	Van elke commissaris wordt in het verslag van de raad van commissarissen opgave gedaan van: a) geslacht;	R
III.1.3.b*	Van elke commissaris wordt in het verslag van de raad van commissarissen opgave gedaan van: b) leeftijd;	R
III.1.3.c*	Van elke commissaris wordt in het verslag van de raad van commissarissen opgave gedaan van: c) beroep;	R
III.1.3.d*	Van elke commissaris wordt in het verslag van de raad van commissarissen opgave gedaan van: d) hoofdfunctie;	R
III.1.3.e*	Van elke commissaris wordt in het verslag van de raad van commissarissen opgave gedaan van: e) nationaliteit;	R
III.1.3.f*	Van elke commissaris wordt in het verslag van de raad van commissarissen opgave gedaan van: f) nevenfuncties voor zover deze relevant zijn voor de vervulling van de taak als commissaris;	R
III.1.3.g*	Van elke commissaris wordt in het verslag van de raad van commissarissen opgave gedaan van: g) tijdstip van eerste benoeming;	R
III.1.3.h*	Van elke commissaris wordt in het verslag van de raad van commissarissen opgave gedaan van: h) de lopende termijn waarvoor de commissaris is benoemd.	R
III.1.4^	Een commissaris treedt tussentijds af bij onvoldoende functioneren, structurele onverenigbaarheid van belangen of wanneer dit anderszins naar het oordeel van de raad van commissarissen is geboden.	G
III.1.5 (i)*	Indien commissarissen frequent afwezig zijn bij vergaderingen van de raad van commissarissen, worden zij daarop aangesproken.	G
III.1.5 (ii)*	Het verslag van de raad van commissarissen vermeldt welke commissarissen frequent afwezig zijn geweest bij de vergaderingen van de raad van commissarissen.	R
III.1.6.a*	Het toezicht van de raad van commissarissen op het bestuur omvat onder andere: a) de realisatie van de doelstellingen van de vennootschap;	G

Nummer	Bepaling	Type
III.1.6.b*	Het toezicht van de raad van commissarissen op het bestuur omvat onder andere: b) de strategie en de risico's verbonden aan de ondernemingsactiviteiten;	G
III.1.6.c*	Het toezicht van de raad van commissarissen op het bestuur omvat onder andere: c) de opzet en de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen;	G
III.1.6.d*	Het toezicht van de raad van commissarissen op het bestuur omvat onder andere: d) het financiële verslaggevingsproces;	G
III.1.6.e*	Het toezicht van de raad van commissarissen op het bestuur omvat onder andere: e) de naleving van wet- en regelgeving;	G
III.1.6.f*	Het toezicht van de raad van commissarissen op het bestuur omvat onder andere: f) de verhouding met aandeelhouders;	G
III.1.6.g*	Het toezicht van de raad van commissarissen op het bestuur omvat onder andere: g) de voor de onderneming relevante maatschappelijke aspecten van ondernemen.	G
III.1.7 (i)*	De raad van commissarissen bespreekt ten minste eenmaal per jaar buiten aanwezigheid van het bestuur zijn eigen functioneren, het functioneren van de afzonderlijke commissies van de raad en dat van de individuele commissarissen, en de conclusies die hieraan moeten worden verbonden. Tevens wordt het gewenste profiel en de samenstelling en competentie van de raad van commissarissen besproken. De raad van commissarissen bespreekt voorts ten minste eenmaal per jaar buiten aanwezigheid van het bestuur zowel het functioneren van het bestuur als college als dat van de individuele bestuurders en de conclusies die hieraan moeten worden verbonden.	G
III.1.7 (ii)*	Het verslag van de raad van commissarissen vermeldt op welke wijze de evaluatie van de raad van commissarissen, de afzonderlijke commissies, en de individuele commissarissen heeft plaatsgevonden.	R
III.1.8 (i)*	De raad van commissarissen bespreekt in ieder geval eenmaal per jaar de strategie en de voornaamste risico's verbonden aan de onderneming, de uitkomsten van de beoordeling door het bestuur van de opzet en werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen, alsmede eventuele significante wijzigingen hierin.	G
III.1.8 (ii)*	Van het houden van de besprekingen wordt melding gemaakt in het verslag van de raad van commissarissen.	R
III.1.9	De raad van commissarissen en de commissarissen afzonderlijk hebben een eigen verantwoordelijkheid van het bestuur en van de externe accountant alle informatie te verlangen die de raad van commissarissen behoeft om zijn taak als toezichthoudend orgaan goed te kunnen uitoefenen. Indien de raad van commissarissen dit geboden acht kan hij informatie inwinnen van functionarissen en externe adviseurs van de vennootschap. De vennootschap stelt hiertoe de benodigde middelen ter beschikking. De raad van commissarissen kan verlangen dat bepaalde functionarissen en externe adviseurs bij zijn vergaderingen aanwezig zijn.	G
III.2	Onafhankelijkheid	
III.2.1	Alle commissarissen, met uitzondering van maximaal één persoon, zijn onafhankelijk in de zin van best practice bepaling III.2.2.	G
III.2.2.a*	Bedoelde afhankelijkheidscriteria zijn dat de betrokken commissaris, dan wel zijn echtgenoot, geregistreerde partner of een andere levensgezel, pleegkind of bloed- of aanverwant tot in de tweede graad: a) in de vijf jaar voorafgaand aan de benoeming werknemer of bestuurder van de vennootschap (inclusief gelieerde vennootschappen als bedoeld in artikel 5:48 Wft) is geweest;	G
III.2.2.b*	Bedoelde afhankelijkheidscriteria zijn dat de betrokken commissaris, dan wel zijn echtgenoot, geregistreerde partner of een andere levensgezel, pleegkind of bloed- of aanverwant tot in de tweede graad: b) een persoonlijke financiële vergoeding van de vennootschap of van een aan haar gelieerde vennootschap ontvangt, anders dan de vergoeding die voor de als commissaris verrichte werkzaamheden wordt ontvangen en voor zover zij niet past in de normale uitoefening van bedrijf;	G
III.2.2.c*	Bedoelde afhankelijkheidscriteria zijn dat de betrokken commissaris, dan wel zijn echtgenoot, geregistreerde partner of een andere levensgezel, pleegkind of bloed- of aanverwant tot in de tweede graad: c) in het jaar voorafgaand aan de benoeming een belangrijke zakelijke relatie met de vennootschap of een aan haar gelieerde vennootschap heeft gehad. Daaronder worden in ieder geval begrepen het geval dat de commissaris, of een kantoor waarvan hij aandeelhouder, vennoot, medewerker of adviseur is, is opgetreden als adviseur van de vennootschap (consultant, externe accountant, notaris en advocaat) en het geval dat de commissaris bestuurder of medewerker is van een bankinstelling waarmee de vennootschap een duurzame en significante relatie onderhoudt;	G

Nummer	Bepaling	Type
III.2.2.d*	Bedoelde afhankelijkheidscriteria zijn dat de betrokken commissaris, dan wel zijn echtgenoot, geregistreerde partner of een andere levensgezel, pleegkind of bloed- of aanverwant tot in de tweede graad: d) bestuurslid is van een vennootschap waarin een bestuurslid van de vennootschap waarop hij toezicht houdt commissaris is;	G
III.2.2.e*	Bedoelde afhankelijkheidscriteria zijn dat de betrokken commissaris, dan wel zijn echtgenoot, geregistreerde partner of een andere levensgezel, pleegkind of bloed- of aanverwant tot in de tweede graad: e) een aandelenpakket van ten minste tien procent in de vennootschap houdt (daarbij meegerekend het aandelenbezit van natuurlijke personen of juridische lichamen die met hem samenwerken op grond van een uitdrukkelijke of stilzwijgende, mondelinge of schriftelijke overeenkomst);	G
III.2.2.f*	Bedoelde afhankelijkheidscriteria zijn dat de betrokken commissaris, dan wel zijn echtgenoot, geregistreerde partner of een andere levensgezel, pleegkind of bloed- of aanverwant tot in de tweede graad: f) bestuurder of commissaris is bij of anderszins vertegenwoordiger is van een rechtspersoon die ten minste tien procent van de aandelen in de vennootschap houdt, tenzij het gaat om groepsmaatschappijen;	G
III.2.2.g*	Bedoelde afhankelijkheidscriteria zijn dat de betrokken commissaris, dan wel zijn echtgenoot, geregistreerde partner of een andere levensgezel, pleegkind of bloed- of aanverwant tot in de tweede graad: g) gedurende de voorgaande twaalf maanden tijdelijk heeft voorzien in het bestuur bij belet en ontstentenis van bestuurders.	G
III.2.3	Het verslag van de raad van commissarissen vermeldt dat naar het oordeel van de raad is voldaan aan het in best practice bepaling III.2.1 bepaalde en, indien van toepassing, geeft daarbij aan welke commissaris de raad als niet-onafhankelijk beschouwt.	R
III.3	Deskundigheid en samenstelling	
III.3.1 (i)*	De raad van commissarissen stelt een profielschets voor zijn omvang en samenstelling op, rekening houdend met de aard van de onderneming, haar activiteiten en de gewenste deskundigheid en achtergrond van de commissarissen. In de profielschets wordt ingegaan op de voor de vennootschap relevante aspecten van diversiteit in de samenstelling van de raad en wordt vermeld welke concrete doelstelling de raad ten aanzien van diversiteit hanteert. De profielschets wordt algemeen verkrijgbaar gesteld en op de website van de vennootschap geplaatst.	R
III.3.1 (ii)*	Voor zover de bestaande situatie afwijkt van de nagestreefde situatie, legt de raad van commissarissen hierover verantwoording af in het verslag van de raad van commissarissen en geeft hij tevens aan hoe en op welke termijn hij verwacht dit streven te realiseren.	R
III.3.2	Minimaal één lid van de raad van commissarissen is een zogenoemde financieel expert, hetgeen inhoudt dat deze persoon relevante kennis en ervaring heeft opgedaan op financieel administratief/accounting gebied bij beursvennootschappen of bij andere grote rechtspersonen.	G
III.3.3	Alle commissarissen volgen na benoeming een introductieprogramma waarin in ieder geval aandacht wordt besteed aan algemene financiële, sociale en juridische zaken, de financiële verslaggeving door de vennootschap, de specifieke aspecten die eigen zijn aan de desbetreffende vennootschap en haar ondernemingsactiviteiten en de verantwoordelijkheden van een commissaris. De raad van commissarissen beoordeelt jaarlijks op welke onderdelen commissarissen gedurende hun benoemingsperiode behoefte hebben aan nadere training of opleiding. De vennootschap speelt hierin een faciliterende rol.	G
III.3.4	Het aantal commissariaten van één persoon bij Nederlandse beursvennootschappen is zodanig beperkt dat een goede taakvervulling is gewaarborgd en bedraagt niet meer dan vijf, waarbij het voorzitterschap van een raad van commissarissen dubbel telt.	G
III.3.5	Een commissaris kan maximaal driemaal voor een periode van vier jaar zitting hebben in de raad van commissarissen.	G
III.3.6	De raad van commissarissen stelt een rooster van aftreden vast om zoveel mogelijk te voorkomen dat veel commissarissen tegelijk aftreden. Het rooster van aftreden wordt algemeen verkrijgbaar gesteld en op de website van de vennootschap geplaatst.	R
III.4	De voorzitter van de raad van commissarissen en de secretaris van de vennootschap	
III.4.1.a*	De voorzitter van de raad van commissarissen ziet er op toe dat: a) commissarissen hun introductie- en opleidings- of trainingsprogramma volgen;	G
III.4.1.b*	De voorzitter van de raad van commissarissen ziet er op toe dat: b) commissarissen tijdig alle informatie ontvangen die nodig is voor de goede uitoefening van hun taak;	G
III.4.1.c*	De voorzitter van de raad van commissarissen ziet er op toe dat: c) voldoende tijd bestaat voor de beraadslaging en besluitvorming door de raad van commissarissen;	G
III.4.1.d*	De voorzitter van de raad van commissarissen ziet er op toe dat: d) commissies van de raad van commissarissen naar behoren functioneren;	G

Nummer	Bepaling	Type
III.4.1.e*	De voorzitter van de raad van commissarissen ziet er op toe dat: e) bestuurders en de commissarissen ten minste jaarlijks worden beoordeeld op hun functioneren;	G
III.4.1.f*	De voorzitter van de raad van commissarissen ziet er op toe dat: f) de raad van commissarissen een vicevoorzitter kiest;	G
III.4.1.g*	De voorzitter van de raad van commissarissen ziet er op toe dat: g) contacten van de raad van commissarissen met het bestuur en (centrale) ondernemingsraad naar behoren verlopen.	G
III.4.2	De voorzitter van de raad van commissarissen is geen voormalig bestuurder van de vennootschap.	G
III.4.3	De raad van commissarissen wordt ondersteund door de secretaris van de vennootschap. De secretaris ziet er op toe dat juiste procedures worden gevolgd en dat wordt gehandeld in overeenstemming met de wettelijke en statutaire verplichtingen. Hij ondersteunt de voorzitter van de raad van commissarissen in de daadwerkelijke organisatie van de raad van commissarissen (informatie, agendering, evaluatie, opleidingsprogramma, etc.). De secretaris wordt, al dan niet op initiatief van de raad van commissarissen, benoemd en ontslagen door het bestuur, na verkregen goedkeuring door de raad van commissarissen.	G
III.4.4	De vicevoorzitter van de raad van commissarissen vervangt bij gelegenheid de voorzitter. In aanvulling op best practice bepaling III.1.7 fungeert de vicevoorzitter als aanspreekpunt voor individuele commissarissen en bestuurders over het functioneren van de voorzitter.	G
III.5	Samenstelling en rol van drie kerncommissies van de raad van commissarissen	
III.5.1	De raad van commissarissen stelt voor iedere commissie een reglement op. Het reglement geeft aan wat de rol en verantwoordelijkheid van de desbetreffende commissie is, haar samenstelling en op welke wijze zij haar taak uitoefent. Het reglement kan toelaten dat maximaal één lid van elke commissie niet onafhankelijk is in de zin van best practice bepaling III.2.2. De reglementen en de samenstelling van de commissies worden op de website van de vennootschap geplaatst.	R
III.5.2	Het verslag van de raad van commissarissen vermeldt de samenstelling van de commissies, het aantal vergaderingen van de commissies en de belangrijkste onderwerpen die aan de orde zijn gekomen.	R
III.5.3	De raad van commissarissen ontvangt van elk van de commissies een verslag van de beraadslagingen en bevindingen.	V
III.5.4.a*	De auditcommissie richt zich in ieder geval op het toezicht op het bestuur ten aanzien van: a) de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen, waaronder het toezicht op de naleving van de relevante wet- en regelgeving en het toezicht op de werking van gedragscodes;	G
III.5.4.b*	De auditcommissie richt zich in ieder geval op het toezicht op het bestuur ten aanzien van: b) de financiële informatievervalsing door de vennootschap (keuze van accounting policies, toepassing en beoordeling van effecten van nieuwe regels, inzicht in de behandeling van "schattingen" in de jaarrekening, prognoses, werk van in- en externe accountants ter zake, etc.).	G
III.5.4.c*	De auditcommissie richt zich in ieder geval op het toezicht op het bestuur ten aanzien van: c) de naleving van aanbevelingen en opvolging van opmerkingen van in- en externe accountants;	G
III.5.4.d*	De auditcommissie richt zich in ieder geval op het toezicht op het bestuur ten aanzien van: d) de rol en het functioneren van de interne audit functie;	G
III.5.4.e*	De auditcommissie richt zich in ieder geval op het toezicht op het bestuur ten aanzien van: e) het beleid van de vennootschap met betrekking tot tax planning.	G
III.5.4.f*	De auditcommissie richt zich in ieder geval op het toezicht op het bestuur ten aanzien van: f) de relatie met de externe accountant waaronder in het bijzonder zijn onafhankelijkheid, de bezoldiging en eventuele niet controlewerkzaamheden voor de vennootschap;	G
III.5.4.g*	De auditcommissie richt zich in ieder geval op het toezicht op het bestuur ten aanzien van: g) de financiering van de vennootschap;	G
III.5.4.h*	De auditcommissie richt zich in ieder geval op het toezicht op het bestuur ten aanzien van: h) de toepassingen van de informatie- en communicatietechnologie.	G
III.5.5	De auditcommissie is het eerste aanspreekpunt van de externe accountant wanneer deze onregelmatigheden constateert in de inhoud van financiële berichten.	G
III.5.6	Het voorzitterschap van de auditcommissie wordt niet vervuld door de voorzitter van de raad van commissarissen, noch door een voormalig bestuurder van de vennootschap.	G
III.5.7	Van de auditcommissie maakt ten minste een financieel expert in de zin van best practice bepaling III.3.2 deel uit.	G

Nummer	Bepaling	Type
III.5.8	De auditcommissie bepaalt of en wanneer de voorzitter van het bestuur (of: chief executive officer), de bestuurder verantwoordelijk voor financiële zaken (of: chief financial officer), de externe accountant en de interne auditor bij haar vergaderingen aanwezig zijn.	G
III.5.9	De auditcommissie overlegt zo vaak als zij dit noodzakelijk acht, doch ten minste eenmaal per jaar, buiten aanwezigheid van het bestuur met de externe accountant.	G
III.5.10.a*	De remuneratiecommissie heeft in ieder geval de volgende taken: a) het doen van een voorstel aan de raad van commissarissen betreffende het te voeren bezoldigingsbeleid;	G
III.5.10.b*	De remuneratiecommissie heeft in ieder geval de volgende taken: b) het doen van een voorstel inzake de bezoldiging van de individuele bestuurders ter vaststelling door de raad van commissarissen, in welk voorstel in ieder geval aan de orde komen: i) de bezoldigingsstructuur en ii) de hoogte van de vaste bezoldiging, de toe te kennen aandelen en/of opties en/of andere variabele bezoldigingscomponenten, pensioenrechten, afvloeiingsregelingen en overige vergoedingen, alsmede de prestatiecriteria en de toepassing daarvan;	G
III.5.10.c*	De remuneratiecommissie heeft in ieder geval de volgende taken: c) het opmaken van het remuneratierapport als bedoeld in best practice bepaling II.2.12.	G
III.5.11	Het voorzitterschap van de remuneratiecommissie wordt niet vervuld door de voorzitter van de raad van commissarissen, noch door een voormalig bestuurder van de vennootschap, noch door een commissaris die bij een andere beursvennootschap bestuurder is.	G
III.5.12	In de remuneratiecommissie neemt maximaal één commissaris zitting die bij een andere Nederlandse beursvennootschap bestuurder is.	G
III.5.13	Indien de remuneratiecommissie ten behoeve van haar taken gebruik maakt van de diensten van een remuneratieadviseur, vergewist zij zich ervan dat de desbetreffende adviseur geen advies verstrekt aan de bestuurders van de vennootschap.	G
III.5.14.a*	De selectie- en benoemingscommissie richt zich in ieder geval op: a) het opstellen van selectiecriteria en benoemingsprocedures inzake commissarissen en bestuurders;	G
III.5.14.b*	De selectie- en benoemingscommissie richt zich in ieder geval op: b) de periodieke beoordeling van omvang en samenstelling van de raad van commissarissen en het bestuur en het doen van een voorstel voor een profielschets van de raad van commissarissen;	G
III.5.14.c*	De selectie- en benoemingscommissie richt zich in ieder geval op: c) de periodieke beoordeling van het functioneren van individuele commissarissen en bestuurders en de rapportage hierover aan de raad van commissarissen;	G
III.5.14.d*	De selectie- en benoemingscommissie richt zich in ieder geval op: d) het doen van voorstellen voor (her)benoemingen;	G
III.5.14.e*	De selectie- en benoemingscommissie richt zich in ieder geval op: e) het toezicht op het beleid van het bestuur inzake selectiecriteria en benoemingsprocedures voor het hoger management.	G
III.6	Tegenstrijdige belangen	
III.6.1	Een commissaris meldt een (potentieel) tegenstrijdig belang dat van materiële betekenis is voor de vennootschap en/of voor de desbetreffende commissaris terstond aan de voorzitter van de raad van commissarissen en verschaft daarover alle relevante informatie, inclusief de relevante informatie inzake zijn echtgenoot, geregistreerde partner of een andere levensgezel, pleegkind en bloed- en aanverwanten tot in de tweede graad. Indien de voorzitter van de raad van commissarissen een (potentieel) tegenstrijdig belang heeft dat van materiële betekenis is voor de vennootschap en/of voor zichzelf, meldt hij dit terstond aan de vicevoorzitter van de raad van commissarissen en verschaft daarover alle relevante informatie, inclusief de relevante informatie betreffende zijn echtgenoot, geregistreerde partner of een andere levensgezel, pleegkind en bloed- en aanverwanten tot in de tweede graad. Aan de beoordeling van de raad van commissarissen of sprake is van een tegenstrijdig belang neemt de desbetreffende commissaris niet deel. Een tegenstrijdig belang bestaat in ieder geval wanneer de vennootschap voornemens is een transactie aan te gaan met een rechtspersoon: i) waarin een commissaris persoonlijk een materieel financieel belang houdt; ii) waarvan een bestuurslid een familierechtelijke verhouding heeft met een commissaris van de vennootschap; of iii) waarbij een commissaris van de vennootschap een bestuurs- of toezichthoudende functie vervult.	G
III.6.2	Een commissaris neemt niet deel aan de discussie en de besluitvorming over een onderwerp G of transactie waarbij deze commissaris een tegenstrijdig belang heeft.	G
III.6.3 (i)*	Alle transacties waarbij tegenstrijdige belangen van commissarissen spelen worden onder in de branche gebruikelijke condities overeengekomen.	G

Nummer	Bepaling	Type
III.6.3 (ii)*	Besluiten tot het aangaan van transacties waarbij tegenstrijdige belangen van commissarissen spelen die van materiële betekenis zijn voor de vennootschap en/of voor de desbetreffende commissarissen behoeven de goedkeuring van de raad van commissarissen.	G
III.6.3 (iii)*	Dergelijke transacties worden gepubliceerd in het jaarverslag met vermelding van het tegenstrijdig belang en de verklaring dat best practice bepalingen III.6.1 tot en met III.6.3 zijn nageleefd.	R
III.6.4 (i)*	Alle transacties tussen de vennootschap en natuurlijke of rechtspersonen die ten minste tien procent van de aandelen in de vennootschap houden, worden onder in de branche gebruikelijke condities overeengekomen.	G
III.6.4 (ii)*	Besluiten tot het aangaan van transacties met deze personen die van materiële betekenis zijn voor de vennootschap en/of voor deze personen behoeven goedkeuring van de raad van commissarissen.	G
III.6.4 (iii)*	Dergelijke transacties worden gepubliceerd in het jaarverslag, met de verklaring dat best practice bepaling III.6.4 is nageleefd.	R
III.6.5	Het reglement van de raad van commissarissen bevat regels ten aanzien van de omgang met (potentieel) tegenstrijdige belangen bij bestuurders, commissarissen en de externe accountant in relatie tot de vennootschap, en voor welke transacties goedkeuring van de raad van commissarissen nodig is. De vennootschap stelt tevens regels op voor het bezit van en transacties in effecten door bestuurders en commissarissen anders dan die uitgegeven door de "eigen" vennootschap.	R
III.6.6	Een gedelegeerd commissaris is een commissaris met een bijzondere taak. De delegatie kan niet verder gaan dan de taken die de raad van commissarissen zelf heeft en omvat niet het besturen van de vennootschap. Zij strekt tot intensiever toezicht en advies en meer geregeld overleg met het bestuur. Het gedelegeerd commissariaat is slechts van tijdelijke aard. De delegatie kan niet de taak en bevoegdheid van de raad van commissarissen wegnemen. De gedelegeerd commissaris blijft lid van de raad van commissarissen.	G
III.6.7 [^]	De commissaris die tijdelijk voorziet in het bestuur bij belet en ontstentenis van bestuurders treedt uit de raad van commissarissen om de bestuurstaak op zich te nemen.	G
III.7	Bezoldiging	
III.7.1	Aan een commissaris worden bij wijze van bezoldiging geen aandelen en/of rechten op aandelen toegekend.	G
III.7.2 [^]	Het eventuele aandelenbezit van een commissaris in de vennootschap waarvan hij commissaris is, is ter belegging op de lange termijn.	G
III.7.3	De vennootschap verstrekt aan haar commissarissen geen persoonlijke leningen, garanties, en dergelijke, tenzij in de normale uitoefening van het bedrijf en na goedkeuring van de raad van commissarissen. Leningen worden niet kwijtescholden.	G
III.8	One-tier bestuursstructuur	
III.8.1 [^]	De voorzitter van het bestuur is niet tevens belast, noch belast geweest met de dagelijkse gang van zaken van de vennootschap.	G
III.8.2 [^]	De voorzitter van het bestuur ziet toe op een goede samenstelling en functionering van het gehele bestuur.	G
III.8.3 [^]	Het bestuur past hoofdstuk III.5 van deze Code toe. Van de in hoofdstuk III.5 bedoelde commissies maken uitsluitend deel uit bestuursleden die niet met de dagelijkse gang van zaken zijn belast.	G
III.8.4 [^]	Het bestuur bestaat voor de meerderheid uit leden die niet met de dagelijkse gang van zaken zijn belast en onafhankelijk zijn in die zin van best practice bepaling III.2.2.	G
IV	De (algemene vergadering van) aandeelhouders	
IV.1	Bevoegdheden	
IV.1.1	De algemene vergadering van een niet-structuurvennootschap kan een besluit tot het ontnemen van het bindende karakter aan een voordracht tot benoeming van een bestuurder of commissaris en/of een besluit tot ontslag van een bestuurder of commissaris nemen bij volstreekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen. Aan deze meerderheid kan de eis worden gesteld dat zij een bepaald gedeelte van het geplaatste kapitaal vertegenwoordigt, welk deel niet hoger dan een derde wordt gesteld. Indien dit gedeelte ter vergadering niet is vertegenwoordigd, maar een volstreekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen het besluit tot het ontnemen van het bindende karakter aan de voordracht of tot het ontslag steunt, dan kan in een nieuwe vergadering die wordt bijeengeroepen het besluit bij volstreekte meerderheid van stemmen worden genomen, onafhankelijk van het op deze vergadering vertegenwoordigd gedeelte van het kapitaal.	G

Nummer	Bepaling	Type
IV.1.2	Het stemrecht op financieringspreferente aandelen wordt gebaseerd op de reële waarde van de kapitaalbreng. Dit geldt in ieder geval bij de uitgifte van financieringspreferente aandelen.	G
IV.1.3	Indien een serieus ondershands bod op een bedrijfsonderdeel of een deelneming waarvan de waarde de in artikel 2:107a, lid 1, onderdeel c BW genoemde grens overschrijdt in de openbaarheid is gebracht, deelt het bestuur van de vennootschap zo spoedig mogelijk zijn standpunt ten aanzien van het bod, alsmede de motivering van dit standpunt, openbaar mede.	G
IV.1.4	Het reservering- en dividendbeleid van de vennootschap (de hoogte en bestemming van reservering, de hoogte van het dividend en de dividendvorm) wordt als apart agendapunt op de algemene vergadering behandeld en verantwoord.	G
IV.1.5	Het voorstel tot uitkering van dividend wordt als apart agendapunt op de algemene vergadering behandeld.	G
IV.1.6 (i)*	Goedkeuring van het door het bestuur gevoerde beleid (décharge van bestuurders) en goedkeuring van het door de raad van commissarissen uitgeoefende toezicht (décharge van commissarissen) worden afzonderlijk in de algemene vergadering in stemming gebracht.	G
IV.1.6 (ii)*	Verantwoording over de naleving van de Code wordt afgelegd als onderdeel van de verantwoording over het jaarverslag.	G
IV.1.7	De vennootschap bepaalt een registratiedatum voor de uitoefening van stem- en vergaderrechten.	G
IV.1.8	De voorzitter van de algemene vergadering is verantwoordelijk voor een goede vergaderorde teneinde een zinvolle discussie in de vergadering te faciliteren.	G
IV.2	Certificering van aandelen	
IV.2.1 [^]	Het bestuur van het administratiekantoor geniet het vertrouwen van de certificaathouders en opereert onafhankelijk van de vennootschap die de certificaten heeft uitgegeven. De administratievoorwaarden bepalen in welke gevallen en onder welke voorwaarden certificaathouders het administratiekantoor kunnen verzoeken een vergadering van certificaathouders bijeen te roepen.	G
IV.2.2 [^]	De bestuurders van het administratiekantoor worden benoemd door het bestuur van het administratiekantoor. De vergadering van certificaathouders kan aan het bestuur van het administratiekantoor personen voor benoeming tot bestuurder aanbevelen. In het bestuur van het administratiekantoor nemen geen (voormalig) bestuurders, (voormalig) commissarissen, werknemers of vaste adviseurs van de vennootschap zitting.	G
IV.2.3 [^]	Een bestuurder van het administratiekantoor kan maximaal driemaal voor een periode van vier jaar zitting hebben in het bestuur van het administratiekantoor.	G
IV.2.4 [^]	Het bestuur van het administratiekantoor is aanwezig op de algemene vergadering en geeft daarin, desgewenst, een verklaring over zijn voorgenomen stemgedrag.	G
IV.2.5 [^]	Bij de uitoefening van zijn stemrechten richt het administratiekantoor zich primair naar het belang van de certificaathouders en houdt het rekening met het belang van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming.	G
IV.2.6 [^]	Het administratiekantoor doet periodiek, doch ten minste eenmaal per jaar, verslag van zijn activiteiten. Het verslag wordt op de website van de vennootschap geplaatst.	R
IV.2.7.a*	In het onder best practice bepaling IV.2.6 bedoelde verslag wordt ten minste aandacht besteed aan: a) het aantal gecertificeerde aandelen, alsmede een toelichting op wijzigingen daarin;	R
IV.2.7.b*	In het onder best practice bepaling IV.2.6 bedoelde verslag wordt ten minste aandacht besteed aan: b) de in het boekjaar verrichte werkzaamheden;	R
IV.2.7.c*	In het onder best practice bepaling IV.2.6 bedoelde verslag wordt ten minste aandacht besteed aan: c) het stemgedrag in de gedurende het boekjaar gehouden algemene vergaderingen;	R
IV.2.7.d*	In het onder best practice bepaling IV.2.6 bedoelde verslag wordt ten minste aandacht besteed aan: d) het door het administratiekantoor vertegenwoordigde percentage van de uitgebrachte stemmen tijdens de onder c) bedoelde vergaderingen;	R
IV.2.7.e*	In het onder best practice bepaling IV.2.6 bedoelde verslag wordt ten minste aandacht besteed aan: e) de bezoldiging van de bestuursleden van het administratiekantoor;	R
IV.2.7.f*	In het onder best practice bepaling IV.2.6 bedoelde verslag wordt ten minste aandacht besteed aan: f) het aantal gehouden vergaderingen van het bestuur alsmede de belangrijkste onderwerpen die daarbij aan de orde zijn geweest;	R

Nummer	Bepaling	Type
IV.2.7.g*	In het onder best practice bepaling IV.2.6 bedoelde verslag wordt ten minste aandacht besteed aan: g) de kosten van de activiteiten van het administratiekantoor;	R
IV.2.7.h*	In het onder best practice bepaling IV.2.6 bedoelde verslag wordt ten minste aandacht besteed aan: h) de eventueel door het administratiekantoor ingewonnen externe adviezen;	R
IV.2.7.i*	In het onder best practice bepaling IV.2.6 bedoelde verslag wordt ten minste aandacht besteed aan: i) de functies van de bestuurders;	R
IV.2.7.j*	In het onder best practice bepaling IV.2.6 bedoelde verslag wordt ten minste aandacht besteed aan: j) de contactgegevens van het administratiekantoor.	R
IV.2.8^	Het administratiekantoor verleent zonder enige beperkingen en onder alle omstandigheden stemvolmachten aan certificaathouders die daar om vragen. Iedere certificaathouder kan het administratiekantoor een bindende steminstructie geven voor de aandelen die het administratiekantoor voor hem houdt.	G
IV.3	Informatieverschaffing/logistiek algemene vergadering	
IV.3.1 (i)*	Analistenbijeenkomsten, analistenpresentaties, presentaties aan (institutionele) beleggers en persconferenties worden vooraf via de website van de vennootschap en persberichten aangekondigd.	G
IV.3.1 (ii)*	Alle aandeelhouders kunnen deze bijeenkomsten en presentaties gelijktijdig volgen door middel van webcasting, telefoon, of anderszins.	G
IV.3.1 (iii)*	De presentaties worden na afloop van de bijeenkomsten op de website van de vennootschap geplaatst.	R
IV.3.2	Analistenrapporten en taxaties van analisten worden niet vooraf door de vennootschap beoordeeld, van commentaar voorzien of gecorrigeerd anders dan op feitelijkeheden.	G
IV.3.3	De vennootschap verstrekt geen vergoeding(en) aan partijen voor het verrichten van onderzoek ten behoeve van analistenrapporten, noch voor de vervaardiging of publicatie van analistenrapporten, met uitzondering van credit rating bureaus.	G
IV.3.4	Analistenbijeenkomsten, presentaties aan (institutionele) beleggers en directe besprekingen met deze beleggers vinden niet plaats kort voor de publicatie van de reguliere financiële informatie (kwartaalcijfers, halfjaarcijfers of jaarcijfers).	G
IV.3.5	Het bestuur en de raad van commissarissen verschaffen de algemene vergadering alle verlangde informatie, tenzij een zwaarwichtig belang van de vennootschap zich daartegen verzet. Indien door het bestuur en de raad van commissarissen op een zwaarwichtig belang een beroep wordt gedaan, wordt dit beroep gemotiveerd toegelicht.	G
IV.3.6	De vennootschap plaatst en actualiseert de voor aandeelhouders relevante informatie die zij krachtens het op haar van toepassing zijnde vennootschapsrecht en effectenrecht dient te publiceren of deponeren op een afzonderlijk gedeelte van de website van de vennootschap.	R
IV.3.7	Op de agenda van de algemene vergadering wordt vermeld welke punten ter bespreking en welke punten ter stemming zijn.	G
IV.3.8	Een voorstel tot goedkeuring of machtiging door de algemene vergadering wordt schriftelijk toegelicht. Het bestuur gaat in de toelichting in op alle feiten en omstandigheden die relevant zijn voor de te verlenen goedkeuring of machtiging. De toelichting bij de agenda wordt op de website van de vennootschap geplaatst.	R
IV.3.9	Materiële wijzigingen in de statuten van de vennootschap alsmede voorstellen tot benoeming van bestuurders en commissarissen worden afzonderlijk aan de algemene vergadering voorgelegd.	G
IV.3.10	Het verslag van de algemene vergadering wordt uiterlijk drie maanden na afloop van de vergadering aan aandeelhouders op verzoek ter beschikking gesteld, waarna aandeelhouders gedurende de daaropvolgende drie maanden de gelegenheid hebben op het verslag te reageren. Het verslag wordt vervolgens vastgesteld op de wijze die in de statuten is bepaald.	G
IV.3.11	Het bestuur geeft in het jaarverslag een overzicht van alle uitstaande of potentieel inzetbare beschermingsmaatregelen tegen een overname van zeggenschap over de vennootschap en geeft daarbij aan onder welke omstandigheden deze beschermingsmaatregelen naar verwachting kunnen worden ingezet.	R
IV.3.12	De vennootschap biedt aandeelhouders en andere stemgerechtigden de mogelijkheid om voorafgaand aan de algemene vergadering stemvolmachten respectievelijk steminstructies aan een onafhankelijke derde te verstrekken.	G
IV.3.13	De vennootschap formuleert een beleid op hoofdlijnen inzake bilaterale contacten met aandeelhouders en publiceert dit beleid op haar website.	R
IV.4	Verantwoordelijkheid van aandeelhouders	

Nummer	Bepaling	Type
IV.4.1	Institutionele beleggers (pensioenfondsen, verzekeraars, beleggingsinstellingen, vermogensbeheerders) publiceren jaarlijks in ieder geval op hun website hun beleid ten aanzien van het uitoefenen van het stemrecht op aandelen die zij houden in beursvennootschappen.	R
IV.4.2	Institutionele beleggers doen jaarlijks op hun website en/of in hun jaarverslag verslag van de uitvoering van hun beleid ten aanzien van het uitoefenen van het stemrecht in het desbetreffende boekjaar.	R
IV.4.3	Institutionele beleggers brengen ten minste eenmaal per kwartaal op hun website verslag uit of en hoe zij als aandeelhouders hebben gestemd op algemene vergaderingen.	R
IV.4.4	Een aandeelhouder oefent het agenderingsrecht slechts uit nadat hij daaromtrent in overleg is getreden met het bestuur. Wanneer een of meer aandeelhouders het voornemen heeft de agendering te verzoeken van een onderwerp dat kan leiden tot wijziging van de strategie van de vennootschap, bijvoorbeeld door het ontslag van één of meer bestuurders of commissarissen, wordt het bestuur in de gelegenheid gesteld een redelijke termijn in te roepen om hierop te reageren (de responstijd). Dit geldt ook voor een voornemen als hiervoor bedoeld dat strekt tot rechterlijke machtiging voor het bijeenroepen van een algemene vergadering op grond van artikel 2:110 BW. De desbetreffende aandeelhouder respecteert de door het bestuur ingeroepen responstijd in de zin van best practice bepaling II.1.9.	G
IV.4.5	Een aandeelhouder stemt naar zijn eigen inzicht. Van een aandeelhouder die gebruik maakt van stemadviezen van derden wordt verwacht dat hij zich een eigen oordeel vormt over het stembeleid van deze adviseur en de door deze adviseur verstrekte stemadviezen.	G
IV.4.6	Indien een aandeelhouder een onderwerp op de agenda heeft laten plaatsen, licht hij dit ter vergadering toe en beantwoordt hij zo nodig vragen hierover.	G
V	De audit van de financiële verslaggeving en de positie van de interne audit functie en van de externe accountant	
V.1	Financiële verslaggeving	
V.1.1	Het opstellen en de publicatie van het jaarverslag, de jaarrekening, de kwartaal- en/of halfjaarcijfers en ad hoc financiële informatie vergen zorgvuldige interne procedures. De raad van commissarissen houdt toezicht op het volgen van deze procedures.	G
V.1.2	De auditcommissie beoordeelt hoe de externe accountant wordt betrokken bij de inhoud en publicatie van financiële berichten, anders dan de jaarrekening.	G
V.1.3	Het bestuur is verantwoordelijk voor het instellen en handhaven van interne procedures die ervoor zorgen dat alle belangrijke financiële informatie bij het bestuur bekend is, zodat de tijdigheid, volledigheid en juistheid van de externe financiële verslaggeving worden gewaarborgd. Vanuit dit oogpunt zorgt het bestuur ervoor dat de financiële informatie uit ondernemingsdivisies en/of dochtermaatschappijen, rechtstreeks aan hem wordt gerapporteerd en dat de integriteit van de informatie niet wordt aangetast. De raad van commissarissen houdt toezicht op de instelling en handhaving van deze interne procedures.	G
V.2	Rol, benoeming, beloning en beoordeling van het functioneren van de externe accountant	
V.2.1	De externe accountant kan over zijn verklaring omtrent de getrouwheid van de jaarrekening worden bevraagd door de algemene vergadering. De externe accountant woont daartoe deze vergadering bij en is daarin bevoegd het woord te voeren.	G
V.2.2	Het bestuur en de auditcommissie rapporteren jaarlijks aan de raad van commissarissen over de ontwikkelingen in de relatie met de externe accountant, waaronder in het bijzonder zijn onafhankelijkheid (met inbegrip van de wenselijkheid van rotatie van verantwoordelijke partners binnen een kantoor van externe accountants dat met de controle is belast en van het verrichten van niet controlewerkzaamheden voor de vennootschap verricht door hetzelfde kantoor). Mede op grond hiervan bepaalt de raad van commissarissen zijn voordracht aan de algemene vergadering tot benoeming van een externe accountant.	V
V.2.3	Het bestuur en de auditcommissie maken ten minste eenmaal in de vier jaar een grondige beoordeling van het functioneren van de externe accountant in de diverse entiteiten en capaciteiten waarin de externe accountant fungeert. De belangrijkste conclusies hiervan worden aan de algemene vergadering meegedeeld ten behoeve van de beoordeling van de voordracht tot benoeming van de externe accountant.	G
V.3	Interne audit functie	
V.3.1 [^]	De externe accountant en de auditcommissie worden betrokken bij het opstellen van het werkplan van de interne auditor. Zij nemen ook kennis van de bevindingen van de interne auditor.	G

Nummer	Bepaling	Type
V.3.2 [^]	De interne auditor heeft toegang tot de externe accountant en tot de voorzitter van de auditcommissie.	G
V.3.3 [^]	Indien een interne audit functie ontbreekt, evalueert de auditcommissie jaarlijks of er behoefte bestaat aan een interne auditor. Aan de hand van deze evaluatie doet de raad van commissarissen hierover, op voorstel van de auditcommissie, een aanbeveling aan het bestuur en neemt deze op in het verslag van de raad van commissarissen.	R
V.4	Relatie en communicatie van de externe accountant met de organen van de vennootschap	
V.4.1	De externe accountant woont in ieder geval de vergadering van de raad van commissarissen bij waarin het verslag van de externe accountant betreffende het onderzoek van de jaarrekening wordt besproken en waarin wordt besloten over de goedkeuring of vaststelling van de jaarrekening. De externe accountant ontvangt de financiële informatie die ten grondslag ligt aan de vaststelling van de kwartaal- en/of halfjaarcijfers en overige tussentijdse financiële berichten en wordt in de gelegenheid gesteld om op alle informatie te reageren.	G
V.4.2	De externe accountant kan in voorkomende gevallen de voorzitter van de auditcommissie verzoeken bij een vergadering van de auditcommissie aanwezig te zijn.	G
V.4.3	Het verslag van de externe accountant ingevolge artikel 2:393 lid 4 BW bevat datgene wat de externe accountant met betrekking tot de controle van de jaarrekening en de daaraan gerelateerde controles onder de aandacht van het bestuur en de raad van commissarissen wil brengen. Daarbij kan aan de volgende onderwerpen worden gedacht. A. Met betrekking tot de accountantscontrole: • informatie over zaken die van belang zijn voor de beoordeling van de onafhankelijkheid van de externe accountant; • informatie over de gang van zaken tijdens de controle als ook de samenwerking met interne auditors en eventueel andere externe accountants, discussiepunten met het bestuur, een overzicht van niet aangepaste correcties, etc. B. Met betrekking tot de financiële cijfers: • analyses van ontwikkelingen van het vermogen en resultaat, die niet in de te publiceren gegevens voorkomen en die naar de mening van de externe accountant bijdragen aan het inzicht in de financiële positie en resultaten van de vennootschap; • commentaar op de verwerking van eenmalige posten, de effecten van schattingen en de wijze waarop deze tot stand zijn gekomen, de keuze van accounting policies wanneer ook andere keuzes mogelijk waren, alsmede bijzondere effecten als gevolg daarvan; • opmerkingen over de kwaliteit van prognoses en budgetten. C. Met betrekking tot de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen (inclusief de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking) en de kwaliteit van de interne informatievoorziening: • verbeterpunten, geconstateerde leemten en kwaliteitsbeoordelingen; • opmerkingen over bedreigingen en risico's voor de vennootschap en de wijze waarop daarover in de te publiceren gegevens gerapporteerd dient te worden; • naleving van statuten, instructies, regelgeving, leningsconvenanten, vereisten van externe toezichthouders, etc.	V

Bron: Monitoring Commissie Corporate Governance Code (2008); Bewerking SEO Economisch Onderzoek;
 * = Bepaling opgeknipt en getoetst als meerdere subbepalingen; ^ = Indien-bepaling getoetst d.m.v. webenquête; R = Rapportagebepaling; V = Vastleggingsbepaling; G = Gedragsbepaling.

Bijlage C Vragenlijst webenquête³²

De vragenlijst van de webenquête (zie ook paragraaf 2.1.2) is hieronder weergegeven.

Bijlage C.1 Naleving 'indien-bepalingen'

Gebeurtenisafhankelijke bepalingen

1. Onderstaande bepalingen zijn alleen van toepassing als zich een bepaalde gebeurtenis heeft voorgedaan. De betreffende gebeurtenis staat telkens vetgedrukt. Geef bij elk van de bepalingen aan of uw onderneming deze in 2015 heeft toegepast. Indien een bepaling voor uw onderneming niet van toepassing was, omdat deze gebeurtenis zich niet heeft voorgedaan, dan antwoordt u "N.v.t.". *{enkele keuze}{verplicht}*

	Bepaling	Toegepast	Niet toegepast, maar wel gemotiveerd	Niet toegepast en niet gemotiveerd	N.v.t.
A	Elke substantiële verandering in de corporate governance structuur van de vennootschap en in de naleving van deze Code wordt onder een afzonderlijk agendapunt ter bespreking aan de algemene vergadering voorgelegd (bepaling I.2).	☐	☐	☐	☐
B	In het geval dat gedurende het boekjaar aan een (voormalig) bestuurder een vertrekvergoeding of andere bijzondere vergoeding wordt betaald , wordt in het remuneratierapport een verantwoording en een uitleg voor deze vergoeding gegeven (bepaling II.2.15).	☐	☐	☐	☐
C	Een commissaris treedt tussentijds af bij onvoldoende functioneren, structurele onverenigbaarheid van belangen of wanneer dit anderszins naar het oordeel van de raad van commissarissen is geboden (bepaling III.1.4).	☐	☐	☐	☐
D	De commissaris die tijdelijk voorziet in het bestuur bij belet en ontstentenis van bestuurders treedt uit de raad van commissarissen om de bestuurszaak op zich te nemen (bepaling III.6.7).	☐	☐	☐	☐

³² Deze Bijlage vermeldt de vragen van de enquête zonder de inleidende tekst.

2. *{Indien v1A, B, C, D = "Niet toegepast, maar wel gemotiveerd"}* Kunt u aangeven waar de motivering van uw onderneming kan worden gevonden? *{multiple choice}*

Toelichting: er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

		In ons bestuursverslag	In onze corporate governance verklaring	Op een openbaar gedeelte van onze website	Elders, namelijk:
A	Elke substantiële verandering in de corporate governance structuur van de vennootschap en in de naleving van deze Code wordt onder een afzonderlijk agendapunt ter bespreking aan de algemene vergadering voorgelegd (bepaling I.2).	☐	☐	☐	<i>{open veld}</i>
B	In het geval dat gedurende het boekjaar aan een (voormalig) bestuurder een vertrekvergoeding of andere bijzondere vergoeding wordt betaald, wordt in het remuneratierapport een verantwoording en een uitleg voor deze vergoeding gegeven (bepaling II.2.15).	☐	☐	☐	<i>{open veld}</i>
C	Een commissaris treedt tussentijds af bij onvoldoende functioneren, structurele onverenigbaarheid van belangen of wanneer dit anderszins naar het oordeel van de raad van commissarissen is geboden (bepaling III.1.4).	☐	☐	☐	<i>{open veld}</i>
D	De commissaris die tijdelijk voorziet in het bestuur bij belet en ontstentenis van bestuurders treedt uit de raad van commissarissen om de bestuurstaak op zich te nemen (bepaling III.6.7).	☐	☐	☐	<i>{open veld}</i>

Aandelen- en optiebezit

3. Was er in 2015 binnen uw onderneming sprake van aandelenbezit van commissarissen?
{ja/nee} *{verplicht}*
4. *{Indien v3 = ja}* Geef aan of en hoe uw onderneming de volgende bepaling in 2015 heeft toegepast:

Het aandelenbezit van een commissaris in de vennootschap waarvan hij commissaris is, is ter belegging op de lange termijn (bepaling III.7.2). *{enkele keuze}*

- Toegepast
 - Niet toegepast, maar **wel** gemotiveerd
 - Niet toegepast en **niet** gemotiveerd
5. *{Indien v4 = "Niet toegepast, maar wel gemotiveerd" en v3 = ja}* Kunt u aangeven waar de motivering van uw onderneming kan worden gevonden? *{multiple choice}*

Toelichting: er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

- In ons bestuursverslag
- In onze corporate governance verklaring
- Op een openbaar gedeelte van onze website
- Elders, namelijk: *{open veld}*

6. Geef van onderstaande bepalingen aan of uw onderneming deze in 2015 heeft toegepast: {enkele keuze} {verplicht}

	Bepaling	Toegepast	Niet toegepast, maar wel gemotiveerd	Niet toegepast en niet gemotiveerd	N.v.t.
A	Ingeval opties worden toegekend worden deze in ieder geval de eerste drie jaar na toekenning niet uitgeoefend. Het aantal toe te kennen opties wordt afhankelijk gesteld van de realisatie van vooraf aangegeven en uitdagende doelen (bepaling II.2.4).	☐	☐	☐	☐
B	Aandelen die zonder financiële tegenprestaties aan bestuurders worden toegekend, worden aangehouden voor telkens een periode van ten minste vijf jaar of tot ten minste het einde van het dienstverband indien deze periode korter is. Het aantal toe te kennen aandelen wordt afhankelijk gesteld van de realisatie van vooraf aangegeven en uitdagende doelen (bepaling II.2.5).	☐	☐	☐	☐

7. Indien v6A, B= "Niet toegepast, maar wel gemotiveerd" Kunt u aangeven waar de motivering van uw onderneming kan worden gevonden? {multiple choice}

Toelichting: er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

		In ons bestuursverslag	In onze corporate governance verklaring	Op een openbaar gedeelte van onze website	Elders, namelijk:
A	Ingeval opties worden toegekend worden deze in ieder geval de eerste drie jaar na toekenning niet uitgeoefend. Het aantal toe te kennen opties wordt afhankelijk gesteld van de realisatie van vooraf aangegeven en uitdagende doelen (bepaling II.2.4).	☐	☐	☐	{open veld}
B	Aandelen die zonder financiële tegenprestaties aan bestuurders worden toegekend, worden aangehouden voor telkens een periode van ten minste vijf jaar of tot ten minste het einde van het dienstverband indien deze periode korter is. Het aantal toe te kennen aandelen wordt afhankelijk gesteld van de realisatie van vooraf aangegeven en uitdagende doelen (bepaling II.2.5).	☐	☐	☐	{open veld}

'One-tier' bestuursstructuur

8. Heeft uw onderneming een 'one-tier' bestuursstructuur? {ja/nee} {verplicht}

9. {Indien v8 = ja} Geef van onderstaande bepalingen aan of uw onderneming deze in 2015 heeft toegepast: {enkele keuze} {verplicht}

	Bepaling	Toegepast	Niet toegepast, maar wel gemotiveerd	Niet toegepast en niet gemotiveerd	N.v.t.
A	De voorzitter van het bestuur is niet tevens belast, noch belast geweest, met de dagelijkse gang van zaken van de vennootschap (bepaling III.8.1).	☐	☐	☐	☐
B	De voorzitter van het bestuur ziet toe op een goede samenstelling en functionering van het gehele bestuur (bepaling III.8.2).	☐	☐	☐	☐
C	Indien de raad van commissarissen meer dan vier leden omvat, stelt de raad van commissarissen uit zijn midden een auditcommissie, een remuneratiecommissie en een selectie- en benoemingscommissie in. Deze commissies maken uitsluitend deel uit bestuursleden die niet met de dagelijkse gang van zaken zijn belast (bepalingen III.5 en III.8.3).	☐	☐	☐	☐
D	Het bestuur bestaat voor de meerderheid uit leden die niet met de dagelijkse gang van zaken zijn belast en onafhankelijk zijn volgens de onafhankelijkheidscriteria genoemd in bepaling III.2.2* (bepaling III.8.4).	☐	☐	☐	☐

* Bepaling III.2.2 luidt: Een commissaris geldt als onafhankelijk indien de hierna te noemen afhankelijkheidscriteria niet op hem van toepassing zijn. Bedoelde afhankelijkheidscriteria zijn dat de betrokken commissaris, dan wel zijn echtgenoot, geregistreerde partner of een andere levensgezel, pleegkind of bloed- of aanverwant tot in de tweede graad:

- in de vijf jaar voorafgaand aan de benoeming werknemer of bestuurder van de vennootschap (inclusief gelieerde vennootschappen als bedoeld in artikel 5:48Wft) is geweest;
- een persoonlijke financiële vergoeding van de vennootschap of van een aan haar gelieerde vennootschap ontvangt, anders dan de vergoeding die voor de als commissaris verrichte werkzaamheden wordt ontvangen en voor zover zij niet past in de normale uitoefening van bedrijf;
- in het jaar voorafgaand aan de benoeming een belangrijke zakelijke relatie met de vennootschap of een aan haar gelieerde vennootschap heeft gehad. Daaronder worden in ieder geval begrepen het geval dat de commissaris, of een kantoor waarvan hij aandeelhouder, vennoot, medewerker of adviseur is, is opgetreden als adviseur van de vennootschap (consultant, externe accountant, notaris en advocaat) en het geval dat de commissaris bestuurder of medewerker is van een bankinstelling waarmee de vennootschap een duurzame en significante relatie onderhoudt;
- bestuurslid is van een vennootschap waarin een bestuurslid van de vennootschap waarop hij toezicht houdt commissaris is;
- een aandelenpakket van ten minste tien procent in de vennootschap houdt (daarbij meegerekend het aandelenbezit van natuurlijke personen of juridische lichamen die met hem samenwerken op grond van een uitdrukkelijke of stilzwijgende, mondelinge of schriftelijke overeenkomst);
- bestuurder of commissaris is bij of anderszins vertegenwoordiger is van een rechtspersoon die ten minste tien procent van de aandelen in de vennootschap houdt, tenzij het gaat om groepsmaatschappijen;
- gedurende de voorgaande twaalf maanden tijdelijk heeft voorzien in het bestuur bij belet en ontstentenis van bestuurders.

10. $\{Indien v9A, B, C, D = \text{"Niet toegepast, maar wel gemotiveerd"} \text{ en } v8 = ja\}$ Kunt u aangeven waar de motivering van uw onderneming kan worden gevonden? $\{multiple\ choice\}$

Toelichting: er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

		In ons bestuursverslag	In onze corporate governance verklaring	Op een openbaar gedeelte van onze website	Elders, namelijk:
A	De voorzitter van het bestuur is niet tevens belast, noch belast geweest, met de dagelijkse gang van zaken van de vennootschap (bepaling III.8.1).	☐	☐	☐	$\{open\ veld\}$
B	De voorzitter van het bestuur ziet toe op een goede samenstelling en functionering van het gehele bestuur (bepaling III.8.2).	☐	☐	☐	$\{open\ veld\}$
C	Indien de raad van commissarissen meer dan vier leden omvat, stelt de raad van commissarissen uit zijn midden een auditcommissie, een remuneratiecommissie en een selectie- en benoemingscommissie in. Deze commissies maken uitsluitend deel uit van bestuursleden die niet met de dagelijkse gang van zaken zijn belast (bepalingen III.5 en III.8.3).	☐	☐	☐	$\{open\ veld\}$
D	Het bestuur bestaat voor de meerderheid uit leden die niet met de dagelijkse gang van zaken zijn belast en onafhankelijk zijn volgens de onafhankelijkheidscriteria genoemd in bepaling III.2.2 (bepaling III.8.4).	☐	☐	☐	$\{open\ veld\}$

Vennootschapsstructuur met een administratiekantoor

11. Heeft uw onderneming een vennootschapsstructuur met een administratiekantoor? $\{ja/nee\}$
 $\{verplicht\}$
12. $\{Indien v11 = ja\}$ Geef van onderstaande bepalingen aan of uw onderneming deze in 2015 heeft toegepast: $\{enkele\ keuze\}$ $\{verplicht\}$

	Bepaling	Toegepast	Niet toegepast, maar wel gemotiveerd	Niet toegepast en niet gemotiveerd
A	Het bestuur van het administratiekantoor geniet het vertrouwen van de certificaathouders en opereert onafhankelijk van de vennootschap die de certificaten heeft uitgegeven. De administratievoorwaarden bepalen in welke gevallen en onder welke voorwaarden certificaathouders het administratiekantoor kunnen verzoeken een vergadering van certificaathouders bijeen te roepen (bepaling IV.2.1).	☐	☐	☐
B	De bestuurders van het administratiekantoor worden benoemd door het bestuur van het administratiekantoor. De vergadering van certificaathouders kan aan het bestuur van het administratiekantoor personen voor benoeming tot bestuurder aanbevelen. In het bestuur van het administratiekantoor nemen geen (voormalig) bestuurders, (voormalig) commissarissen, werknemers of vaste adviseurs van de vennootschap zitting (bepaling IV.2.2).	☐	☐	☐

	Bepaling	Toegepast	Niet toegepast, maar wel gemotiveerd	Niet toegepast en niet gemotiveerd
C	Een bestuurder van het administratiekantoor kan maximaal driemaal voor een periode van vier jaar zitting hebben in het bestuur van het administratiekantoor (bepaling IV.2.3).	☐	☐	☐
D	Het bestuur van het administratiekantoor is aanwezig op de algemene vergadering en geeft daarin, desgewenst, een verklaring over zijn voorgenomen stemgedrag (bepaling IV.2.4).	☐	☐	☐
E	Bij de uitoefening van zijn stemrechten richt het administratiekantoor zich primair naar het belang van de certificaathouders en houdt het rekening met het belang van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming (bepaling IV.2.5).	☐	☐	☐
F	Het administratiekantoor doet periodiek, doch ten minste eenmaal per jaar, verslag van zijn activiteiten. Het verslag wordt op de website van de vennootschap geplaatst (bepaling IV.2.6).	☐	☐	☐
G	Het administratiekantoor verleent zonder enige beperkingen en onder alle omstandigheden stemvolmachten aan certificaathouders die daar om vragen. Iedere certificaathouder kan het administratiekantoor een bindende steminstructie geven voor de aandelen die het administratiekantoor voor hem houdt (bepaling IV.2.8).	☐	☐	☐

13. $\{Indien\ v12A,B,C,D,E,F,G = "Niet\ toegepast,\ maar\ wel\ gemotiveerd"$ en $v11 = ja\}$ Kunt u aangeven waar de motivering van uw onderneming kan worden gevonden? $\{multiple\ choice\}$

Toelichting: er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

		In ons bestuursverslag	In onze corporate governance verklaring	Op een openbaar gedeelte van onze website	Elders, namelijk:
A	Het bestuur van het administratiekantoor geniet het vertrouwen van de certificaathouders en opereert onafhankelijk van de vennootschap die de certificaten heeft uitgegeven. De administratievoorwaarden bepalen in welke gevallen en onder welke voorwaarden certificaathouders het administratiekantoor kunnen verzoeken een vergadering van certificaathouders bijeen te roepen (bepaling IV.2.1).	☐	☐	☐	$\{open\ veld\}$
B	De bestuurders van het administratiekantoor worden benoemd door het bestuur van het administratiekantoor. De vergadering van certificaathouders kan aan het bestuur van het administratiekantoor personen voor benoeming tot bestuurder aanbevelen. In het bestuur van het administratiekantoor nemen geen (voormalig) bestuurders, (voormalig) commissarissen, werknemers of vaste	☐	☐	☐	$\{open\ veld\}$

	adviseurs van de vennootschap zitting (bepaling IV.2.2).				
C	Een bestuurder van het administratiekantoor kan maximaal driemaal voor een periode van vier jaar zitting hebben in het bestuur van het administratiekantoor (bepaling IV.2.3).	☐	☐	☐	{open veld}
D	Het bestuur van het administratiekantoor is aanwezig op de algemene vergadering en geeft daarin, desgewenst, een verklaring over zijn voorgenomen stemgedrag (bepaling IV.2.4).	☐	☐	☐	{open veld}
E	Bij de uitoefening van zijn stemrechten richt het administratiekantoor zich primair naar het belang van de certificaathouders en houdt het rekening met het belang van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming (bepaling IV.2.5).	☐	☐	☐	{open veld}
F	Het administratiekantoor doet periodiek, doch ten minste eenmaal per jaar, verslag van zijn activiteiten. Het verslag wordt op de website van de vennootschap geplaatst (bepaling IV.2.6).	☐	☐	☐	{open veld}
G	Het administratiekantoor verleent zonder enige beperkingen en onder alle omstandigheden stemvolmachten aan certificaathouders die daar om vragen. Iedere certificaathouder kan het administratiekantoor een bindende steminstructie geven voor de aandelen die het administratiekantoor voor hem houdt (bepaling IV.2.8).	☐	☐	☐	{open veld}

Interne auditor

14. Heeft uw onderneming een interne auditor? {ja/nee} {verplicht}

15. {Indien v14 = ja} Geef van onderstaande bepalingen aan of uw onderneming deze in 2015 heeft toegepast: {enkele keuze} {verplicht}

	Bepaling	Toegepast	Niet toegepast, maar wel gemotiveerd	Niet toegepast en niet gemotiveerd
A	De externe accountant en de auditcommissie worden betrokken bij het opstellen van het werkplan van de interne auditor. Zij nemen ook kennis van de bevindingen van de interne auditor (bepaling V.3.1).	☐	☐	☐
B	De interne auditor heeft toegang tot de externe accountant en tot de voorzitter van de auditcommissie (bepaling V.3.2).	☐	☐	☐

16. {Indien v15A, B = "Niet toegepast, maar wel gemotiveerd" en v14 = ja} Kunt u aangeven waar de motivering van uw onderneming kan worden gevonden? {multiple choice}

Toelichting: er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

		In ons bestuursverslag	In onze corporate governance verklaring	Op een openbaar gedeelte van onze website	Elders, namelijk:
A	De externe accountant en de auditcommissie worden betrokken bij het opstellen van het werkplan van de interne auditor. Zij nemen ook kennis van de bevindingen van de interne auditor (bepaling V.3.1).	☐	☐	☐	{open veld}
B	De interne auditor heeft toegang tot de externe accountant en tot de voorzitter van de auditcommissie (bepaling V.3.2).	☐	☐	☐	{open veld}

17. {Indien v14 = nee} Geef aan of uw onderneming de volgende bepaling in 2015 heeft toegepast:

De auditcommissie evalueert jaarlijks of er behoefte bestaat aan een interne auditor. Aan de hand van deze evaluatie doet de raad van commissarissen hierover, op voorstel van de auditcommissie, een aanbeveling aan het bestuur en neemt deze op in het verslag van de raad van commissarissen (bepaling V.3.3). {enkele keuze} {verplicht}

- Toegepast
- Niet toegepast, maar **wel** gemotiveerd
- Niet toegepast en **niet** gemotiveerd
- N.v.t.

18. {Indien v17 = "Niet toegepast, maar wel gemotiveerd" en indien v14=nee} Kunt u aangeven waar de motivering van uw onderneming kan worden gevonden? {multiple choice}

Toelichting: er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

- In ons bestuursverslag
- In onze corporate governance verklaring
- Op een openbaar gedeelte van onze website
- Elders, namelijk: {open veld}

Bijlage C.2 Verdiepend onderzoek

Inrichting raad van commissarissen

(On)afhankelijkheid commissarissen

De volgende vragen gaan over de (on)afhankelijkheid van commissarissen (bepalingen III.2.1 en III.2.2).

19. Hoeveel afhankelijke commissarissen* hebben zitting in de raad van commissarissen? {open vraag, numeriek antwoord} {verplicht}

* Er is sprake van afhankelijkheid indien de betrokken commissaris, dan wel zijn/haar echtgenoot, geregistreerde partner of een andere levensgezel, pleegkind of bloed- of aanverwant tot in de tweede graad:

a) in de vijf jaar voorafgaand aan de benoeming werknemer of bestuurder van de (gelieerde) vennootschap is geweest;

- b) een persoonlijke financiële vergoeding van de vennootschap of van een aan haar gelieerde vennootschap ontvangt, anders dan de vergoeding die voor de als commissaris verrichte werkzaamheden wordt ontvangen en voor zover zij niet past in de normale uitoefening van bedrijf;*
- c) in het jaar voorafgaand aan de benoeming een belangrijke zakelijke relatie met de vennootschap of een aan haar gelieerde vennootschap heeft gehad. Daaronder worden in ieder geval begrepen het geval dat de commissaris, of een kantoor waarvan hij aandeelhouder, vennoot, medewerker of adviseur is, is opgetreden als adviseur van de vennootschap (consultant, externe accountant, notaris en advocaat) en het geval dat de commissaris bestuurder of medewerker is van een bankinstelling waarmee de vennootschap een duurzame en significante relatie onderhoudt;*
- d) bestuurslid is van een vennootschap waarin een bestuurslid van de vennootschap waarop hij toezicht houdt commissaris is; een aandelenpakket houdt van ten minste tien procent in de vennootschap (daarbij meegerekend het aandelenbezit van natuurlijke personen of juridische lichamen die met hem samenwerken op grond van een uitdrukkelijke of stilzwijgende, mondelinge of schriftelijke overeenkomst);*
- f) bestuurder of commissaris bij of anderszins vertegenwoordiger is van een rechtspersoon die ten minste tien procent van de aandelen in de vennootschap houdt, tenzij het gaat om groepsmaatschappijen;*
- g) gedurende de voorgaande twaalf maanden tijdelijk heeft voorzien in het bestuur bij belet en ontstentenis van bestuurders.*
- h) op een andere manier afhankelijk is.*

20. {Indien v19>0} Welk afhankelijkheidscriterium is of welke afhankelijkheidscriteria zijn op deze commissaris(sen) van toepassing? **Toelichting:** er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

De betrokken commissaris, dan wel zijn/haar echtgenoot, geregistreerde partner of een andere levensgezel, pleegkind of bloed- of aanverwant tot in de tweede graad... {multiple choice}

- a. ...is in de vijf jaar voorafgaand aan de benoeming werknemer of bestuurder van de (gelieerde) vennootschap geweest;
- b. ...ontvangt een persoonlijke financiële vergoeding van de vennootschap of van een aan haargelieerde vennootschap, anders dan de vergoeding die voor de als commissaris verrichte werkzaamheden wordt ontvangen en voor zover zij niet past in de normale uitoefening van bedrijf;
- c. ...heeft in het jaar voorafgaand aan de benoeming een belangrijke zakelijke relatie met de vennootschap of een aan haar gelieerde vennootschap gehad. Daaronder worden in ieder geval begrepen het geval dat de commissaris, of een kantoor waarvan hij aandeelhouder, vennoot, medewerker of adviseur is, is opgetreden als adviseur van de vennootschap (consultant, externe accountant, notaris en advocaat) en het geval dat de commissaris bestuurder of medewerker is van een bankinstelling waarmee de vennootschap een duurzame en significante relatie onderhoudt;
- d. ...is bestuurslid van een vennootschap waarin een bestuurslid van de vennootschap waarop hij toezicht houdt commissaris is;
- e. ...houdt een aandelenpakket van ten minste tien procent in de vennootschap (daarbij meegerekend het aandelenbezit van natuurlijke personen of juridische lichamen die met hem samenwerken op grond van een uitdrukkelijke of stilzwijgende, mondelinge of schriftelijke overeenkomst);
- f. ...is bestuurder of commissaris bij of anderszins vertegenwoordiger van een rechtspersoon die ten minste tien procent van de aandelen in de vennootschap houdt, tenzij het gaat om groepsmaatschappijen;
- g. ...heeft gedurende de voorgaande twaalf maanden tijdelijk voorzien in het bestuur bij belet en ontstentenis van bestuurders.
- h. ...is op een andere manier afhankelijk, namelijk: {open veld}

Auditcommissie

21. Heeft uw onderneming een auditcommissie? {ja/nee} {verplicht}

Voorzitterschap auditcommissie

De volgende vragen gaan over het voorzitterschap van de auditcommissie (bepaling III.5.6).

22. {Indien v21 = ja} Wordt het voorzitterschap van de auditcommissie vervuld door de voorzitter van de rvc of door een voormalig bestuurder van uw onderneming? {ja/nee} {verplicht}
23. {Indien v22 = ja} Wat is hiervan de reden? {open vraag}
24. {Indien v22 = ja} Heeft u dit in uw bestuursverslag over 2015 of elders gemotiveerd?
Toelichting: er zijn meerdere antwoorden mogelijk
- a. Ja, in ons bestuursverslag
 - b. Ja, in onze corporate governance verklaring
 - c. Ja, op een openbaar gedeelte van onze website
 - d. Ja, elders namelijk: {open veld}
 - e. Nee

Remuneratiecommissie

25. Heeft uw onderneming een remuneratiecommissie? {ja/nee} {verplicht}

Voorzitterschap remuneratiecommissie

De volgende vragen gaan over het voorzitterschap van de remuneratiecommissie (bepaling III.5.11).

26. {Indien v25 = ja} Wordt het voorzitterschap van de remuneratiecommissie vervuld door de voorzitter van de rvc, een voormalig bestuurder van uw onderneming of door een commissaris die bij een andere beursvennootschap bestuurder is? {ja/nee} {verplicht}
27. {Indien v26 = ja} Wat is hiervan de reden? {open vraag}
28. {Indien v26 = ja} Heeft u dit in uw bestuursverslag over 2015 of elders gemotiveerd?
Toelichting: er zijn meerdere antwoorden mogelijk
- a. Ja, in ons bestuursverslag
 - b. Ja, in onze corporate governance verklaring
 - c. Ja, op een openbaar gedeelte van onze website
 - d. Ja, elders namelijk: {open veld}
 - e. Nee

Beloningen

Ontslagvergoeding

De volgende vragen gaan over de maximale ontslagvergoeding (bepaling II.2.8).

Bepaling II.2.8 schrijft voor dat de maximale ontslagvergoeding maximaal één jaarsalaris bedraagt. Bij bestuurders in hun eerste benoemingstermijn kan dit maximaal twee jaarsalarissen zijn.

29. Paste uw onderneming deze bepaling in 2015 toe? {ja/nee} {verplicht}
30. {Indien v29 = nee} Wat was of waren hiervoor de reden(en)? {multiple choice}
Toelichting: er zijn meerdere antwoorden mogelijk

- a. De bestuurder is benoemd vóór 2004: we hebben bepaling II.2.8 niet toegepast om de bij benoeming gemaakte afspraken en/of contracten te respecteren.
 - b. Onze onderneming had in 2015 nog geen beleid inzake maximale ontslagvergoedingen.
 - c. De ontslagvergoeding hanteert uitgangspunten zoals die zijn vastgesteld in de arbeidsovereenkomst en laat zich leiden door de bestaande wet- en regelgeving.
 - d. Wet- en regelgeving uit andere landen bepalen mede de ontslagvergoeding.
 - e. Toepassing zou een onredelijke uitkomst geven.
 - f. Een andere reden, namelijk {open veld}
31. {Indien v30e = *aangevinkt*} U geeft aan dat toepassing van bepaling II.2.8 tot een onredelijke uitkomst zou leiden: welke onredelijke uitkomst is dit? {open vraag}
32. {Indien v29 = *nee*} Heeft u de afwijking van deze bepaling in uw bestuursverslag over 2015 of elders gemotiveerd?
- Toelichting:** er zijn meerdere antwoorden mogelijk
- a. Ja, in ons bestuursverslag
 - b. Ja, in onze corporate governance verklaring
 - c. Ja, op een openbaar gedeelte van onze website
 - d. Ja, elders namelijk: {open veld}
 - e. Nee

Aandelenbezit commissarissen

De volgende vragen gaan over aandelenbezit van commissarissen (bepaling III.7.2).

33. {Indien v4 = *“Toegepast”*} Eerder gaf u aan dat er binnen uw onderneming sprake is van aandelenbezit van commissarissen en dat dit aandelenbezit ter belegging op de lange termijn is: op welke wijze wordt dit geborgd?
- Toelichting:** er zijn meerdere antwoorden mogelijk
- a. Aandelen worden voor een bepaalde periode gegeven: tijdens deze periode mogen de aandelen niet verkocht worden (al dan niet behalve om belastingen mee te betalen).
 - b. Commissarissen moeten gedurende hun zittingstermijn (een deel van) hun salaris beleggen in de vennootschap.
 - c. Op een andere manier, namelijk {open veld}
34. {Indien v4 = *“Toegepast”*} Wat wordt in deze context onder “belegging op de lange termijn” verstaan? {enkele keuze}
- a. Een verplichte belegging van één tot drie jaar.
 - b. Een verplichte belegging van drie tot vijf jaar.
 - c. Een verplichte belegging van vijf jaar of langer.
 - d. Anders, namelijk {open veld}

Aandeelhouders

Inroepen responstijd

De volgende vragen gaan over het inroepen van responstijd (bepalingen IV.4.4 en II.1.9).

35. Heeft één of meerdere van uw aandeelhouders in 2015 gebruikgemaakt van het agenderingsrecht? {ja/nee} {verplicht}
36. {Indien v3535 = *ja*} Was dit nadat deze aandeelhouder(s) hierover met het bestuur in overleg was (waren) getreden? {ja/nee} {verplicht}

37. {Indien v36 = ja en v35 = ja} Heeft uw onderneming een responstijd ingeroepen? {ja/nee} {verplicht}
38. {Indien v37 = ja en v36 = ja en v35 = ja} Binnen hoeveel dagen werd er een reactie gegeven? {open vraag, numeriek antwoord}
39. {Indien v37 = ja en v36 = ja en v35 = ja} Welke activiteiten heeft u ondernomen tijdens deze responstijd? {openvraag}

Bilaterale contacten met aandeelhouders

De volgende vragen gaan over het beleid inzake bilaterale contacten met aandeelhouders (IV.3.13).

Bepaling IV.3.13 schrijft voor dat uw onderneming “op hoofdlijnen” beleid formuleert inzake bilaterale contacten met aandeelhouders en dit beleid op haar website publiceert.

40. Paste uw onderneming deze bepaling in 2015 toe? {ja/nee} {verplicht}
41. {Indien v40 = nee} Welk deel of welke delen van de bepaling paste uw onderneming niet toe? {enkele keuze}
- Het formuleren van beleid
 - Het publiceren van dit beleid op onze website
 - Beide zijn niet gebeurd
42. {Indien v40 = nee} Wat was of waren hiervoor de reden(en)? {open vraag}
43. {Indien v40 = nee} Heeft u de afwijking van deze bepaling in uw bestuursverslag over 2015 of elders gemotiveerd?
- Toelichting:** er zijn meerdere antwoorden mogelijk
- Ja, in ons bestuursverslag
 - Ja, in onze corporate governance verklaring
 - Ja, op een openbaar gedeelte van onze website
 - Ja, elders namelijk: {open veld}
 - Nee

Beschermingsstichtingen

De volgende vragen gaan over bestuurders van beschermingsstichtingen.

44. Heeft uw vennootschap een beschermingsstichting? {ja/nee} {verplicht}
45. {Indien v44 = ja} Zijn er stichtingsbestuurders die ook in het bestuur van één of meer andere beschermingsstichting(en) zitting nemen? {ja/nee/weet ik niet} {verplicht}
46. {Indien v45 = ja en v44 = ja} Om hoeveel andere beschermingsstichtingen gaat dit? {open vraag, numeriek antwoord}

Vindplaats Corporate Governance verklaring

47. {Indien v2, v5, v7, v10, v13, v16, v18, v24, v28, v32 en/of v43 = Corporate governance verklaring} U heeft voor de motivering van afwijking van een (of meer) bepaling(en) verwezen naar uw corporate governance verklaring: kunt u aangeven of deze op een openbaar gedeelte van uw website te vinden is? {enkele keuze}
- Ja, de corporate governance verklaring staat op openbaar gedeelte van onze website, namelijk op de volgende URL: {open veld}
 - Ja, de corporate governance verklaring is opgenomen in het jaarverslag.
 - Nee, de corporate governance verklaring staat op een afgeschermd gedeelte van onze website.
 - Nee, de corporate governance verklaring staat niet op onze website.

Bijlage D Steekproefomvang

In de *deskresearch* zijn 90 van de 95 vennootschappen (zie Bijlage A) getoetst op naleving van de Code. Vijf vennootschappen – alle genoteerd aan lokale beurzen – konden niet op naleving getoetst worden: van twee was het jaarverslag 2015 niet (publiek) beschikbaar en drie vennootschappen hebben aangegeven geen materiële activiteiten te hebben gehad in 2015. Dit heeft geen implicaties voor de representativiteit: zowel in balanstotaal als in omzet gemeten is de dekking bijna volledig.

Tabel D. 1 Representativiteit deskresearch: percentage steekproef t.o.v. totale populatie

	Aantal nv's	Balanstotaal*	Omzet*
AEX	100,0%	100,0%	100,0%
AMX	100,0%	100,0%	100,0%
AScX	100,0%	100,0%	100,0%
Lokaal	82,1%	97,2%	93,3%
Totaal	94,7%	100,0%	99,9%

Bron: SEO Economisch Onderzoek; * Balanstotaal en omzet afkomstig uit de jaarverslagen boekjaar 2015.

81 van de 95vennootschappen hebben medewerking verleend aan de *webenquête*. De laagste respons is onder vennootschappen genoteerd aan lokale beurzen. Dit resulteert erin dat ook bij de webenquête de dekking gemeten in balanstotaal en omzet vrijwel compleet is.

Tabel D. 2 Representativiteit webenquête: percentage steekproef t.o.v. totale populatie

	Aantal nv's	Balanstotaal*	Omzet*
AEX	95,2%	99,8%	98,9%
AMX	86,4%	98,0%	89,0%
AScX	87,5%	94,7%	81,2%
Lokaal	75,0%	65,4%	51,8%
Totaal	85,3%	99,5%	96,4%

Bron: SEO Economisch Onderzoek; * Balanstotaal en omzet afkomstig uit de jaarverslagen boekjaar 2015.

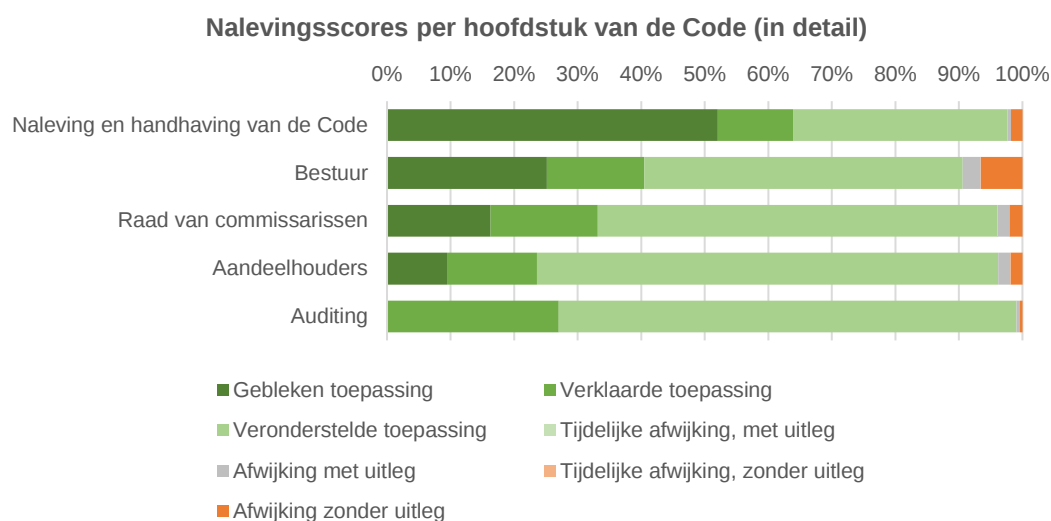
79 vennootschappen zijn zowel in de deskresearch als in de webenquête vertegenwoordigd. Dit betekent dat de naleving van zogenoemde 'indien-bepalingen' die zijn getoetst door middel van de webenquête, is gebaseerd op een iets kleiner aantal waarnemingen (79 in plaats van 90).

Bijlage E Ondersteunende figuren en tabellen

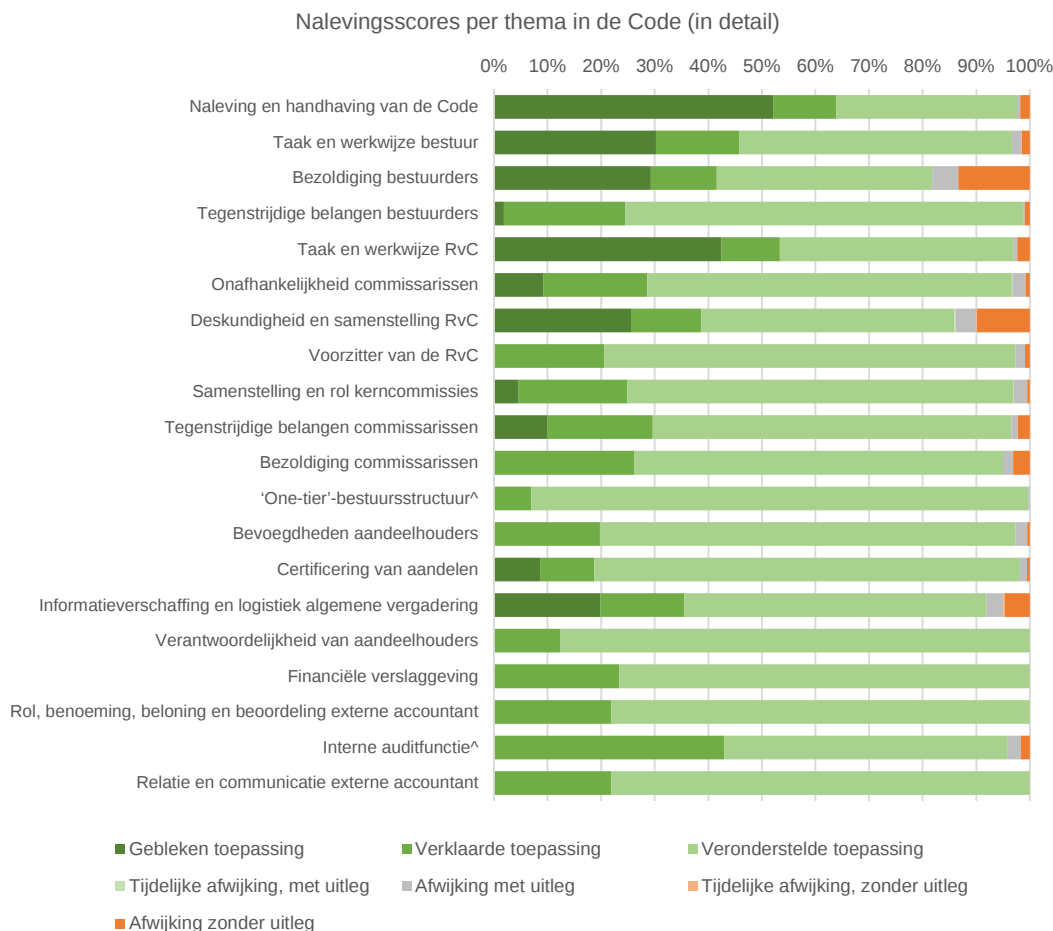
Figuren E.1 en E.2 geven respectievelijk de nalevingsscores per hoofdstuk en thema van de Code. Daarmee lijken deze figuren op Figuur 3.2 en Figuur 3.3 uit de hoofdtekst. In plaats van nalevingsscores in vier categorieën zijn figuren E.1 en E.2 echter uitgesplitst in zeven categorieën. Op deze manier worden drie verschillende soorten toepassing onderscheiden. Gebleken toepassing, verklaarde toepassing en veronderstelde toepassing.

Bij geen toepassing wordt daarbij onderscheid gemaakt tussen geen toepassing die van tijdelijk aard is en geen toepassing voor onbepaalde tijd. Tijdelijk afwijken komt echter nauwelijks voor. Zie ook Tabel 3.1 uit de hoofdtekst.

Figuur E. 1 Nalevingsscores per hoofdstuk (zeven categorieën)

Bron: SEO Economisch Onderzoek

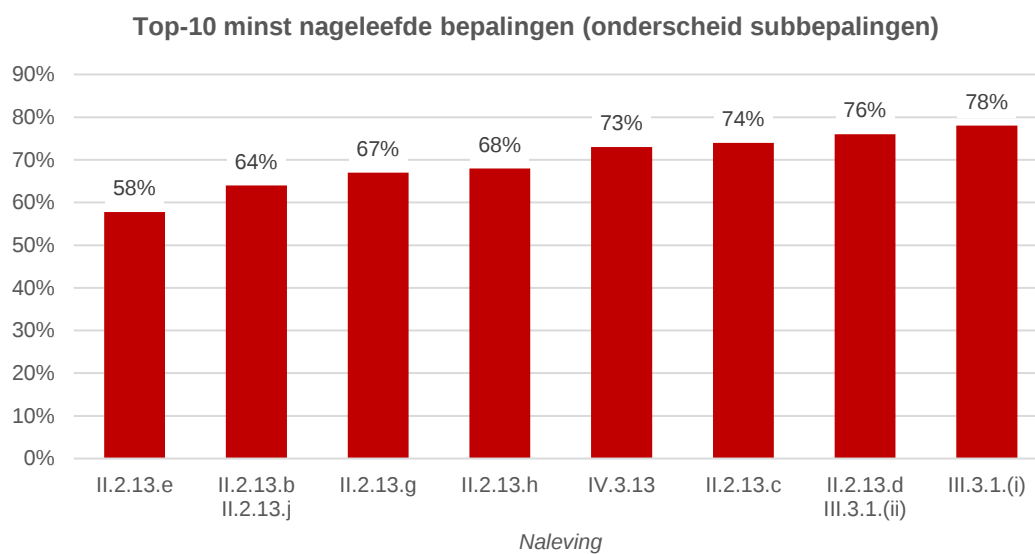
Figuur E. 2 Nalevingsscores per thema in de Code (zeven categorieën)

Bron: SEO Economisch Onderzoek; ^ = Thema getoetst d.m.v. webenquête (N=79).

Figuren E.3 tot en met E.5 geven respectievelijk de tien minst nageleefde, minst toegepaste en meest uitgelegde (sub)bepalingen weer. Deze figuren lijken op figuren Figuur 5.3 tot en met Figuur 5.5 uit de hoofdtekst maar maken ook onderscheid naar subbepalingen. Bepaling II.2.13 schrijft de inhoud van het remuneratierapport voor middels tien voorschriften. Elk van deze voorschriften is als subbepaling getoetst. Daarbij is steeds nagegaan of hetgeen in de Code gevraagd wordt ook daadwerkelijk is gerapporteerd. De subbepalingen onder bepaling II.2.13 behoren tot de minst nageleefde subbepalingen. Daarnaast kennen ook subbepalingen III.3.1(i) en III.3.1(ii) met betrekking tot de profielschets van de raad van commissarissen een relatief lage naleving. Bepaling II.1.1 (zittingsduur bestuurders) en IV.3.1(ii) (presentaties na afloop van bijeenkomsten op de website plaatsen) kennen een relatief lage toepassing.

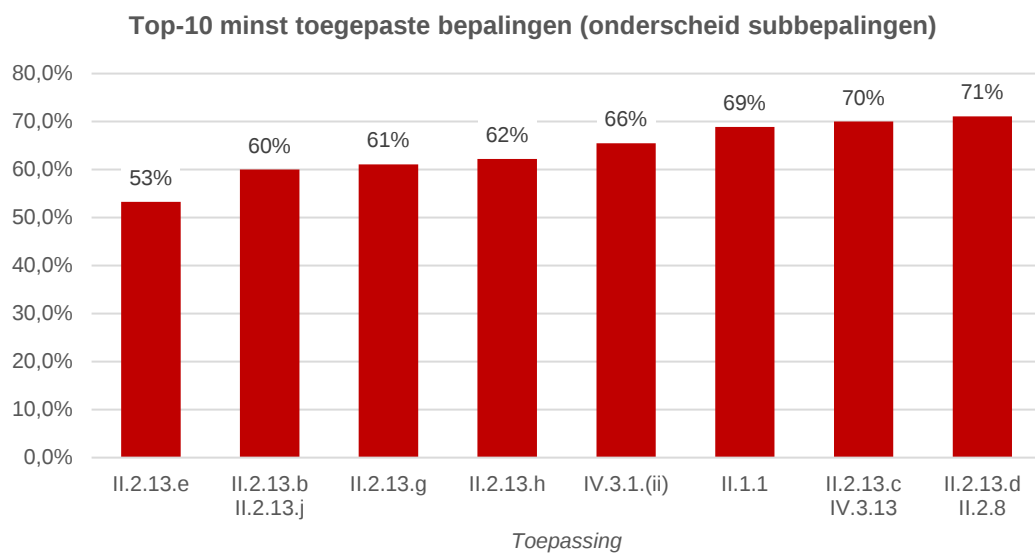
De meest uitgelegde bepaling (figuur E.5) is bepaling II.1.1. over de maximale zittingsduur van bestuurders. Ook (sub)bepalingen II.2.8 (maximale ontslagvergoeding), IV.1.1 (kapitaalvereiste voor meerderheid van stemmen) en III.4.3 (ondersteuning door secretaris van de vennootschap) worden relatief vaak uitgelegd.

Figuur E. 3 Top-10 minst nageleefde subbepalingen

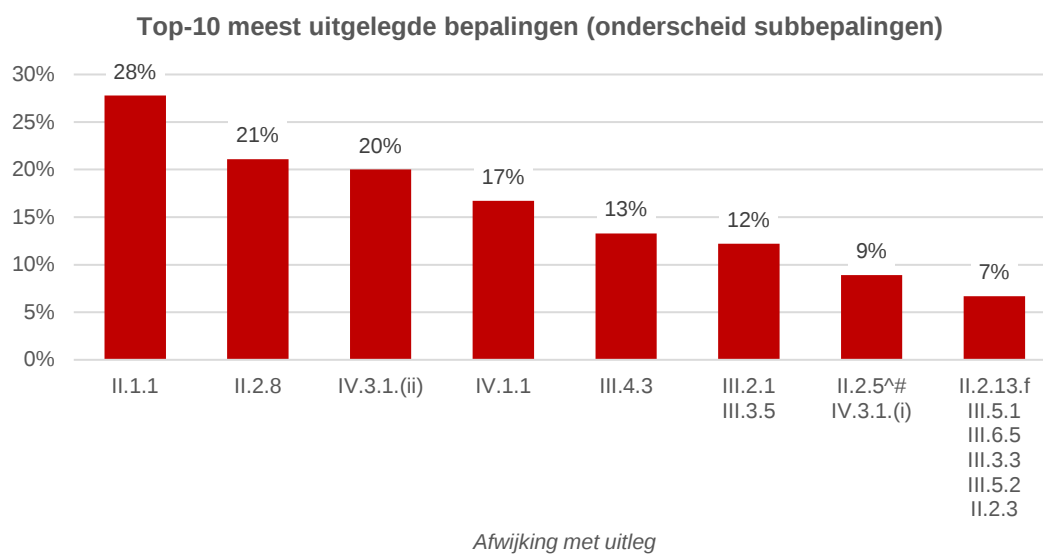
Bron: SEO Economisch Onderzoek

Figuur E. 4 Top-10 minst toegepaste subbepalingen

Bron: SEO Economisch Onderzoek

Figuur E. 5 **Top-10 meest uitgelegde subbepalingen**

Bron: SEO Economisch Onderzoek; ^ = Indien-bepaling getoetst d.m.v. webenquête (N=79); # = Correctie één/meerdere enquêteantwoorden n.a.v. verificatie (deskresearch).

Bijlage F Individuele (sub)bepalingen

Bepalingen volgens de Code

Tabel F. 1 Toepassing per bepaling in de Code (naleving in vier categorieën)

Bepaling volgens de Code	Type	Toepassing	Veronderstelde toepassing	Afwijking met uitleg	Niet-naleving	Totaal
<i>Naleving en handhaving van de Code</i>						
I.1	R	97,8%	0,0%	1,1%	1,1%	100,0%
I.2^#	V	25,3%	72,2%	0,0%	2,5%	100,0%
<i>Taak en werkwijze bestuur</i>						
II.1.1	G	21,1%	47,8%	27,8%	3,3%	100,0%
II.1.2*		37,6%	60,2%	0,2%	2,0%	100,0%
II.1.3*		40,3%	57,8%	0,8%	1,1%	100,0%
II.1.4*		73,7%	24,8%	0,7%	0,7%	100,0%
II.1.5	R	94,4%	0,0%	1,1%	4,4%	100,0%
II.1.6	R	96,7%	0,0%	0,0%	3,3%	100,0%
II.1.7*		45,6%	51,5%	0,4%	2,6%	100,0%
II.1.8	G	22,2%	76,7%	1,1%	0,0%	100,0%
II.1.9	G	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.10	G	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.11	G	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Bezoldiging bestuurders</i>						
II.2.1	G	22,2%	75,6%	2,2%	0,0%	100,0%
II.2.2	G	22,2%	75,6%	2,2%	0,0%	100,0%
II.2.3	G	20,0%	73,3%	6,7%	0,0%	100,0%
II.2.4^#	G	25,3%	68,4%	2,5%	3,8%	100,0%
II.2.5^#	G	32,9%	57,0%	8,9%	1,3%	100,0%
II.2.6	G	12,2%	82,2%	3,3%	2,2%	100,0%

Bepaling volgens de Code	Type	Toepassing	Veronderstelde toepassing	Afwijking met uitleg	Niet-naleving	Totaal
II.2.7	G	13,3%	82,2%	2,2%	2,2%	100,0%
II.2.8	G	18,9%	52,2%	21,1%	7,8%	100,0%
II.2.9	G	22,2%	75,6%	2,2%	0,0%	100,0%
II.2.10	G	21,1%	75,6%	2,2%	1,1%	100,0%
II.2.11	G	24,4%	72,2%	2,2%	1,1%	100,0%
II.2.12	R	78,9%	0,0%	5,6%	15,6%	100,0%
II.2.13*		62,8%	4,3%	4,9%	28,0%	100,0%
II.2.14	G	20,0%	74,4%	4,4%	1,1%	100,0%
II.2.15^	R	32,9%	65,8%	1,3%	0,0%	100,0%
<i>Tegenstrijdige belangen bestuurders</i>						
II.3.1*		24,2%	75,6%	0,0%	0,3%	100,0%
II.3.2	G	24,4%	75,6%	0,0%	0,0%	100,0%
II.3.3	G	22,2%	75,6%	2,2%	0,0%	100,0%
II.3.4*		25,9%	71,5%	0,0%	2,6%	100,0%
<i>Taak en werkwijze rvc</i>						
III.1.1	R	81,1%	6,7%	5,6%	6,7%	100,0%
III.1.2	R	92,2%	6,7%	1,1%	0,0%	100,0%
III.1.3*		88,5%	6,7%	1,1%	3,8%	100,0%
III.1.4^	G	15,2%	84,8%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.5*		30,6%	67,2%	1,1%	1,1%	100,0%
III.1.6*		21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.7*		47,8%	43,9%	1,1%	7,2%	100,0%
III.1.8*		54,4%	43,3%	0,0%	2,2%	100,0%
III.1.9	G	20,0%	80,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Onafhankelijkheid commissarissen</i>						
III.2.1	G	23,3%	62,2%	12,2%	2,2%	100,0%
III.2.2*		21,3%	77,5%	1,3%	0,0%	100,0%
III.2.3	R	85,6%	7,8%	2,2%	4,4%	100,0%
<i>Deskundigheid en samenstelling rvc</i>						
III.3.1*		53,9%	18,3%	4,4%	23,3%	100,0%

Bepaling volgens de Code	Type	Toepassing	Veronderstelde toepassing	Afwijking met uitleg	Niet-naleving	Totaal
III.3.2	G	22,2%	75,6%	0,0%	2,2%	100,0%
III.3.3	G	23,3%	70,0%	6,7%	0,0%	100,0%
III.3.4	G	20,0%	78,9%	1,1%	0,0%	100,0%
III.3.5	G	20,0%	67,8%	12,2%	0,0%	100,0%
III.3.6	R	77,8%	1,1%	0,0%	21,1%	100,0%
<i>Voorzitter van de rvc</i>						
III.4.1*		20,8%	78,3%	0,5%	0,5%	100,0%
III.4.2	G	20,0%	78,9%	0,0%	1,1%	100,0%
III.4.3	G	18,9%	64,4%	13,3%	3,3%	100,0%
III.4.4	G	21,1%	76,7%	1,1%	1,1%	100,0%
<i>Samenstelling en rol kerncommissies</i>						
III.5.1	R	57,8%	24,4%	6,7%	11,1%	100,0%
III.5.2	R	70,0%	23,3%	6,7%	0,0%	100,0%
III.5.3	V	16,7%	80,0%	3,3%	0,0%	100,0%
III.5.4*		23,2%	75,1%	1,5%	0,1%	100,0%
III.5.5	G	22,2%	76,7%	1,1%	0,0%	100,0%
III.5.6	G	17,8%	80,0%	2,2%	0,0%	100,0%
III.5.7	G	17,8%	80,0%	1,1%	1,1%	100,0%
III.5.8	G	22,2%	76,7%	1,1%	0,0%	100,0%
III.5.9	G	23,3%	75,6%	1,1%	0,0%	100,0%
III.5.10*		24,1%	73,3%	2,6%	0,0%	100,0%
III.5.11	G	16,7%	78,9%	4,4%	0,0%	100,0%
III.5.12	G	17,8%	81,1%	1,1%	0,0%	100,0%
III.5.13	G	18,9%	78,9%	2,2%	0,0%	100,0%
III.5.14*		22,7%	73,3%	4,0%	0,0%	100,0%
<i>Tegenstrijdige belangen commissarissen</i>						
III.6.1	G	25,6%	74,4%	0,0%	0,0%	100,0%
III.6.2	G	23,3%	76,7%	0,0%	0,0%	100,0%
III.6.3*		26,7%	70,4%	0,0%	3,0%	100,0%
III.6.4*		28,5%	68,5%	1,1%	1,9%	100,0%

Bepaling volgens de Code	Type	Toepassing	Veronderstelde toepassing	Afwijking met uitleg	Niet-naleving	Totaal
III.6.5	R	76,7%	5,6%	6,7%	11,1%	100,0%
III.6.6	G	20,0%	78,9%	1,1%	0,0%	100,0%
III.6.7^	G	12,7%	86,1%	1,3%	0,0%	100,0%
<i>Bezoldiging commissarissen</i>						
III.7.1	G	21,1%	73,3%	4,4%	1,1%	100,0%
III.7.2	G	38,0%	51,9%	1,3%	8,9%	100,0%
III.7.3	G	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>'One-tier'-bestuursstructuur^</i>						
III.8.1^	G	7,6%	92,4%	0,0%	0,0%	100,0%
III.8.2^	G	7,6%	92,4%	0,0%	0,0%	100,0%
III.8.3^	G	6,3%	93,7%	0,0%	0,0%	100,0%
III.8.4^	G	6,3%	92,4%	1,3%	0,0%	100,0%
<i>Bevoegdheden aandeelhouders</i>						
IV.1.1	G	15,6%	65,6%	16,7%	2,2%	100,0%
IV.1.2	G	10,0%	86,7%	2,2%	1,1%	100,0%
IV.1.3	G	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.4	G	23,3%	74,4%	1,1%	1,1%	100,0%
IV.1.5	G	23,3%	76,7%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.6*		21,7%	78,3%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.7	G	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.8	G	20,0%	80,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Certificering van aandelen</i>						
IV.2.1^	G	17,7%	81,0%	0,0%	1,3%	100,0%
IV.2.2^	G	17,7%	81,0%	1,3%	0,0%	100,0%
IV.2.3^#	G	17,7%	81,0%	0,0%	1,3%	100,0%
IV.2.4^	G	19,0%	81,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.5^	G	15,2%	81,0%	3,8%	0,0%	100,0%
IV.2.6^	R	19,0%	81,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.7*		19,8%	78,4%	1,1%	0,7%	100,0%
IV.2.8^	G	12,7%	81,0%	6,3%	0,0%	100,0%

Bepaling volgens de Code	Type	Toepassing	Veronderstelde toepassing	Afwijking met uitleg	Niet-naleving	Totaal
<i>Informatieverschaffing en logistiek algemene vergadering</i>						
IV.3.1*		41,1%	39,6%	11,5%	7,8%	100,0%
IV.3.2	G	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.3	G	21,1%	76,7%	1,1%	1,1%	100,0%
IV.3.4	G	21,1%	76,7%	0,0%	2,2%	100,0%
IV.3.5	G	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.6	R	23,3%	75,6%	1,1%	0,0%	100,0%
IV.3.7	G	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.8	R	97,8%	1,1%	0,0%	1,1%	100,0%
IV.3.9	G	20,0%	77,8%	2,2%	0,0%	100,0%
IV.3.10	G	22,2%	76,7%	0,0%	1,1%	100,0%
IV.3.11	R	48,9%	30,0%	3,3%	17,8%	100,0%
IV.3.12	G	21,1%	76,7%	1,1%	1,1%	100,0%
IV.3.13	R	68,9%	1,1%	3,3%	26,7%	100,0%
<i>Verantwoordelijkheid van aandeelhouders</i>						
IV.4.1	R	11,1%	88,9%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.2	R	11,1%	88,9%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.3	R	11,1%	88,9%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.4	G	14,4%	85,6%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.5	G	13,3%	86,7%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.6	G	13,3%	86,7%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Financiële verslaggeving</i>						
V.1.1	G	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	100,0%
V.1.2	G	23,3%	76,7%	0,0%	0,0%	100,0%
V.1.3	G	24,4%	75,6%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Rol, benoeming, beloning en beoordeling externe accountant</i>						
V.2.1	G	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	100,0%
V.2.2	V	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	100,0%
V.2.3	G	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	100,0%

Bepaling volgens de Code	Type	Toepassing	Veronderstelde toepassing	Afwijking met uitleg	Niet-naleving	Totaal
<i>Interne auditfunctie^</i>						
V.3.1^	G	53,2%	46,8%	0,0%	0,0%	100,0%
V.3.2^	G	51,9%	46,8%	1,3%	0,0%	100,0%
V.3.3^#	R	24,1%	64,6%	6,3%	5,1%	100,0%
<i>Relatie en communicatie externe accountant</i>						
V.4.1	G	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	100,0%
V.4.2	G	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	100,0%
V.4.3	V	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	100,0%

Bron: SEO Economisch Onderzoek; * = Bepaling opgeknipt en getoetst als meerdere subbepalingen; ^ = Indien-bepaling getoetst d.m.v. webenquête (N=79); # = Correctie één/meerdere enquêteantwoorden n.a.v. verificatie (deskresearch); R = Rapportagebepaling; V = Vastleggingsbepaling; G = Gedragsbepaling. Aggregatie vindt plaats op een 'ongewogen' manier: elke (sub-)bepaling telt even zwaar mee in het eindoordeel over naleving.

Tabel F. 2 Toepassing per bepaling in de Code (naleving in zeven categorieën)

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		
		Gebleden	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	Totaal
Naleving en handhaving van de Code									
I.1	R	97,8%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%	0,0%	1,1%	100,0%
I.2^#	V	0,0%	25,3%	72,2%	0,0%	0,0%	0,0%	2,5%	100,0%
Taak en werkwijze bestuur									
II.1.1	G	0,0%	21,1%	47,8%	0,0%	27,8%	0,0%	3,3%	100,0%
II.1.2*		18,0%	19,6%	60,2%	0,0%	0,2%	0,0%	2,0%	100,0%
II.1.3*		22,8%	17,5%	57,8%	0,0%	0,8%	0,3%	0,8%	100,0%
II.1.4*		66,3%	7,4%	24,8%	0,0%	0,7%	0,0%	0,7%	100,0%
II.1.5	R	94,4%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%	0,0%	4,4%	100,0%
II.1.6	R	96,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	3,3%	100,0%
II.1.7*		31,1%	14,4%	51,5%	0,0%	0,4%	0,4%	2,2%	100,0%
II.1.8	G	0,0%	22,2%	76,7%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.9	G	0,0%	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.10	G	0,0%	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
II.1.11	G	0,0%	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Bezoldiging bestuurders</i>									
II.2.1	G	0,0%	22,2%	75,6%	0,0%	2,2%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.2	G	0,0%	22,2%	75,6%	0,0%	2,2%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.3	G	0,0%	20,0%	73,3%	0,0%	6,7%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.4^#	G	0,0%	25,3%	68,4%	0,0%	2,5%	0,0%	3,8%	100,0%
II.2.5^#	G	0,0%	32,9%	57,0%	0,0%	8,9%	0,0%	1,3%	100,0%
II.2.6	G	0,0%	12,2%	82,2%	0,0%	3,3%	0,0%	2,2%	100,0%
II.2.7	G	0,0%	13,3%	82,2%	0,0%	2,2%	0,0%	2,2%	100,0%
II.2.8	G	0,0%	18,9%	52,2%	0,0%	21,1%	0,0%	7,8%	100,0%
II.2.9	G	0,0%	22,2%	75,6%	0,0%	2,2%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.10	G	0,0%	21,1%	75,6%	0,0%	2,2%	0,0%	1,1%	100,0%
II.2.11	G	0,0%	24,4%	72,2%	0,0%	2,2%	0,0%	1,1%	100,0%
II.2.12	R	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	5,6%	1,1%	14,4%	100,0%
II.2.13*		61,3%	1,4%	4,3%	0,0%	4,9%	0,0%	28,0%	100,0%
II.2.14	G	0,0%	20,0%	74,4%	0,0%	4,4%	0,0%	1,1%	100,0%
II.2.15^	R	0,0%	32,9%	65,8%	0,0%	1,3%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Tegenstrijdige belangen bestuurders</i>									
II.3.1*		0,0%	24,2%	75,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%	100,0%
II.3.2	G	0,0%	24,4%	75,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.3.3	G	0,0%	22,2%	75,6%	0,0%	2,2%	0,0%	0,0%	100,0%
II.3.4*		5,6%	20,4%	71,5%	0,0%	0,0%	0,0%	2,6%	100,0%
<i>Taak en werkwijze rvc</i>									
III.1.1	R	80,0%	1,1%	6,7%	0,0%	5,6%	0,0%	6,7%	100,0%
III.1.2	R	91,1%	1,1%	6,7%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.3*		87,2%	1,3%	6,7%	0,0%	1,1%	0,0%	3,8%	100,0%
III.1.4^	G	0,0%	15,2%	84,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.5*		13,3%	17,2%	67,2%	0,0%	1,1%	0,0%	1,1%	100,0%
III.1.6*		0,0%	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
III.1.7*		36,7%	11,1%	43,9%	0,0%	1,1%	0,0%	7,2%	100,0%
III.1.8*		43,3%	11,1%	43,3%	0,0%	0,0%	0,0%	2,2%	100,0%
III.1.9	G	0,0%	20,0%	80,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Onafhankelijkheid commissarissen</i>									
III.2.1	G	0,0%	23,3%	62,2%	1,1%	11,1%	0,0%	2,2%	100,0%
III.2.2*		0,0%	21,3%	77,5%	0,0%	1,3%	0,0%	0,0%	100,0%
III.2.3	R	83,3%	2,2%	7,8%	0,0%	2,2%	0,0%	4,4%	100,0%
<i>Deskundigheid en samenstelling rvc</i>									
III.3.1*		50,6%	3,3%	18,3%	0,0%	4,4%	0,0%	23,3%	100,0%
III.3.2	G	0,0%	22,2%	75,6%	0,0%	0,0%	1,1%	1,1%	100,0%
III.3.3	G	0,0%	23,3%	70,0%	0,0%	6,7%	0,0%	0,0%	100,0%
III.3.4	G	0,0%	20,0%	78,9%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
III.3.5	G	0,0%	20,0%	67,8%	2,2%	10,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.3.6	R	77,8%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	0,0%	21,1%	100,0%
<i>Voorzitter van de rvc</i>									
III.4.1*		0,0%	20,8%	78,3%	0,0%	0,5%	0,0%	0,5%	100,0%
III.4.2	G	0,0%	20,0%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%	100,0%
III.4.3	G	0,0%	18,9%	64,4%	0,0%	13,3%	0,0%	3,3%	100,0%
III.4.4	G	0,0%	21,1%	76,7%	0,0%	1,1%	0,0%	1,1%	100,0%
<i>Samenstelling en rol kerncommissies</i>									
III.5.1	R	55,6%	2,2%	24,4%	0,0%	6,7%	0,0%	11,1%	100,0%
III.5.2	R	68,9%	1,1%	23,3%	0,0%	6,7%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.3	V	0,0%	16,7%	80,0%	1,1%	2,2%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.4*		0,0%	23,2%	75,1%	0,0%	1,5%	0,0%	0,1%	100,0%
III.5.5	G	0,0%	22,2%	76,7%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.6	G	0,0%	17,8%	80,0%	0,0%	2,2%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.7	G	0,0%	17,8%	80,0%	0,0%	1,1%	0,0%	1,1%	100,0%
III.5.8	G	0,0%	22,2%	76,7%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.9	G	0,0%	23,3%	75,6%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.10*		0,0%	24,1%	73,3%	0,0%	2,6%	0,0%	0,0%	100,0%

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
III.5.11	G	0,0%	16,7%	78,9%	1,1%	3,3%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.12	G	0,0%	17,8%	81,1%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.13	G	0,0%	18,9%	78,9%	0,0%	2,2%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.14*		0,0%	22,7%	73,3%	0,0%	4,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Tegenstrijdige belangen commissarissen</i>									
III.6.1	G	0,0%	25,6%	74,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.6.2	G	0,0%	23,3%	76,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.6.3*		5,2%	21,5%	70,4%	0,0%	0,0%	0,0%	3,0%	100,0%
III.6.4*		5,6%	23,0%	68,5%	0,0%	1,1%	0,0%	1,9%	100,0%
III.6.5	R	75,6%	1,1%	5,6%	0,0%	6,7%	1,1%	10,0%	100,0%
III.6.6	G	0,0%	20,0%	78,9%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
III.6.7^	G	0,0%	12,7%	86,1%	0,0%	1,3%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Bezoldiging commissarissen</i>									
III.7.1	G	0,0%	21,1%	73,3%	0,0%	4,4%	0,0%	1,1%	100,0%
III.7.2	G	0,0%	38,0%	51,9%	0,0%	1,3%	0,0%	8,9%	100,0%
III.7.3	G	0,0%	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>'One-tier'-bestuursstructuur^</i>									
III.8.1^	G	0,0%	7,6%	92,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.8.2^	G	0,0%	7,6%	92,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.8.3^	G	0,0%	6,3%	93,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.8.4^	G	0,0%	6,3%	92,4%	0,0%	1,3%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Bevoegdheden aandeelhouders</i>									
IV.1.1	G	0,0%	15,6%	65,6%	0,0%	16,7%	0,0%	2,2%	100,0%
IV.1.2	G	0,0%	10,0%	86,7%	0,0%	2,2%	0,0%	1,1%	100,0%
IV.1.3	G	0,0%	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.4	G	0,0%	23,3%	74,4%	0,0%	1,1%	0,0%	1,1%	100,0%
IV.1.5	G	0,0%	23,3%	76,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.6*		0,0%	21,7%	78,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.7	G	0,0%	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
IV.1.8	G	0,0%	20,0%	80,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Certificering van aandelen</i>									
IV.2.1^	G	0,0%	17,7%	81,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,3%	100,0%
IV.2.2^	G	0,0%	17,7%	81,0%	0,0%	1,3%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.3^#	G	0,0%	17,7%	81,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,3%	100,0%
IV.2.4^	G	0,0%	19,0%	81,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.5^	G	0,0%	15,2%	81,0%	0,0%	3,8%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.6^	R	0,0%	19,0%	81,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.7*		13,9%	5,9%	78,4%	0,0%	1,1%	0,0%	0,7%	100,0%
IV.2.8^	G	0,0%	12,7%	81,0%	0,0%	6,3%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Informatieverschaffing en logistiek algemene vergadering</i>									
IV.3.1*		28,1%	13,0%	39,6%	0,0%	11,5%	0,4%	7,4%	100,0%
IV.3.2	G	0,0%	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.3	G	0,0%	21,1%	76,7%	0,0%	1,1%	0,0%	1,1%	100,0%
IV.3.4	G	0,0%	21,1%	76,7%	0,0%	0,0%	0,0%	2,2%	100,0%
IV.3.5	G	0,0%	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.6	R	0,0%	23,3%	75,6%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.7	G	0,0%	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.8	R	97,8%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%	100,0%
IV.3.9	G	0,0%	20,0%	77,8%	0,0%	2,2%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.10	G	0,0%	22,2%	76,7%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%	100,0%
IV.3.11	R	46,7%	2,2%	30,0%	0,0%	3,3%	0,0%	17,8%	100,0%
IV.3.12	G	0,0%	21,1%	76,7%	0,0%	1,1%	0,0%	1,1%	100,0%
IV.3.13	R	68,9%	0,0%	1,1%	0,0%	3,3%	2,2%	24,4%	100,0%
<i>Verantwoordelijkheid van aandeelhouders</i>									
IV.4.1	R	0,0%	11,1%	88,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.2	R	0,0%	11,1%	88,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.3	R	0,0%	11,1%	88,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.4	G	0,0%	14,4%	85,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.5	G	0,0%	13,3%	86,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
IV.4.6	G	0,0%	13,3%	86,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Financiële verslaggeving</i>									
V.1.1	G	0,0%	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.1.2	G	0,0%	23,3%	76,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.1.3	G	0,0%	24,4%	75,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Rol, benoeming, beloning en beoordeling externe accountant</i>									
V.2.1	G	0,0%	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.2.2	V	0,0%	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.2.3	G	0,0%	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Interne auditfunctie^</i>									
V.3.1^	G	0,0%	53,2%	46,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.3.2^	G	0,0%	51,9%	46,8%	0,0%	1,3%	0,0%	0,0%	100,0%
V.3.3^#	R	0,0%	24,1%	64,6%	0,0%	6,3%	0,0%	5,1%	100,0%
<i>Relatie en communicatie externe accountant</i>									
V.4.1	G	0,0%	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.4.2	G	0,0%	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.4.3	V	0,0%	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Bron: SEO Economisch Onderzoek; * = Bepaling opgeknipt en getoetst als meerdere subbepalingen; ^ = Indien-bepaling getoetst d.m.v. webenquête (N=79); # = Correctie één/meerdere enquêteantwoorden n.a.v. verificatie (deskresearch); R = Rapportagebepaling; V = Vastleggingsbepaling; G = Gedragsbepaling. Aggregatie vindt plaats op een 'ongewogen' manier: elke (sub-)bepaling telt even zwaar mee in het eindoordeel over naleving.

Bepalingen opgeknipt

Tabel F. 3 Toepassing per (sub)bepaling in de Code (naleving in vier categorieën)

Bepaling opgeknipt	Type	Toepassing	Veronderstelde toepassing	Afwijking met uitleg	Niet-naleving	Totaal
<i>Naleving en handhaving van de Code</i>						
I.1	R	97,8%	0,0%	1,1%	1,1%	100,0%
I.2^#	V	25,3%	72,2%	0,0%	2,5%	100,0%

Bepaling opgeknipt	Type	Toepassing	Veronderstelde toepassing	Afwijking met uitleg	Niet-naleving	Totaal
<i>Taak en werkwijze bestuur</i>						
II.1.1	G	21,1%	47,8%	27,8%	3,3%	100,0%
II.1.2.(i).a	G	24,4%	74,4%	1,1%	0,0%	100,0%
II.1.2.(i).b	G	24,4%	75,6%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.2.(i).c	G	24,4%	75,6%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.2.(i).d	G	24,4%	75,6%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.2.(ii)	R	90,0%	0,0%	0,0%	10,0%	100,0%
II.1.3.a	G	23,3%	76,7%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.3.b	R	91,1%	1,1%	3,3%	4,4%	100,0%
II.1.3.c	G	23,3%	76,7%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.3.d	G	23,3%	76,7%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.4.a	R	98,9%	0,0%	0,0%	1,1%	100,0%
II.1.4.b	R	97,8%	0,0%	1,1%	1,1%	100,0%
II.1.4.c	R	24,4%	74,4%	1,1%	0,0%	100,0%
II.1.5	R	94,4%	0,0%	1,1%	4,4%	100,0%
II.1.6	R	96,7%	0,0%	0,0%	3,3%	100,0%
II.1.7.(i)	G	22,2%	75,6%	1,1%	1,1%	100,0%
II.1.7.(ii)	G	21,1%	77,8%	0,0%	1,1%	100,0%
II.1.7.(iii)	R	93,3%	1,1%	0,0%	5,6%	100,0%
II.1.8	G	22,2%	76,7%	1,1%	0,0%	100,0%
II.1.9	G	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.10	G	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.11	G	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Bezoldiging bestuurders</i>						
II.2.1	G	22,2%	75,6%	2,2%	0,0%	100,0%
II.2.2	G	22,2%	75,6%	2,2%	0,0%	100,0%
II.2.3	G	20,0%	73,3%	6,7%	0,0%	100,0%
II.2.4^#	G	25,3%	68,4%	2,5%	3,8%	100,0%
II.2.5^#	G	32,9%	57,0%	8,9%	1,3%	100,0%
II.2.6	G	12,2%	82,2%	3,3%	2,2%	100,0%

Bepaling opgeknipt	Type	Toepassing	Veronderstelde toepassing	Afwijking met uitleg	Niet-naleving	Totaal
II.2.7	G	13,3%	82,2%	2,2%	2,2%	100,0%
II.2.8	G	18,9%	52,2%	21,1%	7,8%	100,0%
II.2.9	G	22,2%	75,6%	2,2%	0,0%	100,0%
II.2.10	G	21,1%	75,6%	2,2%	1,1%	100,0%
II.2.11	G	24,4%	72,2%	2,2%	1,1%	100,0%
II.2.12	R	78,9%	0,0%	5,6%	15,6%	100,0%
II.2.13.a	R	83,3%	1,1%	4,4%	11,1%	100,0%
II.2.13.b	R	57,8%	2,2%	4,4%	35,6%	100,0%
II.2.13.c	R	62,2%	7,8%	4,4%	25,6%	100,0%
II.2.13.d	R	61,1%	10,0%	4,4%	24,4%	100,0%
II.2.13.e	R	46,7%	6,7%	4,4%	42,2%	100,0%
II.2.13.f	R	71,1%	2,2%	6,7%	20,0%	100,0%
II.2.13.g	R	60,0%	1,1%	5,6%	33,3%	100,0%
II.2.13.h	R	60,0%	2,2%	5,6%	32,2%	100,0%
II.2.13.i	R	73,3%	2,2%	4,4%	20,0%	100,0%
II.2.13.j	R	52,2%	7,8%	4,4%	35,6%	100,0%
II.2.14	G	20,0%	74,4%	4,4%	1,1%	100,0%
II.2.15^	R	32,9%	65,8%	1,3%	0,0%	100,0%
<i>Tegenstrijdige belangen bestuurders</i>						
II.3.1.a	G	24,4%	75,6%	0,0%	0,0%	100,0%
II.3.1.b	G	23,3%	75,6%	0,0%	1,1%	100,0%
II.3.1.c	G	24,4%	75,6%	0,0%	0,0%	100,0%
II.3.1.d	G	24,4%	75,6%	0,0%	0,0%	100,0%
II.3.2	G	24,4%	75,6%	0,0%	0,0%	100,0%
II.3.3	G	22,2%	75,6%	2,2%	0,0%	100,0%
II.3.4.(i)	G	22,2%	76,7%	0,0%	1,1%	100,0%
II.3.4.(ii)	G	22,2%	76,7%	0,0%	1,1%	100,0%
II.3.4.(iii)	R	33,3%	61,1%	0,0%	5,6%	100,0%
<i>Taak en werkwijze rvc</i>						
III.1.1	R	81,1%	6,7%	5,6%	6,7%	100,0%

Bepaling opgeknipt	Type	Toepassing	Veronderstelde toepassing	Afwijking met uitleg	Niet-naleving	Totaal
III.1.2	R	92,2%	6,7%	1,1%	0,0%	100,0%
III.1.3.a	R	87,8%	6,7%	1,1%	4,4%	100,0%
III.1.3.b	R	90,0%	6,7%	1,1%	2,2%	100,0%
III.1.3.c	R	90,0%	6,7%	1,1%	2,2%	100,0%
III.1.3.d	R	90,0%	6,7%	1,1%	2,2%	100,0%
III.1.3.e	R	84,4%	6,7%	1,1%	7,8%	100,0%
III.1.3.f	R	90,0%	6,7%	1,1%	2,2%	100,0%
III.1.3.g	R	87,8%	6,7%	1,1%	4,4%	100,0%
III.1.3.h	R	87,8%	6,7%	1,1%	4,4%	100,0%
III.1.4^	G	15,2%	84,8%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.5.(i)	G	20,0%	77,8%	1,1%	1,1%	100,0%
III.1.5.(ii)	R	41,1%	56,7%	1,1%	1,1%	100,0%
III.1.6.a	G	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.6.b	G	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.6.c	G	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.6.d	G	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.6.e	G	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.6.f	G	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.6.g	G	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.7.(i)	G	20,0%	77,8%	2,2%	0,0%	100,0%
III.1.7.(ii)	R	75,6%	10,0%	0,0%	14,4%	100,0%
III.1.8.(i)	G	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.8.(ii)	R	87,8%	7,8%	0,0%	4,4%	100,0%
III.1.9	G	20,0%	80,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Onafhankelijkheid commissarissen</i>						
III.2.1	G	23,3%	62,2%	12,2%	2,2%	100,0%
III.2.2.a	G	22,2%	76,7%	1,1%	0,0%	100,0%
III.2.2.b	G	21,1%	77,8%	1,1%	0,0%	100,0%
III.2.2.c	G	21,1%	77,8%	1,1%	0,0%	100,0%
III.2.2.d	G	21,1%	77,8%	1,1%	0,0%	100,0%

Bepaling opgeknipt	Type	Toepassing	Veronderstelde toepassing	Afwijking met uitleg	Niet-naleving	Totaal
III.2.2.e	G	21,1%	77,8%	1,1%	0,0%	100,0%
III.2.2.f	G	21,1%	77,8%	1,1%	0,0%	100,0%
III.2.2.g	G	21,1%	76,7%	2,2%	0,0%	100,0%
III.2.3	R	85,6%	7,8%	2,2%	4,4%	100,0%
<i>Deskundigheid en samenstelling rvc</i>						
III.3.1.(i)	R	66,7%	6,7%	4,4%	22,2%	100,0%
III.3.1.(ii)	R	41,1%	30,0%	4,4%	24,4%	100,0%
III.3.2	G	22,2%	75,6%	0,0%	2,2%	100,0%
III.3.3	G	23,3%	70,0%	6,7%	0,0%	100,0%
III.3.4	G	20,0%	78,9%	1,1%	0,0%	100,0%
III.3.5	G	20,0%	67,8%	12,2%	0,0%	100,0%
III.3.6	R	77,8%	1,1%	0,0%	21,1%	100,0%
<i>Voorzitter van de rvc</i>						
III.4.1.a	G	21,1%	76,7%	2,2%	0,0%	100,0%
III.4.1.b	G	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	100,0%
III.4.1.c	G	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	100,0%
III.4.1.d	G	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	100,0%
III.4.1.e	G	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	100,0%
III.4.1.f	G	20,0%	76,7%	0,0%	3,3%	100,0%
III.4.1.g	G	20,0%	78,9%	1,1%	0,0%	100,0%
III.4.2	G	20,0%	78,9%	0,0%	1,1%	100,0%
III.4.3	G	18,9%	64,4%	13,3%	3,3%	100,0%
III.4.4	G	21,1%	76,7%	1,1%	1,1%	100,0%
<i>Samenstelling en rol kerncommissies</i>						
III.5.1	R	57,8%	24,4%	6,7%	11,1%	100,0%
III.5.2	R	70,0%	23,3%	6,7%	0,0%	100,0%
III.5.3	V	16,7%	80,0%	3,3%	0,0%	100,0%
III.5.4.a	G	23,3%	75,6%	1,1%	0,0%	100,0%
III.5.4.b	G	23,3%	75,6%	1,1%	0,0%	100,0%
III.5.4.c	G	23,3%	74,4%	2,2%	0,0%	100,0%

Bepaling opgeknipt	Type	Toepassing	Veronderstelde toepassing	Afwijking met uitleg	Niet-naleving	Totaal
III.5.4.d	G	22,2%	73,3%	3,3%	1,1%	100,0%
III.5.4.e	G	23,3%	75,6%	1,1%	0,0%	100,0%
III.5.4.f	G	23,3%	75,6%	1,1%	0,0%	100,0%
III.5.4.g	G	23,3%	75,6%	1,1%	0,0%	100,0%
III.5.4.h	G	23,3%	75,6%	1,1%	0,0%	100,0%
III.5.5	G	22,2%	76,7%	1,1%	0,0%	100,0%
III.5.6	G	17,8%	80,0%	2,2%	0,0%	100,0%
III.5.7	G	17,8%	80,0%	1,1%	1,1%	100,0%
III.5.8	G	22,2%	76,7%	1,1%	0,0%	100,0%
III.5.9	G	23,3%	75,6%	1,1%	0,0%	100,0%
III.5.10.a	G	24,4%	73,3%	2,2%	0,0%	100,0%
III.5.10.b	G	24,4%	73,3%	2,2%	0,0%	100,0%
III.5.10.c	G	23,3%	73,3%	3,3%	0,0%	100,0%
III.5.11	G	16,7%	78,9%	4,4%	0,0%	100,0%
III.5.12	G	17,8%	81,1%	1,1%	0,0%	100,0%
III.5.13	G	18,9%	78,9%	2,2%	0,0%	100,0%
III.5.14.a	G	22,2%	73,3%	4,4%	0,0%	100,0%
III.5.14.b	G	23,3%	73,3%	3,3%	0,0%	100,0%
III.5.14.c	G	23,3%	73,3%	3,3%	0,0%	100,0%
III.5.14.d	G	22,2%	73,3%	4,4%	0,0%	100,0%
III.5.14.e	G	22,2%	73,3%	4,4%	0,0%	100,0%
<i>Tegenstrijdige belangen commissarissen</i>						
III.6.1	G	25,6%	74,4%	0,0%	0,0%	100,0%
III.6.2	G	23,3%	76,7%	0,0%	0,0%	100,0%
III.6.3.(i)	G	22,2%	76,7%	0,0%	1,1%	100,0%
III.6.3.(ii)	G	23,3%	75,6%	0,0%	1,1%	100,0%
III.6.3.(iii)	R	34,4%	58,9%	0,0%	6,7%	100,0%
III.6.4.(i)	G	24,4%	74,4%	1,1%	0,0%	100,0%
III.6.4.(ii)	G	24,4%	74,4%	1,1%	0,0%	100,0%
III.6.4.(iii)	R	36,7%	56,7%	1,1%	5,6%	100,0%

Bepaling opgeknipt	Type	Toepassing	Veronderstelde toepassing	Afwijking met uitleg	Niet-naleving	Totaal
III.6.5	R	76,7%	5,6%	6,7%	11,1%	100,0%
III.6.6	G	20,0%	78,9%	1,1%	0,0%	100,0%
III.6.7^	G	12,7%	86,1%	1,3%	0,0%	100,0%
<i>Bezoldiging commissarissen</i>						
III.7.1	G	21,1%	73,3%	4,4%	1,1%	100,0%
III.7.2	G	38,0%	51,9%	1,3%	8,9%	100,0%
III.7.3	G	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>'One-tier'-bestuursstructuur^</i>						
III.8.1^	G	7,6%	92,4%	0,0%	0,0%	100,0%
III.8.2^	G	7,6%	92,4%	0,0%	0,0%	100,0%
III.8.3^	G	6,3%	93,7%	0,0%	0,0%	100,0%
III.8.4^	G	6,3%	92,4%	1,3%	0,0%	100,0%
<i>Bevoegdheden aandeelhouders</i>						
IV.1.1	G	15,6%	65,6%	16,7%	2,2%	100,0%
IV.1.2	G	10,0%	86,7%	2,2%	1,1%	100,0%
IV.1.3	G	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.4	G	23,3%	74,4%	1,1%	1,1%	100,0%
IV.1.5	G	23,3%	76,7%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.6.(i)	G	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.6.(ii)	G	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.7	G	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.8	G	20,0%	80,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Certificering van aandelen</i>						
IV.2.1^	G	17,7%	81,0%	0,0%	1,3%	100,0%
IV.2.2^	G	17,7%	81,0%	1,3%	0,0%	100,0%
IV.2.3^#	G	17,7%	81,0%	0,0%	1,3%	100,0%
IV.2.4^	G	19,0%	81,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.5^	G	15,2%	81,0%	3,8%	0,0%	100,0%
IV.2.6^	R	19,0%	81,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.7.a	R	21,1%	77,8%	1,1%	0,0%	100,0%

Bepaling opgeknipt	Type	Toepassing	Veronderstelde toepassing	Afwijking met uitleg	Niet-naleving	Totaal
IV.2.7.b	R	21,1%	77,8%	1,1%	0,0%	100,0%
IV.2.7.c	R	20,0%	77,8%	1,1%	1,1%	100,0%
IV.2.7.d	R	21,1%	77,8%	1,1%	0,0%	100,0%
IV.2.7.e	R	21,1%	77,8%	1,1%	0,0%	100,0%
IV.2.7.f	R	21,1%	77,8%	1,1%	0,0%	100,0%
IV.2.7.g	R	20,0%	78,9%	1,1%	0,0%	100,0%
IV.2.7.h	R	14,4%	83,3%	1,1%	1,1%	100,0%
IV.2.7.i	R	18,9%	77,8%	1,1%	2,2%	100,0%
IV.2.7.j	R	18,9%	77,8%	1,1%	2,2%	100,0%
IV.2.8^	G	12,7%	81,0%	6,3%	0,0%	100,0%
<i>Informatieverschaffing en logistiek algemene vergadering</i>						
IV.3.1.(i)	G	24,4%	65,6%	8,9%	1,1%	100,0%
IV.3.1.(ii)	G	14,4%	51,1%	20,0%	14,4%	100,0%
IV.3.1.(iii)	R	84,4%	2,2%	5,6%	7,8%	100,0%
IV.3.2	G	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.3	G	21,1%	76,7%	1,1%	1,1%	100,0%
IV.3.4	G	21,1%	76,7%	0,0%	2,2%	100,0%
IV.3.5	G	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.6	R	23,3%	75,6%	1,1%	0,0%	100,0%
IV.3.7	G	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.8	R	97,8%	1,1%	0,0%	1,1%	100,0%
IV.3.9	G	20,0%	77,8%	2,2%	0,0%	100,0%
IV.3.10	G	22,2%	76,7%	0,0%	1,1%	100,0%
IV.3.11	R	48,9%	30,0%	3,3%	17,8%	100,0%
IV.3.12	G	21,1%	76,7%	1,1%	1,1%	100,0%
IV.3.13	R	68,9%	1,1%	3,3%	26,7%	100,0%
<i>Verantwoordelijkheid van aandeelhouders</i>						
IV.4.1	R	11,1%	88,9%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.2	R	11,1%	88,9%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.3	R	11,1%	88,9%	0,0%	0,0%	100,0%

Bepaling opgeknipt	Type	Toepassing	Veronderstelde toepassing	Afwijking met uitleg	Niet-naleving	Totaal
IV.4.4	G	14,4%	85,6%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.5	G	13,3%	86,7%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.6	G	13,3%	86,7%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Financiële verslaggeving</i>						
V.1.1	G	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	100,0%
V.1.2	G	23,3%	76,7%	0,0%	0,0%	100,0%
V.1.3	G	24,4%	75,6%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Rol, benoeming, beloning en beoordeling externe accountant</i>						
V.2.1	G	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	100,0%
V.2.2	V	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	100,0%
V.2.3	G	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Interne auditfunctie[^]</i>						
V.3.1 [^]	G	53,2%	46,8%	0,0%	0,0%	100,0%
V.3.2 [^]	G	51,9%	46,8%	1,3%	0,0%	100,0%
V.3.3 [^] #	R	24,1%	64,6%	6,3%	5,1%	100,0%
<i>Relatie en communicatie externe accountant</i>						
V.4.1	G	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	100,0%
V.4.2	G	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	100,0%
V.4.3	V	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	100,0%

Bron: SEO Economisch Onderzoek; * = Bepaling opgeknipt en getoetst als meerdere subbepalingen; ^ = Indien-bepaling getoetst d.m.v. webenquête (N=79); # = Correctie één/meerdere enquêteantwoorden n.a.v. verificatie (deskresearch); R = Rapportagebepaling; V = Vastleggingsbepaling; G = Gedragsbepaling. Aggregatie vindt plaats op een 'ongewogen' manier: elke (sub-)bepaling telt even zwaar mee in het eindoordeel over naleving.

Tabel F. 4 Toepassing per (sub)bepaling in de Code (naleving naar zeven categorieën)

Bepaling opgeknipt	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
Naleving en handhaving van de Code									
I.1	R	97,8%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%	0,0%	1,1%	100,0%
I.2^#	V	0,0%	25,3%	72,2%	0,0%	0,0%	0,0%	2,5%	100,0%
Taak en werkwijze bestuur									

Bepaling opgeknipt	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
II.1.1	G	0,0%	21,1%	47,8%	0,0%	27,8%	0,0%	3,3%	100,0%
II.1.2.(i).a	G	0,0%	24,4%	74,4%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.2.(i).b	G	0,0%	24,4%	75,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.2.(i).c	G	0,0%	24,4%	75,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.2.(i).d	G	0,0%	24,4%	75,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.2.(ii)	R	90,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	10,0%	100,0%
II.1.3.a	G	0,0%	23,3%	76,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.3.b	R	91,1%	0,0%	1,1%	0,0%	3,3%	1,1%	3,3%	100,0%
II.1.3.c	G	0,0%	23,3%	76,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.3.d	G	0,0%	23,3%	76,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.4.a	R	98,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%	100,0%
II.1.4.b	R	97,8%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%	0,0%	1,1%	100,0%
II.1.4.c	R	2,2%	22,2%	74,4%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.5	R	94,4%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%	0,0%	4,4%	100,0%
II.1.6	R	96,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	3,3%	100,0%
II.1.7.(i)	G	0,0%	22,2%	75,6%	0,0%	1,1%	0,0%	1,1%	100,0%
II.1.7.(ii)	G	0,0%	21,1%	77,8%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%	100,0%
II.1.7.(iii)	R	93,3%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	1,1%	4,4%	100,0%
II.1.8	G	0,0%	22,2%	76,7%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.9	G	0,0%	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.10	G	0,0%	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.11	G	0,0%	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Bezoldiging bestuurders</i>									
II.2.1	G	0,0%	22,2%	75,6%	0,0%	2,2%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.2	G	0,0%	22,2%	75,6%	0,0%	2,2%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.3	G	0,0%	20,0%	73,3%	0,0%	6,7%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.4^#	G	0,0%	25,3%	68,4%	0,0%	2,5%	0,0%	3,8%	100,0%
II.2.5^#	G	0,0%	32,9%	57,0%	0,0%	8,9%	0,0%	1,3%	100,0%
II.2.6	G	0,0%	12,2%	82,2%	0,0%	3,3%	0,0%	2,2%	100,0%

Bepaling opgeknipt	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
II.2.7	G	0,0%	13,3%	82,2%	0,0%	2,2%	0,0%	2,2%	100,0%
II.2.8	G	0,0%	18,9%	52,2%	0,0%	21,1%	0,0%	7,8%	100,0%
II.2.9	G	0,0%	22,2%	75,6%	0,0%	2,2%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.10	G	0,0%	21,1%	75,6%	0,0%	2,2%	0,0%	1,1%	100,0%
II.2.11	G	0,0%	24,4%	72,2%	0,0%	2,2%	0,0%	1,1%	100,0%
II.2.12	R	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	5,6%	1,1%	14,4%	100,0%
II.2.13.a	R	83,3%	0,0%	1,1%	0,0%	4,4%	0,0%	11,1%	100,0%
II.2.13.b	R	56,7%	1,1%	2,2%	0,0%	4,4%	0,0%	35,6%	100,0%
II.2.13.c	R	57,8%	4,4%	7,8%	0,0%	4,4%	0,0%	25,6%	100,0%
II.2.13.d	R	56,7%	4,4%	10,0%	0,0%	4,4%	0,0%	24,4%	100,0%
II.2.13.e	R	44,4%	2,2%	6,7%	0,0%	4,4%	0,0%	42,2%	100,0%
II.2.13.f	R	70,0%	1,1%	2,2%	0,0%	6,7%	0,0%	20,0%	100,0%
II.2.13.g	R	60,0%	0,0%	1,1%	0,0%	5,6%	0,0%	33,3%	100,0%
II.2.13.h	R	60,0%	0,0%	2,2%	0,0%	5,6%	0,0%	32,2%	100,0%
II.2.13.i	R	72,2%	1,1%	2,2%	0,0%	4,4%	0,0%	20,0%	100,0%
II.2.13.j	R	52,2%	0,0%	7,8%	0,0%	4,4%	0,0%	35,6%	100,0%
II.2.14	G	0,0%	20,0%	74,4%	0,0%	4,4%	0,0%	1,1%	100,0%
II.2.15^	R	0,0%	32,9%	65,8%	0,0%	1,3%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Tegenstrijdige belangen bestuurders</i>									
II.3.1.a	G	0,0%	24,4%	75,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.3.1.b	G	0,0%	23,3%	75,6%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%	100,0%
II.3.1.c	G	0,0%	24,4%	75,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.3.1.d	G	0,0%	24,4%	75,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.3.2	G	0,0%	24,4%	75,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.3.3	G	0,0%	22,2%	75,6%	0,0%	2,2%	0,0%	0,0%	100,0%
II.3.4.(i)	G	0,0%	22,2%	76,7%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%	100,0%
II.3.4.(ii)	G	0,0%	22,2%	76,7%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%	100,0%
II.3.4.(iii)	R	16,7%	16,7%	61,1%	0,0%	0,0%	0,0%	5,6%	100,0%
<i>Taak en werkwijze rvc</i>									

Bepaling opgeknipt	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
III.1.1	R	80,0%	1,1%	6,7%	0,0%	5,6%	0,0%	6,7%	100,0%
III.1.2	R	91,1%	1,1%	6,7%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.3.a	R	86,7%	1,1%	6,7%	0,0%	1,1%	0,0%	4,4%	100,0%
III.1.3.b	R	88,9%	1,1%	6,7%	0,0%	1,1%	0,0%	2,2%	100,0%
III.1.3.c	R	88,9%	1,1%	6,7%	0,0%	1,1%	0,0%	2,2%	100,0%
III.1.3.d	R	88,9%	1,1%	6,7%	0,0%	1,1%	0,0%	2,2%	100,0%
III.1.3.e	R	83,3%	1,1%	6,7%	0,0%	1,1%	0,0%	7,8%	100,0%
III.1.3.f	R	87,8%	2,2%	6,7%	0,0%	1,1%	0,0%	2,2%	100,0%
III.1.3.g	R	86,7%	1,1%	6,7%	0,0%	1,1%	0,0%	4,4%	100,0%
III.1.3.h	R	86,7%	1,1%	6,7%	0,0%	1,1%	0,0%	4,4%	100,0%
III.1.4^	G	0,0%	15,2%	84,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.5.(i)	G	0,0%	20,0%	77,8%	0,0%	1,1%	0,0%	1,1%	100,0%
III.1.5.(ii)	R	26,7%	14,4%	56,7%	0,0%	1,1%	0,0%	1,1%	100,0%
III.1.6.a	G	0,0%	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.6.b	G	0,0%	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.6.c	G	0,0%	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.6.d	G	0,0%	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.6.e	G	0,0%	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.6.f	G	0,0%	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.6.g	G	0,0%	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.7.(i)	G	0,0%	20,0%	77,8%	0,0%	2,2%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.7.(ii)	R	73,3%	2,2%	10,0%	0,0%	0,0%	0,0%	14,4%	100,0%
III.1.8.(i)	G	0,0%	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.8.(ii)	R	86,7%	1,1%	7,8%	0,0%	0,0%	0,0%	4,4%	100,0%
III.1.9	G	0,0%	20,0%	80,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Onafhankelijkheid commissarissen</i>									
III.2.1	G	0,0%	23,3%	62,2%	1,1%	11,1%	0,0%	2,2%	100,0%
III.2.2.a	G	0,0%	22,2%	76,7%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
III.2.2.b	G	0,0%	21,1%	77,8%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%

Bepaling opgeknipt	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
III.2.2.c	G	0,0%	21,1%	77,8%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
III.2.2.d	G	0,0%	21,1%	77,8%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
III.2.2.e	G	0,0%	21,1%	77,8%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
III.2.2.f	G	0,0%	21,1%	77,8%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
III.2.2.g	G	0,0%	21,1%	76,7%	0,0%	2,2%	0,0%	0,0%	100,0%
III.2.3	R	83,3%	2,2%	7,8%	0,0%	2,2%	0,0%	4,4%	100,0%
<i>Deskundigheid en samenstelling rvc</i>									
III.3.1.(i)	R	65,6%	1,1%	6,7%	0,0%	4,4%	0,0%	22,2%	100,0%
III.3.1.(ii)	R	35,6%	5,6%	30,0%	0,0%	4,4%	0,0%	24,4%	100,0%
III.3.2	G	0,0%	22,2%	75,6%	0,0%	0,0%	1,1%	1,1%	100,0%
III.3.3	G	0,0%	23,3%	70,0%	0,0%	6,7%	0,0%	0,0%	100,0%
III.3.4	G	0,0%	20,0%	78,9%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
III.3.5	G	0,0%	20,0%	67,8%	2,2%	10,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.3.6	R	77,8%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	0,0%	21,1%	100,0%
<i>Voorzitter van de rvc</i>									
III.4.1.a	G	0,0%	21,1%	76,7%	0,0%	2,2%	0,0%	0,0%	100,0%
III.4.1.b	G	0,0%	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.4.1.c	G	0,0%	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.4.1.d	G	0,0%	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.4.1.e	G	0,0%	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.4.1.f	G	0,0%	20,0%	76,7%	0,0%	0,0%	0,0%	3,3%	100,0%
III.4.1.g	G	0,0%	20,0%	78,9%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
III.4.2	G	0,0%	20,0%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%	100,0%
III.4.3	G	0,0%	18,9%	64,4%	0,0%	13,3%	0,0%	3,3%	100,0%
III.4.4	G	0,0%	21,1%	76,7%	0,0%	1,1%	0,0%	1,1%	100,0%
<i>Samenstelling en rol kerncommissies</i>									
III.5.1	R	55,6%	2,2%	24,4%	0,0%	6,7%	0,0%	11,1%	100,0%
III.5.2	R	68,9%	1,1%	23,3%	0,0%	6,7%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.3	V	0,0%	16,7%	80,0%	1,1%	2,2%	0,0%	0,0%	100,0%

Bepaling opgeknipt	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
III.5.4.a	G	0,0%	23,3%	75,6%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.4.b	G	0,0%	23,3%	75,6%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.4.c	G	0,0%	23,3%	74,4%	0,0%	2,2%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.4.d	G	0,0%	22,2%	73,3%	0,0%	3,3%	0,0%	1,1%	100,0%
III.5.4.e	G	0,0%	23,3%	75,6%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.4.f	G	0,0%	23,3%	75,6%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.4.g	G	0,0%	23,3%	75,6%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.4.h	G	0,0%	23,3%	75,6%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.5	G	0,0%	22,2%	76,7%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.6	G	0,0%	17,8%	80,0%	0,0%	2,2%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.7	G	0,0%	17,8%	80,0%	0,0%	1,1%	0,0%	1,1%	100,0%
III.5.8	G	0,0%	22,2%	76,7%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.9	G	0,0%	23,3%	75,6%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.10.a	G	0,0%	24,4%	73,3%	0,0%	2,2%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.10.b	G	0,0%	24,4%	73,3%	0,0%	2,2%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.10.c	G	0,0%	23,3%	73,3%	0,0%	3,3%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.11	G	0,0%	16,7%	78,9%	1,1%	3,3%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.12	G	0,0%	17,8%	81,1%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.13	G	0,0%	18,9%	78,9%	0,0%	2,2%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.14.a	G	0,0%	22,2%	73,3%	0,0%	4,4%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.14.b	G	0,0%	23,3%	73,3%	0,0%	3,3%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.14.c	G	0,0%	23,3%	73,3%	0,0%	3,3%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.14.d	G	0,0%	22,2%	73,3%	0,0%	4,4%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.14.e	G	0,0%	22,2%	73,3%	0,0%	4,4%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Tegenstrijdige belangen commissarissen</i>									
III.6.1	G	0,0%	25,6%	74,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.6.2	G	0,0%	23,3%	76,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.6.3.(i)	G	0,0%	22,2%	76,7%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%	100,0%
III.6.3.(ii)	G	0,0%	23,3%	75,6%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%	100,0%

Bepaling opgeknipt	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
III.6.3.(iii)	R	15,6%	18,9%	58,9%	0,0%	0,0%	0,0%	6,7%	100,0%
III.6.4.(i)	G	0,0%	24,4%	74,4%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
III.6.4.(ii)	G	0,0%	24,4%	74,4%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
III.6.4.(iii)	R	16,7%	20,0%	56,7%	0,0%	1,1%	0,0%	5,6%	100,0%
III.6.5	R	75,6%	1,1%	5,6%	0,0%	6,7%	1,1%	10,0%	100,0%
III.6.6	G	0,0%	20,0%	78,9%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
III.6.7^	G	0,0%	12,7%	86,1%	0,0%	1,3%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Bezoldiging commissarissen</i>									
III.7.1	G	0,0%	21,1%	73,3%	0,0%	4,4%	0,0%	1,1%	100,0%
III.7.2	G	0,0%	38,0%	51,9%	0,0%	1,3%	0,0%	8,9%	100,0%
III.7.3	G	0,0%	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>'One-tier'-bestuursstructuur^</i>									
III.8.1^	G	0,0%	7,6%	92,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.8.2^	G	0,0%	7,6%	92,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.8.3^	G	0,0%	6,3%	93,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.8.4^	G	0,0%	6,3%	92,4%	0,0%	1,3%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Bevoegdheden aandeelhouders</i>									
IV.1.1	G	0,0%	15,6%	65,6%	0,0%	16,7%	0,0%	2,2%	100,0%
IV.1.2	G	0,0%	10,0%	86,7%	0,0%	2,2%	0,0%	1,1%	100,0%
IV.1.3	G	0,0%	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.4	G	0,0%	23,3%	74,4%	0,0%	1,1%	0,0%	1,1%	100,0%
IV.1.5	G	0,0%	23,3%	76,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.6.(i)	G	0,0%	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.6.(ii)	G	0,0%	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.7	G	0,0%	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.8	G	0,0%	20,0%	80,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Certificering van aandelen</i>									
IV.2.1^	G	0,0%	17,7%	81,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,3%	100,0%
IV.2.2^	G	0,0%	17,7%	81,0%	0,0%	1,3%	0,0%	0,0%	100,0%

Bepaling opgeknipt	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
IV.2.3^#	G	0,0%	17,7%	81,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,3%	100,0%
IV.2.4^	G	0,0%	19,0%	81,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.5^	G	0,0%	15,2%	81,0%	0,0%	3,8%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.6^	R	0,0%	19,0%	81,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.7.a	R	15,6%	5,6%	77,8%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.7.b	R	15,6%	5,6%	77,8%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.7.c	R	14,4%	5,6%	77,8%	0,0%	1,1%	0,0%	1,1%	100,0%
IV.2.7.d	R	15,6%	5,6%	77,8%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.7.e	R	15,6%	5,6%	77,8%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.7.f	R	15,6%	5,6%	77,8%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.7.g	R	14,4%	5,6%	78,9%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.7.h	R	5,6%	8,9%	83,3%	0,0%	1,1%	0,0%	1,1%	100,0%
IV.2.7.i	R	13,3%	5,6%	77,8%	0,0%	1,1%	0,0%	2,2%	100,0%
IV.2.7.j	R	13,3%	5,6%	77,8%	0,0%	1,1%	0,0%	2,2%	100,0%
IV.2.8^	G	0,0%	12,7%	81,0%	0,0%	6,3%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Informatieverschaffing en logistiek algemene vergadering</i>									
IV.3.1.(i)	G	0,0%	24,4%	65,6%	0,0%	8,9%	0,0%	1,1%	100,0%
IV.3.1.(ii)	G	0,0%	14,4%	51,1%	0,0%	20,0%	1,1%	13,3%	100,0%
IV.3.1.(iii)	R	84,4%	0,0%	2,2%	0,0%	5,6%	0,0%	7,8%	100,0%
IV.3.2	G	0,0%	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.3	G	0,0%	21,1%	76,7%	0,0%	1,1%	0,0%	1,1%	100,0%
IV.3.4	G	0,0%	21,1%	76,7%	0,0%	0,0%	0,0%	2,2%	100,0%
IV.3.5	G	0,0%	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.6	R	0,0%	23,3%	75,6%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.7	G	0,0%	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.8	R	97,8%	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%	100,0%
IV.3.9	G	0,0%	20,0%	77,8%	0,0%	2,2%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.10	G	0,0%	22,2%	76,7%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%	100,0%
IV.3.11	R	46,7%	2,2%	30,0%	0,0%	3,3%	0,0%	17,8%	100,0%

Bepaling opgeknipt	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
IV.3.12	G	0,0%	21,1%	76,7%	0,0%	1,1%	0,0%	1,1%	100,0%
IV.3.13	R	68,9%	0,0%	1,1%	0,0%	3,3%	2,2%	24,4%	100,0%
<i>Verantwoordelijkheid van aandeelhouders</i>									
IV.4.1	R	0,0%	11,1%	88,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.2	R	0,0%	11,1%	88,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.3	R	0,0%	11,1%	88,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.4	G	0,0%	14,4%	85,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.5	G	0,0%	13,3%	86,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.6	G	0,0%	13,3%	86,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Financiële verslaggeving</i>									
V.1.1	G	0,0%	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.1.2	G	0,0%	23,3%	76,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.1.3	G	0,0%	24,4%	75,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Rol, benoeming, beloning en beoordeling externe accountant</i>									
V.2.1	G	0,0%	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.2.2	V	0,0%	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.2.3	G	0,0%	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Interne auditfunctie^</i>									
V.3.1^	G	0,0%	53,2%	46,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.3.2^	G	0,0%	51,9%	46,8%	0,0%	1,3%	0,0%	0,0%	100,0%
V.3.3^#	R	0,0%	24,1%	64,6%	0,0%	6,3%	0,0%	5,1%	100,0%
<i>Relatie en communicatie externe accountant</i>									
V.4.1	G	0,0%	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.4.2	G	0,0%	22,2%	77,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.4.3	V	0,0%	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Bron: SEO Economisch Onderzoek; * = Bepaling opgeknipt en getoetst als meerdere subbepalingen; ^ = Indien-bepaling getoetst d.m.v. webenquête (N=79); # = Correctie één/meerdere enquêteantwoorden n.a.v. verificatie (deskresearch); R = Rapportagebepaling; V = Vastleggingsbepaling; G = Gedragsbepaling. Aggregatie vindt plaats op een 'ongewogen' manier: elke (sub-)bepaling telt even zwaar mee in het eindoordeel over naleving.

Bijlage G Toepassing uitgesplitst naar beursindex

Tabel G 1 Toepassing bepalingbij AEX vennootschappen

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	Totaal
Naleving en handhaving van de Code									
I.1	R	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
I.2^	V	0,0%	25,0%	75,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Taak en werkwijze bestuur									
II.1.1	G	0,0%	38,1%	38,1%	0,0%	23,8%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.2*		19,0%	34,3%	45,7%	0,0%	0,0%	0,0%	1,0%	100,0%
II.1.3*		25,0%	32,1%	42,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.4*		66,7%	14,3%	19,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.5	R	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.6	R	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.7*		33,3%	28,6%	36,5%	0,0%	1,6%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.8	G	0,0%	47,6%	52,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.9	G	0,0%	47,6%	52,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.10	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.11	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Bezoldiging bestuurders									
II.2.1	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.2	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.3	G	0,0%	42,9%	52,4%	0,0%	4,8%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.4^	G	0,0%	20,0%	80,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.5^	G	0,0%	55,0%	20,0%	0,0%	20,0%	0,0%	5,0%	100,0%
II.2.6	G	0,0%	28,6%	66,7%	0,0%	4,8%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.7	G	0,0%	28,6%	66,7%	0,0%	4,8%	0,0%	0,0%	100,0%

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
II.2.8	G	0,0%	23,8%	38,1%	0,0%	28,6%	0,0%	9,5%	100,0%
II.2.9	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.10	G	0,0%	42,9%	52,4%	0,0%	0,0%	0,0%	4,8%	100,0%
II.2.11	G	0,0%	47,6%	52,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.12	R	95,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	4,8%	100,0%
II.2.13*		85,7%	2,4%	2,9%	0,0%	0,0%	0,0%	9,0%	100,0%
II.2.14	G	0,0%	38,1%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	4,8%	100,0%
II.2.15^	R	0,0%	25,0%	75,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Tegenstrijdige belangen bestuurders</i>									
II.3.1*		0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.3.2	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.3.3	G	0,0%	42,9%	52,4%	0,0%	4,8%	0,0%	0,0%	100,0%
II.3.4*		6,3%	31,7%	55,6%	0,0%	0,0%	0,0%	6,3%	100,0%
<i>Taak en werkwijze rvc</i>									
III.1.1	R	81,0%	4,8%	9,5%	0,0%	4,8%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.2	R	85,7%	4,8%	9,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.3*		81,0%	4,8%	9,5%	0,0%	0,0%	0,0%	4,8%	100,0%
III.1.4^	G	0,0%	15,0%	85,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.5*		23,8%	31,0%	45,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.6*		0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.7*		38,1%	23,8%	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%	4,8%	100,0%
III.1.8*		42,9%	23,8%	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.9	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Onafhankelijkheid commissarissen</i>									
III.2.1	G	0,0%	38,1%	52,4%	0,0%	4,8%	0,0%	4,8%	100,0%
III.2.2*		0,0%	47,6%	52,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.2.3	R	85,7%	4,8%	9,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Deskundigheid en samenstelling rvc</i>									
III.3.1*		61,9%	7,1%	21,4%	0,0%	7,1%	0,0%	2,4%	100,0%

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
III.3.2	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.3.3	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.3.4	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.3.5	G	0,0%	38,1%	57,1%	0,0%	4,8%	0,0%	0,0%	100,0%
III.3.6	R	90,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	9,5%	100,0%
<i>Voorzitter van de rvc</i>									
III.4.1*		0,0%	42,2%	57,1%	0,0%	0,7%	0,0%	0,0%	100,0%
III.4.2	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.4.3	G	0,0%	38,1%	57,1%	0,0%	4,8%	0,0%	0,0%	100,0%
III.4.4	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Samenstelling en rol kerncommissies</i>									
III.5.1	R	76,2%	4,8%	9,5%	0,0%	4,8%	0,0%	4,8%	100,0%
III.5.2	R	81,0%	4,8%	9,5%	0,0%	4,8%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.3	V	0,0%	38,1%	57,1%	0,0%	4,8%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.4*		0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.5	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.6	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.7	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.8	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.9	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.10*		0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.11	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.12	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.13	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.14*		0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Tegenstrijdige belangen commissarissen</i>									
III.6.1	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.6.2	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.6.3*		9,5%	31,7%	52,4%	0,0%	0,0%	0,0%	6,3%	100,0%

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
III.6.4*		11,1%	36,5%	50,8%	0,0%	0,0%	0,0%	1,6%	100,0%
III.6.5	R	85,7%	4,8%	9,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.6.6	G	0,0%	38,1%	57,1%	0,0%	4,8%	0,0%	0,0%	100,0%
III.6.7^	G	0,0%	15,0%	85,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Bezoldiging commissarissen</i>									
III.7.1	G	0,0%	38,1%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	4,8%	100,0%
III.7.2	G	0,0%	65,0%	30,0%	0,0%	0,0%	0,0%	5,0%	100,0%
III.7.3	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>'One-tier'-bestuursstructuur^</i>									
III.8.1^	G	0,0%	10,0%	90,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.8.2^	G	0,0%	10,0%	90,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.8.3^	G	0,0%	10,0%	90,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.8.4^	G	0,0%	10,0%	90,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Bevoegdheden aandeelhouders</i>									
IV.1.1	G	0,0%	33,3%	52,4%	0,0%	14,3%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.2	G	0,0%	23,8%	66,7%	0,0%	9,5%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.3	G	0,0%	38,1%	61,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.4	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.5	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.6*		0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.7	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.8	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Certificering van aandelen</i>									
IV.2.1^	G	0,0%	20,0%	80,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.2^	G	0,0%	20,0%	80,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.3^	G	0,0%	20,0%	80,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.4^	G	0,0%	20,0%	80,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.5^	G	0,0%	15,0%	80,0%	0,0%	5,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.6^	R	0,0%	20,0%	80,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
IV.2.7*	G	13,8%	19,0%	62,4%	0,0%	4,8%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.8^		0,0%	15,0%	80,0%	0,0%	5,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Informatieverschaffing en logistiek algemene vergadering									
IV.3.1*	G	31,7%	25,4%	36,5%	0,0%	0,0%	0,0%	6,3%	100,0%
IV.3.2		0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.3		0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.4	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.5	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.6	R	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.7	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.8	R	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.9	G	0,0%	38,1%	57,1%	0,0%	4,8%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.10	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.11	R	61,9%	0,0%	19,0%	0,0%	4,8%	0,0%	14,3%	100,0%
IV.3.12	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.13	R	95,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	4,8%	100,0%
Verantwoordelijkheid van aandeelhouders									
IV.4.1	R	0,0%	33,3%	66,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.2	R	0,0%	33,3%	66,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.3	R	0,0%	33,3%	66,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.4	G	0,0%	33,3%	66,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.5	G	0,0%	28,6%	71,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.6	G	0,0%	28,6%	71,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Financiële verslaggeving									
V.1.1	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.1.2	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.1.3	G	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Rol, benoeming, beloning en beoordeling externe accountant									
V.2.1	G	0,0%	38,1%	61,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
V.2.2	V	0,0%	38,1%	61,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.2.3	G	0,0%	38,1%	61,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Interne auditfunctie^</i>									
V.3.1^	G	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.3.2^	G	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.3.3^	R	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Relatie en communicatie externe accountant</i>									
V.4.1	G	0,0%	38,1%	61,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.4.2	G	0,0%	38,1%	61,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.4.3	V	0,0%	38,1%	61,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Bron: SEO Economisch Onderzoek; * = Bepaling opgeknipt en getoetst als meerdere subbepalingen; ^ = Indien-bepaling getoetst d.m.v. webenquête; R = Rapportagebepaling; V = Vastleggingsbepaling; G = Gedragsbepaling.

Tabel G 2 Toepassing per bij AMX vennootschappen

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
Naleving en handhaving van de Code									
I.1	R	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
I.2^	V	0,0%	26,3%	68,4%	0,0%	0,0%	0,0%	5,3%	100,0%
Taak en werkwijze bestuur									
II.1.1	G	0,0%	22,7%	54,5%	0,0%	22,7%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.2*		16,4%	18,2%	61,8%	0,0%	0,0%	0,0%	3,6%	100,0%
II.1.3*		25,0%	17,0%	58,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.4*		68,2%	6,1%	24,2%	0,0%	0,0%	0,0%	1,5%	100,0%
II.1.5	R	90,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	9,1%	100,0%
II.1.6	R	95,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	4,5%	100,0%
II.1.7*		31,8%	12,1%	54,5%	0,0%	0,0%	0,0%	1,5%	100,0%
II.1.8	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
II.1.9	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.10	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.11	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Bezoldiging bestuurders</i>									
II.2.1	G	0,0%	22,7%	72,7%	0,0%	4,5%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.2	G	0,0%	22,7%	72,7%	0,0%	4,5%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.3	G	0,0%	18,2%	77,3%	0,0%	4,5%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.4^	G	0,0%	42,1%	52,6%	0,0%	5,3%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.5^	G	0,0%	57,9%	36,8%	0,0%	5,3%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.6	G	0,0%	9,1%	86,4%	0,0%	0,0%	0,0%	4,5%	100,0%
II.2.7	G	0,0%	9,1%	86,4%	0,0%	0,0%	0,0%	4,5%	100,0%
II.2.8	G	0,0%	27,3%	45,5%	0,0%	18,2%	0,0%	9,1%	100,0%
II.2.9	G	0,0%	22,7%	72,7%	0,0%	4,5%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.10	G	0,0%	22,7%	77,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.11	G	0,0%	22,7%	77,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.12	R	95,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	4,5%	100,0%
II.2.13*		75,9%	0,9%	4,5%	0,0%	0,0%	0,0%	18,6%	100,0%
II.2.14	G	0,0%	22,7%	77,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.15^	R	0,0%	26,3%	73,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Tegenstrijdige belangen bestuurders</i>									
II.3.1*		0,0%	22,7%	77,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.3.2	G	0,0%	22,7%	77,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.3.3	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.3.4*		4,5%	18,2%	77,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Taak en werkwijze rvc</i>									
III.1.1	R	90,9%	0,0%	4,5%	0,0%	0,0%	0,0%	4,5%	100,0%
III.1.2	R	95,5%	0,0%	4,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.3*		93,8%	0,6%	4,5%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%	100,0%
III.1.4^	G	0,0%	10,5%	89,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
III.1.5*		11,4%	15,9%	72,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.6*		0,0%	22,7%	77,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.7*		40,9%	9,1%	43,2%	0,0%	4,5%	0,0%	2,3%	100,0%
III.1.8*		43,2%	11,4%	40,9%	0,0%	0,0%	0,0%	4,5%	100,0%
III.1.9	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Onafhankelijkheid commissarissen</i>									
III.2.1	G	0,0%	27,3%	59,1%	4,5%	9,1%	0,0%	0,0%	100,0%
III.2.2*		0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.2.3	R	81,8%	4,5%	9,1%	0,0%	0,0%	0,0%	4,5%	100,0%
<i>Deskundigheid en samenstelling rvc</i>									
III.3.1*		52,3%	2,3%	15,9%	0,0%	6,8%	0,0%	22,7%	100,0%
III.3.2	G	0,0%	22,7%	72,7%	0,0%	0,0%	0,0%	4,5%	100,0%
III.3.3	G	0,0%	22,7%	77,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.3.4	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.3.5	G	0,0%	18,2%	72,7%	4,5%	4,5%	0,0%	0,0%	100,0%
III.3.6	R	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	18,2%	100,0%
<i>Voorzitter van de rvc</i>									
III.4.1*		0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.4.2	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.4.3	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.4.4	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Samenstelling en rol kerncommissies</i>									
III.5.1	R	77,3%	0,0%	4,5%	0,0%	4,5%	0,0%	13,6%	100,0%
III.5.2	R	95,5%	0,0%	4,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.3	V	0,0%	22,7%	77,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.4*		0,0%	22,2%	77,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,6%	100,0%
III.5.5	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.6	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.7	G	0,0%	18,2%	77,3%	0,0%	0,0%	0,0%	4,5%	100,0%
III.5.8	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
III.5.9	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.10*		0,0%	22,7%	77,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.11	G	0,0%	13,6%	77,3%	4,5%	4,5%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.12	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.13	G	0,0%	22,7%	77,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.14*		0,0%	22,7%	77,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Tegenstrijdige belangen commissarissen</i>									
III.6.1	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.6.2	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.6.3*		1,5%	16,7%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.6.4*		1,5%	16,7%	80,3%	0,0%	0,0%	0,0%	1,5%	100,0%
III.6.5	R	95,5%	0,0%	4,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.6.6	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.6.7^	G	0,0%	10,5%	89,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Bezoldiging commissarissen</i>									
III.7.1	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.7.2	G	0,0%	31,6%	52,6%	0,0%	0,0%	0,0%	15,8%	100,0%
III.7.3	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>'One-tier'-bestuursstructuur^</i>									
III.8.1^	G	0,0%	5,3%	94,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.8.2^	G	0,0%	5,3%	94,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.8.3^	G	0,0%	5,3%	94,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.8.4^	G	0,0%	5,3%	94,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Bevoegdheden aandeelhouders</i>									
IV.1.1	G	0,0%	13,6%	59,1%	0,0%	18,2%	0,0%	9,1%	100,0%
IV.1.2	G	0,0%	4,5%	90,9%	0,0%	0,0%	0,0%	4,5%	100,0%
IV.1.3	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.4	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.5	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
IV.1.6*		0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.7	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.8	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Certificering van aandelen</i>									
IV.2.1^	G	0,0%	15,8%	84,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.2^	G	0,0%	15,8%	84,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.3^	G	0,0%	15,8%	84,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.4^	G	0,0%	15,8%	84,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.5^	G	0,0%	10,5%	84,2%	0,0%	5,3%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.6^	R	0,0%	15,8%	84,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.7*		11,8%	0,9%	86,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,9%	100,0%
IV.2.8^	G	0,0%	5,3%	84,2%	0,0%	10,5%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Informatieverschaffing en logistiek algemene vergadering</i>									
IV.3.1*		30,3%	16,7%	39,4%	0,0%	9,1%	0,0%	4,5%	100,0%
IV.3.2	G	0,0%	22,7%	77,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.3	G	0,0%	22,7%	77,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.4	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.5	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.6	R	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.7	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.8	R	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.9	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.10	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.11	R	40,9%	0,0%	36,4%	0,0%	4,5%	0,0%	18,2%	100,0%
IV.3.12	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.13	R	86,4%	0,0%	0,0%	0,0%	4,5%	0,0%	9,1%	100,0%
<i>Verantwoordelijkheid van aandeelhouders</i>									
IV.4.1	R	0,0%	9,1%	90,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.2	R	0,0%	9,1%	90,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
IV.4.3	R	0,0%	9,1%	90,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.4	G	0,0%	13,6%	86,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.5	G	0,0%	13,6%	86,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.6	G	0,0%	13,6%	86,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Financiële verslaggeving</i>									
V.1.1	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.1.2	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.1.3	G	0,0%	22,7%	77,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Rol, benoeming, beloning en beoordeling externe accountant</i>									
V.2.1	G	0,0%	22,7%	77,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.2.2	V	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.2.3	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Interne auditfunctie^</i>									
V.3.1^	G	0,0%	68,4%	31,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.3.2^	G	0,0%	68,4%	31,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.3.3^	R	0,0%	21,1%	68,4%	0,0%	0,0%	0,0%	10,5%	100,0%
<i>Relatie en communicatie externe accountant</i>									
V.4.1	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.4.2	G	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.4.3	V	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Bron: SEO Economisch Onderzoek; * = Bepaling opgeknipt en getoetst als meerdere subbepalingen; ^ = Indien-bepaling getoetst d.m.v. webenquête; R = Rapportagebepaling; V = Vastleggingsbepaling; G = Gedragsbepaling.

Tabel G 3 Toepassing per bij ASdX vennootschappen

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
Naleving en handhaving van de Code									
I.1	R	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
I.2^	V	0,0%	28,6%	71,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Taak en werkwijze bestuur</i>									
II.1.1	G	0,0%	12,5%	58,3%	0,0%	29,2%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.2*		20,0%	10,0%	70,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.3*		22,9%	9,4%	66,7%	0,0%	0,0%	1,0%	0,0%	100,0%
II.1.4*		66,7%	5,6%	27,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.5	R	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.6	R	91,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	8,3%	100,0%
II.1.7*		30,6%	9,7%	58,3%	0,0%	0,0%	1,4%	0,0%	100,0%
II.1.8	G	0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.9	G	0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.10	G	0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.11	G	0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Bezoldiging bestuurders</i>									
II.2.1	G	0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.2	G	0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.3	G	0,0%	12,5%	79,2%	0,0%	8,3%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.4^	G	0,0%	28,6%	66,7%	0,0%	0,0%	0,0%	4,8%	100,0%
II.2.5^	G	0,0%	14,3%	76,2%	0,0%	9,5%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.6	G	0,0%	8,3%	91,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.7	G	0,0%	8,3%	91,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.8	G	0,0%	16,7%	62,5%	0,0%	16,7%	0,0%	4,2%	100,0%
II.2.9	G	0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.10	G	0,0%	12,5%	83,3%	0,0%	4,2%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.11	G	0,0%	16,7%	79,2%	0,0%	4,2%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.12	R	79,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	20,8%	100,0%
II.2.13*		59,6%	1,7%	5,8%	0,0%	5,8%	0,0%	27,1%	100,0%
II.2.14	G	0,0%	12,5%	79,2%	0,0%	8,3%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.15^	R	0,0%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
Tegenstrijdige belangen bestuurders									
II.3.1*		0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.3.2	G	0,0%	16,7%	83,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.3.3	G	0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.3.4*		5,6%	19,4%	73,6%	0,0%	0,0%	0,0%	1,4%	100,0%
Taak en werkwijze rvc									
III.1.1	R	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	4,2%	0,0%	8,3%	100,0%
III.1.2	R	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.3*		95,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	4,2%	100,0%
III.1.4^	G	0,0%	14,3%	85,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.5*		8,3%	14,6%	77,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.6*		0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.7*		43,8%	6,3%	45,8%	0,0%	0,0%	0,0%	4,2%	100,0%
III.1.8*		47,9%	6,3%	43,8%	0,0%	0,0%	0,0%	2,1%	100,0%
III.1.9	G	0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Onafhankelijkheid commissarissen									
III.2.1	G	0,0%	16,7%	70,8%	0,0%	12,5%	0,0%	0,0%	100,0%
III.2.2*		0,0%	13,1%	86,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.2.3	R	91,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	8,3%	100,0%
Deskundigheid en samenstelling rvc									
III.3.1*		43,8%	4,2%	18,8%	0,0%	4,2%	0,0%	29,2%	100,0%
III.3.2	G	0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.3.3	G	0,0%	12,5%	79,2%	0,0%	8,3%	0,0%	0,0%	100,0%
III.3.4	G	0,0%	12,5%	83,3%	0,0%	4,2%	0,0%	0,0%	100,0%
III.3.5	G	0,0%	12,5%	70,8%	4,2%	12,5%	0,0%	0,0%	100,0%
III.3.6	R	83,3%	0,0%	4,2%	0,0%	0,0%	0,0%	12,5%	100,0%
Voorzitter van de rvc									
III.4.1*		0,0%	12,5%	85,7%	0,0%	0,6%	0,0%	1,2%	100,0%
III.4.2	G	0,0%	12,5%	83,3%	0,0%	0,0%	0,0%	4,2%	100,0%

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
III.4.3	G	0,0%	8,3%	70,8%	0,0%	12,5%	0,0%	8,3%	100,0%
III.4.4	G	0,0%	12,5%	83,3%	0,0%	4,2%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Samenstelling en rol kerncommissies</i>									
III.5.1	R	54,2%	0,0%	29,2%	0,0%	4,2%	0,0%	12,5%	100,0%
III.5.2	R	75,0%	0,0%	20,8%	0,0%	4,2%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.3	V	0,0%	8,3%	91,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.4*		0,0%	16,7%	83,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.5	G	0,0%	16,7%	83,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.6	G	0,0%	8,3%	91,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.7	G	0,0%	8,3%	91,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.8	G	0,0%	16,7%	83,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.9	G	0,0%	16,7%	83,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.10*		0,0%	16,7%	79,2%	0,0%	4,2%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.11	G	0,0%	8,3%	91,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.12	G	0,0%	8,3%	91,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.13	G	0,0%	8,3%	87,5%	0,0%	4,2%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.14*		0,0%	12,5%	79,2%	0,0%	8,3%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Tegenstrijdige belangen commissarissen</i>									
III.6.1	G	0,0%	20,8%	79,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.6.2	G	0,0%	16,7%	83,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.6.3*		4,2%	22,2%	72,2%	0,0%	0,0%	0,0%	1,4%	100,0%
III.6.4*		5,6%	18,1%	75,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,4%	100,0%
III.6.5	R	70,8%	0,0%	0,0%	0,0%	8,3%	4,2%	16,7%	100,0%
III.6.6	G	0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.6.7^	G	0,0%	4,8%	95,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Bezoldiging commissarissen</i>									
III.7.1	G	0,0%	12,5%	79,2%	0,0%	8,3%	0,0%	0,0%	100,0%
III.7.2	G	0,0%	14,3%	76,2%	0,0%	0,0%	0,0%	9,5%	100,0%
III.7.3	G	0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>'One-tier'-bestuursstructuur^</i>									

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
III.8.1^	G	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.8.2^	G	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.8.3^	G	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.8.4^	G	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Bevoegdheden aandeelhouders</i>									
IV.1.1	G	0,0%	8,3%	79,2%	0,0%	12,5%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.2	G	0,0%	4,2%	95,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.3	G	0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.4	G	0,0%	16,7%	83,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.5	G	0,0%	16,7%	83,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.6*		0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.7	G	0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.8	G	0,0%	8,3%	91,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Certificering van aandelen</i>									
IV.2.1^	G	0,0%	23,8%	71,4%	0,0%	0,0%	0,0%	4,8%	100,0%
IV.2.2^	G	0,0%	28,6%	71,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.3^	G	0,0%	28,6%	71,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.4^	G	0,0%	28,6%	71,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.5^	G	0,0%	23,8%	71,4%	0,0%	4,8%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.6^	R	0,0%	28,6%	71,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.7*		21,7%	4,6%	72,5%	0,0%	0,0%	0,0%	1,3%	100,0%
IV.2.8^	G	0,0%	19,0%	71,4%	0,0%	9,5%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Informatieverschaffing en logistiek algemene vergadering</i>									
IV.3.1*		29,2%	5,6%	41,7%	0,0%	15,3%	0,0%	8,3%	100,0%
IV.3.2	G	0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.3	G	0,0%	12,5%	83,3%	0,0%	0,0%	0,0%	4,2%	100,0%
IV.3.4	G	0,0%	12,5%	83,3%	0,0%	0,0%	0,0%	4,2%	100,0%
IV.3.5	G	0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.6	R	0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
IV.3.7	G	0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.8	R	95,8%	0,0%	4,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.9	G	0,0%	12,5%	83,3%	0,0%	4,2%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.10	G	0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.11	R	54,2%	0,0%	25,0%	0,0%	0,0%	0,0%	20,8%	100,0%
IV.3.12	G	0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.13	R	62,5%	0,0%	4,2%	0,0%	0,0%	8,3%	25,0%	100,0%
<i>Verantwoordelijkheid van aandeelhouders</i>									
IV.4.1	R	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.2	R	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.3	R	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.4	G	0,0%	4,2%	95,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.5	G	0,0%	4,2%	95,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.6	G	0,0%	4,2%	95,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Financiële verslaggeving</i>									
V.1.1	G	0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.1.2	G	0,0%	16,7%	83,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.1.3	G	0,0%	16,7%	83,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Rol, benoeming, beloning en beoordeling externe accountant</i>									
V.2.1	G	0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.2.2	V	0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.2.3	G	0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Interne auditfunctie^</i>									
V.3.1^	G	0,0%	33,3%	66,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.3.2^	G	0,0%	33,3%	66,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.3.3^	R	0,0%	52,4%	42,9%	0,0%	0,0%	0,0%	4,8%	100,0%

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
Relatie en communicatie externe accountant									
V.4.1	G	0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.4.2	G	0,0%	16,7%	83,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.4.3	V	0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Bron: SEO Economisch Onderzoek; * = Bepaling opgeknipt en getoetst als meerdere subbepalingen; ^ = Indien-bepaling getoetst d.m.v. webenquête; R = Rapportagebepaling; V = Vastleggingsbepaling; G = Gedragsbepaling.

Tabel G 4 Toepassing per bij Lokaal-genoteerde vennootschappen

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	Totaal
Naleving en handhaving van de Code									
I.1	R	91,3%	0,0%	0,0%	0,0%	4,3%	0,0%	4,3%	100,0%
I.2^	V	0,0%	21,1%	73,7%	0,0%	0,0%	0,0%	5,3%	100,0%
Taak en werkwijze bestuur									
II.1.1	G	0,0%	13,0%	39,1%	0,0%	34,8%	0,0%	13,0%	100,0%
II.1.2*		16,5%	17,4%	61,7%	0,0%	0,9%	0,0%	3,5%	100,0%
II.1.3*		18,5%	13,0%	62,0%	0,0%	3,3%	0,0%	3,3%	100,0%
II.1.4*		63,8%	4,3%	27,5%	0,0%	2,9%	0,0%	1,4%	100,0%
II.1.5	R	87,0%	0,0%	0,0%	0,0%	4,3%	0,0%	8,7%	100,0%
II.1.6	R	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.7*	G	29,0%	8,7%	55,1%	0,0%	0,0%	0,0%	7,2%	100,0%
II.1.8		0,0%	13,0%	82,6%	0,0%	4,3%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.9		0,0%	13,0%	87,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
II.1.10	G	0,0%	17,4%	82,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.1.11	G	0,0%	17,4%	82,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Bezoldiging bestuurders</i>									
II.2.1	G	0,0%	13,0%	82,6%	0,0%	4,3%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.2	G	0,0%	13,0%	82,6%	0,0%	4,3%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.3	G	0,0%	8,7%	82,6%	0,0%	8,7%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.4^	G	0,0%	10,5%	73,7%	0,0%	5,3%	0,0%	10,5%	100,0%
II.2.5^	G	0,0%	5,3%	94,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.6	G	0,0%	4,3%	82,6%	0,0%	8,7%	0,0%	4,3%	100,0%
II.2.7	G	0,0%	8,7%	82,6%	0,0%	4,3%	0,0%	4,3%	100,0%
II.2.8	G	0,0%	8,7%	60,9%	0,0%	21,7%	0,0%	8,7%	100,0%
II.2.9	G	0,0%	13,0%	82,6%	0,0%	4,3%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.10	G	0,0%	8,7%	87,0%	0,0%	4,3%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.11	G	0,0%	13,0%	78,3%	0,0%	4,3%	0,0%	4,3%	100,0%
II.2.12	R	47,8%	0,0%	0,0%	0,0%	21,7%	4,3%	26,1%	100,0%
II.2.13*		27,0%	0,9%	3,9%	0,0%	13,0%	0,0%	55,2%	100,0%
II.2.14	G	0,0%	8,7%	82,6%	0,0%	8,7%	0,0%	0,0%	100,0%
II.2.15^	R	0,0%	36,8%	57,9%	0,0%	5,3%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Tegenstrijdige belangen bestuurders</i>									
II.3.1*		0,0%	20,7%	78,3%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%	100,0%
II.3.2	G	0,0%	17,4%	82,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
II.3.3	G	0,0%	17,4%	78,3%	0,0%	4,3%	0,0%	0,0%	100,0%
II.3.4*		5,8%	13,0%	78,3%	0,0%	0,0%	0,0%	2,9%	100,0%
<i>Taak en werkwijze rvc</i>									
III.1.1	R	60,9%	0,0%	13,0%	0,0%	13,0%	0,0%	13,0%	100,0%
III.1.2	R	82,6%	0,0%	13,0%	0,0%	4,3%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.3*		77,7%	0,0%	13,0%	0,0%	4,3%	0,0%	4,9%	100,0%
III.1.4^	G	0,0%	21,1%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.5*		10,9%	8,7%	71,7%	0,0%	4,3%	0,0%	4,3%	100,0%

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
III.1.6*		0,0%	8,7%	91,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.1.7*		23,9%	6,5%	52,2%	0,0%	0,0%	0,0%	17,4%	100,0%
III.1.8*		39,1%	4,3%	54,3%	0,0%	0,0%	0,0%	2,2%	100,0%
III.1.9	G	0,0%	8,7%	91,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Onafhankelijkheid commissarissen</i>									
III.2.1	G	0,0%	13,0%	65,2%	0,0%	17,4%	0,0%	4,3%	100,0%
III.2.2*		0,0%	8,7%	86,3%	0,0%	5,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.2.3	R	73,9%	0,0%	13,0%	0,0%	8,7%	0,0%	4,3%	100,0%
<i>Deskundigheid en samenstelling rvc</i>									
III.3.1*		45,7%	0,0%	17,4%	0,0%	0,0%	0,0%	37,0%	100,0%
III.3.2	G	0,0%	13,0%	82,6%	0,0%	0,0%	4,3%	0,0%	100,0%
III.3.3	G	0,0%	17,4%	65,2%	0,0%	17,4%	0,0%	0,0%	100,0%
III.3.4	G	0,0%	8,7%	91,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.3.5	G	0,0%	13,0%	69,6%	0,0%	17,4%	0,0%	0,0%	100,0%
III.3.6	R	56,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	43,5%	100,0%
<i>Voorzitter van de rvc</i>									
III.4.1*		0,0%	12,4%	86,3%	0,0%	0,6%	0,0%	0,6%	100,0%
III.4.2	G	0,0%	8,7%	91,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.4.3	G	0,0%	13,0%	47,8%	0,0%	34,8%	0,0%	4,3%	100,0%
III.4.4	G	0,0%	13,0%	82,6%	0,0%	0,0%	0,0%	4,3%	100,0%
<i>Samenstelling en rol kerncommissies</i>									
III.5.1	R	17,4%	4,3%	52,2%	0,0%	13,0%	0,0%	13,0%	100,0%
III.5.2	R	26,1%	0,0%	56,5%	0,0%	17,4%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.3	V	0,0%	0,0%	91,3%	4,3%	4,3%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.4*		0,0%	13,0%	81,0%	0,0%	6,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.5	G	0,0%	13,0%	82,6%	0,0%	4,3%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.6	G	0,0%	4,3%	87,0%	0,0%	8,7%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.7	G	0,0%	4,3%	91,3%	0,0%	4,3%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.8	G	0,0%	13,0%	82,6%	0,0%	4,3%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.9	G	0,0%	17,4%	78,3%	0,0%	4,3%	0,0%	0,0%	100,0%

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
III.5.10*		0,0%	15,9%	78,3%	0,0%	5,8%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.11	G	0,0%	4,3%	87,0%	0,0%	8,7%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.12	G	0,0%	4,3%	91,3%	0,0%	4,3%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.13	G	0,0%	4,3%	91,3%	0,0%	4,3%	0,0%	0,0%	100,0%
III.5.14*		0,0%	14,8%	78,3%	0,0%	7,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Tegenstrijdige belangen commissarissen</i>									
III.6.1	G	0,0%	21,7%	78,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.6.2	G	0,0%	17,4%	82,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.6.3*		5,8%	15,9%	73,9%	0,0%	0,0%	0,0%	4,3%	100,0%
III.6.4*		4,3%	21,7%	66,7%	0,0%	4,3%	0,0%	2,9%	100,0%
III.6.5	R	52,2%	0,0%	8,7%	0,0%	17,4%	0,0%	21,7%	100,0%
III.6.6	G	0,0%	13,0%	87,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.6.7^	G	0,0%	21,1%	73,7%	0,0%	5,3%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Bezoldiging commissarissen</i>									
III.7.1	G	0,0%	17,4%	73,9%	0,0%	8,7%	0,0%	0,0%	100,0%
III.7.2	G	0,0%	42,1%	47,4%	0,0%	5,3%	0,0%	5,3%	100,0%
III.7.3	G	0,0%	13,0%	87,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>'One-tier'-bestuursstructuur^</i>									
III.8.1^	G	0,0%	15,8%	84,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.8.2^	G	0,0%	15,8%	84,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.8.3^	G	0,0%	10,5%	89,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
III.8.4^	G	0,0%	10,5%	84,2%	0,0%	5,3%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Bevoegdheden aandeelhouders</i>									
IV.1.1	G	0,0%	8,7%	69,6%	0,0%	21,7%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.2	G	0,0%	8,7%	91,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.3	G	0,0%	17,4%	82,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.4	G	0,0%	17,4%	73,9%	0,0%	4,3%	0,0%	4,3%	100,0%
IV.1.5	G	0,0%	17,4%	82,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.6*		0,0%	15,2%	84,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
IV.1.7	G	0,0%	13,0%	87,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.1.8	G	0,0%	13,0%	87,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Certificering van aandelen</i>									
IV.2.1^	G	0,0%	10,5%	89,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.2^	G	0,0%	5,3%	89,5%	0,0%	5,3%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.3^	G	0,0%	5,3%	89,5%	0,0%	0,0%	0,0%	5,3%	100,0%
IV.2.4^	G	0,0%	10,5%	89,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.5^	G	0,0%	10,5%	89,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.6^	R	0,0%	10,5%	89,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.2.7*		7,8%	0,0%	91,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%	100,0%
IV.2.8^	G	0,0%	10,5%	89,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Informatieverschaffing en logistiek algemene vergadering</i>									
IV.3.1*		21,7%	5,8%	40,6%	0,0%	20,3%	1,4%	10,1%	100,0%
IV.3.2	G	0,0%	8,7%	91,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.3	G	0,0%	8,7%	87,0%	0,0%	4,3%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.4	G	0,0%	13,0%	82,6%	0,0%	0,0%	0,0%	4,3%	100,0%
IV.3.5	G	0,0%	17,4%	82,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.6	R	0,0%	21,7%	73,9%	0,0%	4,3%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.7	G	0,0%	17,4%	82,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.8	R	95,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	4,3%	100,0%
IV.3.9	G	0,0%	13,0%	87,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.3.10	G	0,0%	17,4%	78,3%	0,0%	0,0%	0,0%	4,3%	100,0%
IV.3.11	R	30,4%	8,7%	39,1%	0,0%	4,3%	0,0%	17,4%	100,0%
IV.3.12	G	0,0%	13,0%	78,3%	0,0%	4,3%	0,0%	4,3%	100,0%
IV.3.13	R	34,8%	0,0%	0,0%	0,0%	8,7%	0,0%	56,5%	100,0%
<i>Verantwoordelijkheid van aandeelhouders</i>									
IV.4.1	R	0,0%	4,3%	95,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.2	R	0,0%	4,3%	95,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.3	R	0,0%	4,3%	95,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Bepaling volgens Code	Type	Toepassing			Afwijking met uitleg		Afwijking zonder uitleg		Totaal
		Gebleken	Verklaard	Verondersteld	Tijdelijk	Overig	Tijdelijk	Overig	
IV.4.4	G	0,0%	8,7%	91,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.5	G	0,0%	8,7%	91,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
IV.4.6	G	0,0%	8,7%	91,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Financiële verslaggeving</i>									
V.1.1	G	0,0%	17,4%	82,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.1.2	G	0,0%	17,4%	82,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.1.3	G	0,0%	17,4%	82,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Rol, benoeming, beloning en beoordeling externe accountant</i>									
V.2.1	G	0,0%	17,4%	82,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.2.2	V	0,0%	17,4%	82,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.2.3	G	0,0%	21,7%	78,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
<i>Interne auditfunctie^</i>									
V.3.1^	G	0,0%	10,5%	89,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.3.2^	G	0,0%	5,3%	89,5%	0,0%	5,3%	0,0%	0,0%	100,0%
V.3.3^	R	0,0%	21,1%	47,4%	0,0%	26,3%	0,0%	5,3%	100,0%
<i>Relatie en communicatie externe accountant</i>									
V.4.1	G	0,0%	21,7%	78,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.4.2	G	0,0%	17,4%	82,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
V.4.3	V	0,0%	17,4%	82,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Bron: SEO Economisch Onderzoek; * = Bepaling opgeknipt en getoetst als meerdere subbepalingen; ^ = Indien-bepaling getoetst d.m.v. webenquête; R = Rapportagebepaling; V = Vastleggingsbepaling; G = Gedragsbepaling

seo economisch onderzoek

Roetersstraat 29 . 1018 WB Amsterdam . T (+31) 20 525 16 30 . F (+31) 20 525 16 86 . www.seo.nl